

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA USPEŠNOSTI ERASMUS+ PROJEKTOV NA PODROČJU
MLADINE V OBDOBJU 2014–2020: PRIMERJAVA SLOVENIJE Z
IZBRANIMI DRUGIMI DRŽAVAMI EU**

Ljubljana, junij 2021

LUKA MIKŠA

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Luka Mikša, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Analiza uspešnosti Erasmus+ projektov na področju mladine v obdobju 2014-2020: primerjava Slovenije z izbranimi drugimi državami EU, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Mojmirjem Mrakom, Jean Monnet Chair

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da do dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etničnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PRORAČUN EU IN OSNOVNE ZNAČILNOSTI	3
1.1 Večletni finančni okvir	4
1.1.1 Pravna podlaga.....	5
1.1.2 Večletni finančni okvir 2014-2020	6
1.1.3 Večletni finančni okvir 2021–2027.....	8
1.2 Letni proračun	10
1.2.1 Prihodki proračuna Evropske unije.....	11
1.2.2 Odhodki proračuna EU.....	14
1.2.3 Izvrševanje proračuna EU	16
1.2.4 Pregled odhodkov in prihodkov proračuna EU za leto 2017, 2018 in 2019	17
2 ERASMUS+ MLADI V AKCIJI KOT INTEGRALNI DEL VEČLETNEGA FINANČNEGA OKVIRA 2014-2020 IN LETNIH PRORAČUNOV V TEM OBDOBJU 19	
2.1 Program Erasmus+ (2014-2020)	19
2.2 Področja programa Erasmus+	23
2.3 Struktura programa Erasmus+	24
2.4 Erasmus+ Mladi v akciji	25
2.4.1 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 1	27
2.4.2 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 2	29
2.4.3 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 3	31
2.4.4 Merila za dodelitev projektov v okviru programa Erasmus+ Mladi v akciji	32
2.5 Pravni okvir	34
2.6 Institucionalni okvir in izvajanje	36
2.7 Dosedanji rezultati programa Erasmus+ Mladi v akciji na nivoju EU kot celote	38
3 PRIMERJAVA SLOVENIJE IN IZBRANIH DRŽAV DRUGIH DRŽAV EU NA PODROČJU IZPELJAVANJA PROGRAMA ERASMUS+ MLADI V AKCIJI	43
3.1 Metodološki okvir za primerjavo	43
3.1.2 Institucionalni okvir	45
3.2 Rezultati na osnovi razpoložljivih informacij	47
3.2.1 Analiza ključnega ukrepa 1 po posamezni državi.....	47
3.2.2 Analiza ključnega ukrepa 2 po posamezni državi.....	53
3.2.3 Analiza ključnega ukrepa 3 po posamezni državi.....	58
3.2.4 Analiza rezultatov na ravni celotnega programa Erasmus+ Mladi v akciji	63
3.3 Rezultati strukturiranih intervjujev	66
3.3.1 Slovenija	66
3.3.2 Hrvaška.....	69

3.3.3	Portugalska.....	71
3.3.4	Belgija.....	73
3.3.5	Ključni izsledki primerjave strukturiranih intervjujev	76
4	ZAKLJUČKI IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE	79
	SKLEP	80
	LITERATURA IN VIRI	81
	PRILOGE	86

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Prihodki proračuna Evropske unije v letih 2017, 2018 in 2019 po viru prihodka....	18
Tabela 2:	Plačila v sklopu evropskega proračuna v letih 2017, 2018 in 2019 po naslovih VFO 2014-2020	19
Tabela 3:	Statistika uspešnosti projektnih predlogov v letih 2017, 2018 in 2019 na program Erasmus+ Mladi v akciji v ključnem ukrep 1	40
Tabela 4:	Statistika števila udeležencev in vrednosti dodeljenih sredstev na programu Erasmus+ Mladi v akciji pri dejavnostih mobilnosti (ključni ukrep 1)	40
Tabela 5:	Proračun ključnega ukrepa 2 in povprečna vrednost odobrenega projekta na ravni programa	42
Tabela 6:	Proračun ključnega ukrepa 3 in povprečna vrednost odobrenega projekta na ravni programa	42
Tabela 7:	Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019.....	47
Tabela 8:	Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019.....	48
Tabela 9:	Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019	48
Tabela 10:	Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019	49
Tabela 11:	Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019	49
Tabela 12:	Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019	50
Tabela 13:	Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019	50
Tabela 14:	Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019	51
Tabela 15:	Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019.....	54

Tabela 16: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019	54
Tabela 17: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Kraljevini Belgiji v letu 2017, 2018 in 2019.....	55
Tabela 18: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Kraljevini Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019.....	55
Tabela 19: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019.....	58
Tabela 20: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019	58
Tabela 21: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019	59
Tabela 22: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019.....	59
Tabela 23: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019	60
Tabela 24: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019	60
Tabela 25: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019	61
Tabela 26: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019.....	61
Tabela 27: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v Sloveniji v letih 2017, 2018 in 2019.....	63
Tabela 28: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih na Hrvaškem v letih 2017, 2018 in 2019	64
Tabela 29: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v celotni Kraljevini Belgiji v letih 2017, 2018 in 2019.....	64
Tabela 30: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v Portugalski v letih 2017, 2018 in 2019	65

KAZALO SLIK

Slika 1: Večletni finančni okvir 2021–2027 – deleži po glavnih področjih porabe.....	10
Slika 2: Način upravljanje sredstev EU - v deležih.....	17
Slika 3: Razdelitev proračuna programa Erasmus+ Mladi v akciji v sklopu večletne finančne perspektive 2014 do 2020.....	39
Slika 4: Število prijavljenih in odobrenih projektov na ključni ukrep 2	41
Slika 5: Število prijavljenih in odobrenih projektov ter število sodelujočih organizacij na projektih na ključnem ukrepu 3.....	43

Slika 6: Število udeleženih oseb na 1000 prebivalcev v posamezni državi v obdobju 2017-2019 v KU1	52
Slika 7: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KU1	52
Slika 8: Vrednost KU1 per capita v obdobju 2017–2019.....	53
Slika 9: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KU2	56
Slika 10: Vrednost KU2 per capita v obdobju 2017–2019.....	57
Slika 11: Povprečna vrednost projekta v obdobju 2017–2019 v KU2	57
Slika 12: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KU3	62
Slika 13: Vrednost KU3 per capita v obdobju 2017–2019.....	62
Slika 14: Število udeleženih oseb na 1000 prebivalcev v posamezni državi v obdobju 2017–2019 v KU3	63
Slika 15: Vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji v obdobju 2017–2019.....	65
Slika 16: Delež odobrenih projektov v programu Erasmus+ Mladi v akciji v obdobju 2017–2019	66

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašanja strukturiranega intervjuja v slovenščini	1
Priloga 2: Vprašanja strukturiranega intervjuja v angleščini	3

UVOD

Proračun Evropske unije se določa na ravni Evropske unije (v nadaljevanju EU), in sicer se prioritete zastavijo v okviru večletnega finančnega okvirja (v nadaljevanju VFO). Vsaka posamezna članica dobi določen delež evropskih sredstev, ki jih lahko črpa v omenjenem obdobju. Proračun Evropske unije se financira iz več virov, eden izmed teh virov pa je tudi delež bruto nacionalnega dohodka (v nadaljevanju BND) posamezne države članice. Ta del predstavlja največji del financiranja EU-proračuna (Gov.si, 2020).

V sklopu večletnega finančnega okvirja se na ravni EU določijo ključne prioritete posameznega obdobja. Prioritete se določijo za sedemletno časovno obdobje. Sedemletno časovno obdobje služi kot okvir za letne proračune Evropske unije. Trenutno je v veljavi večletna finančna perspektiva, ki traja od leta 2021 do leta 2027, pred njo pa je bila v veljavi perspektiva, ki je trajala od 2014 do leta 2020. Sam položaj posamezne države in prioritete v sklopu perspektive pa je zelo pomemben za vsako izmed držav članic Evropske unije.

Okvirni proračun v večletni perspektivi se deli na več delov in pripadajočih ključnih prioritet. V večletno finančno perspektivo 2014–2020 so bile vključene naslednje prioritete; to so pametna in vključujoča rast, ki se je delila na konkurenčnost za rast in delovna mesta in na ekonomsko, socialno in teritorialna kohezijo, trajnostna rast, varnost in državljanstvo, globalna Evropa, administracija in specialni instrumenti. Največji delež proračuna v večletni finančni perspektivi 2014–2020 je odpadel na pametno in vključujočo rast, katere del je tudi glavna tema tega magistrskega dela, in sicer program Erasmus+. Program Erasmus+ najdemo v sklopu prioritete konkurenčnosti za rast in delovna mesta. Za program Erasmus+ je v sklopu veljavne perspektive bilo državam članicam na voljo za črpanje 14,77 milijarde EUR. Glavni namen programa Erasmus+ je razvijanje sposobnosti in višanje konkurenčnosti ter zaposljivosti udeležencev mobilnosti projektov Erasmus+. Projekte v programu Erasmus+ izvajajo različne pravne oblike, kot so podjetja, univerze, šole, zavodi, nevladne organizacije ter drugi s temi entitetami povezani subjekti (Svet EU in Evropski svet, brez datuma a).

Program Erasmus+ se nadalje deli na različne dele, kot so Erasmus+ Comenius, Erasmus+ Erasmus, Erasmus+ Erasmus Mundus, Erasmus+ Leonardo da Vinci, Erasmus+ Grundtvig, Erasmus+ Mladi v akciji, Erasmus+ Jean Monnet in Erasmus+ Sport. V sklopu tega magistrskega dela bo glavni poudarek na programu Erasmus+ Mladi v akciji, za katerega sredstva se potegujejo različne nevladne organizacije iz mladinskega sektorja vseh držav članic, pa tudi določenih programskih držav. Vsi projekti morajo v svoji prijavi določiti, kaj so glavni namen in cilji posameznega projekta, oziroma kako bodo prišli do merljivih in za mladinski sektor pomembnih rezultatov, vendar v praksi vedno do teh rezultatov ne pride ali pa so premalo vidni. Vsekakor je vzrokov za to več, eni so vezani na sam izbor projektov, drugi na izvajanje projektov. Enega izmed teh vzrokov pa je vsekakor mogoče iskati v mehkih in pogosto subjektivnih presojah ocenjevalcev projektov (Evropska komisija, 2020a).

Nacionalne agencije so agencije, ki skrbijo za ocenjevanje in izbor prijavljenih projektov za sofinanciranje. Evropska komisija letno razpisuje tri roke za prijavo mladinskih projektov na nacionalni ravni (Evropska komisija, 2020a).

Program Erasmus+ Mladi v akciji se v grobem deli na več ključnih ukrepov, in sicer na ključni ukrep 1 (v nadaljevanju KU1), ki je namenjen mobilnosti mladinskih delavcev in mladine, ključni ukrep 2 (v nadaljevanju KU2), ki je namenjen strateškemu partnerstvu in ključni ukrep 3 (v nadaljevanju KU3), ki je namenjen dialogu mladih na področju EU in je vezan na ključne prioritete, ki so razpisane v vsakem posameznem ciklusu dialoga mladih na ravni EU.

Mladinski sektor in mladina bi morali biti gonilo in glavni ključ za prenos prioritet in prenos znanj ter drugih veščin na mlade, ki se pripravljajo za iskanje zaposlitev ali pa si na kakršenkoli način želijo izboljšanja kompetenc. Za ta namen je ustvarjen program Erasmus+, ki s podprtimi projekti želi udeležiti cilje na ravni EU in širiti vseevropsko kulturo na ravni vsake posamezne članice bodisi skozi šolski sistem bodisi skozi mladinske projekte.

Magistrsko delo je v osnovi sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz prvega teoretično-analitičnega dela, v katerem bodo predstavljeni določeni relevantni dejavniki, ki se tičejo teme magistrskega dela, pregleda literature in drugih virov na tem področju. Drugi del pa je empiričen in je namenjen analizi programa Erasmus+ Mladi v akciji in načinu delovanja nacionalnih agencij. Eno izmed ključnih vprašanj pa je, kako agencije poskrbijo za popolno objektivnost pri ocenjevanju in izboru najboljših projektov. Večkrat mladi dobimo občutek, da se nam na lokalni in tudi nacionalni ravni nudi premalo, s tem delom pa bi želel odgovoriti, ali to res drži in ali se mladinski sektor razvija v pravi smeri glede na količino sredstev, ki so na voljo.

Namen magistrskega dela je preučiti in analizirati delovanje programa Erasmus+ Mladi v akciji ter kako se v praksi izvaja program na ravni Slovenije in nekaterih drugih držav članic Evropske unije, to so Belgije, Portugalske in Hrvaške.

Osnovni cilj magistrskega dela je analizirati program Erasmus+ Mladi v akciji in raziskati delovanje nacionalnih agencij. Nadaljnji cilj pa je raziskati ali so starejše članice bolj uspešne pri pridobivanju sredstev Erasmus+ Mladi v akciji (per capita) in ali organizacije v starejših in bolj organiziranih članicah bolje izpolnijo vse v prijavi projekta določene parametre.

Metodologija dela bo v prvem delu magistrskega dela temeljila na teoretično-analitičnem pregledu dostopne in relevantne literature, virov in dokumentov različnih institucij Evropske unije ter nacionalnih uradov nadležnih za izvrševanje in izvajanje programov. Prvi del magistrskega dela temelji na opisni metodi, podkrepljen pa je z relevantnimi statističnimi podatki. Drugi del magistrskega dela je empiričen del in temelji na bolj osebni pristopu zbiranja za analizo potrebnih podatkov – glavni vir pridobivanja relevantnih podatkov pa so strukturirani intervjuji z nacionalnimi agencijami (v nadaljevanju NA). Namen izvedenih intervjujev je priti do relevantnih podatkov, kaj je tisto ključno za uspešno izvedbo projekta in izpolnjevanje vnaprej zastavljenih ciljev in same diseminacije. Eno izmed ključnih vprašanj, na

katero želim skozi analizo odgovoriti, pa je tudi ali je program Erasmus+ Mladi v akciji in nacionalne agencije vedno pravičen pri izboru najboljših projektov in ali nekateri dobro zastavljeni projekti ostanejo pod določeno točkovno črto, ki prinaša projektom sofinanciranje.

Magistrsko delo je sestavljeno iz štirih poglavij, in sicer je prvo poglavje vezano na proračun Evropske unije in njegove osnovne značilnosti. V tem delu so opisana poglavja, kot so večletni finančni okvir, letni proračun in prioritete proračuna Evropske unije. Drugo poglavje je predstavitev programa Erasmus+ Mladi v akciji, v sklopu tega poglavja pa podpoglavja o vsebinskih usmeritvah programa, pravnem okviru, v katerem je program nastal, institucionalnem okviru in izvajanju programa na nacionalni ravni in dosedanji rezultati programa Erasmus na nivoju celotne Evropske unije. Ti dve poglavji in podpoglavja predstavljajo prvi del magistrskega dela. V drugi del, ki je empiričen, pa so vključena naslednja poglavja, kot so primerjava Slovenije in izbranih drugih držav članic Evropske unije na področju izpeljevanja programa Erasmus+ Mladi v akciji in podpoglavja metodološki okvir, institucionalni okvir, pregled stanja v Sloveniji, Portugalski, Belgiji in Hrvaški, rezultati na osnovi razpoložljivih podatkov, rezultati strukturiranih intervjujev in ključni izsledki primerjave. Magistrsko delo se bo nadaljevalo s poglavjem zaključki in predlogi za izboljšavo. Zadnji deli pa bodo sklep, literatura in viri ter priloge.

1 PRORAČUN EU IN OSNOVNE ZNAČILNOSTI

Proračun Evropske unije se določa v okviru večletnega finančnega okvirja, v katerem se določijo prioritete za večletno obdobje in okvirni letni proračuni na ravni Evropske unije. Proračun Evropske unije se financira iz virov, ki pa so različnih izvorov, eden izmed teh virov je delež BND posamezne države članice. Sredstva iz proračuna Evropske unije so namenjena za različne namene, kot sta dvig življenjskega standarda v revnejših regijah Evropske unije in doseganje drugih specifičnih ciljev, ki jih odločevalci določijo v večletnem okviru.

Članice Evropske unije se pred vsakim večletnim obdobjem sestajajo in razpravljajo o tem, kakšen izgled bo imel večletni finančni okvir in kakšna bo pozicija določene države članice v večletnem finančnem okvirju ter koliko denarja ji bo v tem obdobju pripadalo oziroma koliko sredstev bo država članica imela na voljo za črpanje. Kadar predstavniki evropskih teles Komisije, Parlamenta in Sveta dosežejo politični dogovor o končni različici večletnega finančnega okvirja, pa le-ta začne veljati po uradnem postopku. Vsak večletni finančni okvir ima tudi jasno določene prioritete in cilje, ki jih želi doseči.

Trenutno živimo v času, ko je v veljavi večletna finančna perspektiva, ki traja od leta 2021 do leta 2027, vendar se v tej magistrski nalogi ukvarjam s programom Erasmus+ Mladi v akciji, ki je bil del predhodne večletne finančne perspektive, ki je trajala od leta 2014 do leta 2020.

1.1 Večletni finančni okvir

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je v Evropski skupnosti prišlo do različnih trenj in krhanja odnosov med različnimi institucijami. Do trenj je prihajalo zaradi vedno večjih razlik med dejansko razpoložljivimi sredstvi in tistimi, ki so jih članice porabile. Inštitucije so tako poskušale ublažiti vseprisotne spore in sicer na način, da bi s pripravo in implementacijo večletne finančne perspektive odpravili trenja in spore, do katerih je ves čas prihajalo. Glavni cilj vzpostavitve večletne finančne perspektive je bilo krepitev proračunske discipline in bolj dosledno izvrševanje z načrtovanjem proračuna za posamezno leto. Prva večletna finančna perspektiva je nastala leta 1988, vsebovala je načrt proračuna za nadaljnja štiri leta, in sicer do vključno leta 1992. Inštitucije so večletno finančno perspektivo poimenovala Delorsov sveženj (1988–1992). Delorsov sveženj je vseboval plan zagotovitve sredstev za izvrševanje skupnega proračuna Enotnega evropskega akta (Delasnerie, 2020).

Drugi večletni finančni okvir je bil sprejet 29. oktobra leta 1993. Imenoval se je drugi Delorsov sveženj, veljaven pa je bil do leta 1999. V večletni finančni perspektivi so institucije zagotovile dvakrat več sredstev za strukturne sklade kot v predhodnem svežnju. Tretji medinstitucionalni sporazum je znan pod imenom Agenda 2000, v veljavi je bil od leta 2000 do leta 2006. Glavni cilj oziroma izziv tega večletnega finančnega okvirja je bil, kako zagotoviti sredstva za širitev Evropske unije. Predhodni finančni okvir trenutno veljavnemu, ki je bil pa četrti po vrsti, je veljal od leta 2007 do leta 2013, dogovor institucij pa je bil sklenjen 17. maja 2006 (Delasnerie, 2020).

Večletni finančni okvir 2014–2020 je bil sprejet 2. decembra 2014 in je peti večletni finančni okvir po vrsti. Večletni finančni okvir 2014–2020 je prvi VFO, ki je bil sklenjen na podlagi novih določb Lizbonske pogodbe. Ena izmed določb pravi, da mora Svet soglasno sprejeti večletni finančni okvir, v skladu s posebnim zakonodajnim postopkom. Pred tem pa mora večletni finančni načrt sprejeti tudi evropski Parlament. Kot novosti v skladu z Lizbonsko pogodbo pa so v tem finančnem načrtu prvič postavljene letne zgornje meje glede odobrenih proračunskih sredstev za prevzem obveznosti po vrstah odhodkov in letne zgornje meje odobrenih proračunskih sredstev za plačila, kar pa je v skladu s členom 312 Pogodbe o delovanju Evropske unije (Urad za publikacije Evropske unije, 2012). Zraven sprejetega večletnega finančnega proračuna pa je prvič dodan medinstitucionalni sporazum o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovanju (Delasnerie, 2020).

Večletni finančni okvir se v Evropski uniji določa na naslednji način, in sicer je zanj odgovoren Svet za splošne zadeve, ki pripravi pogajalski okvir. V sklopu pogajalskega okvirja so določeni elementi, za katere voditelji držav članic podajo določene politične smernice in v sklopu pogajanj določijo prednostna področja večletnega finančnega okvirja. Na ta način voditelji držav članic EU olajšajo delo Evropskemu svetu pri pripravi osnutkov večletnega finančnega okvirja. Voditelji, ki so vključeni v delovanje Evropskega sveta, v pogajalskem okvirju zagotovijo

politične smernice glede glavnih elementov večletnega finančnega okvirja. Svet pa nato na podlagi smernic sprejme svoje stališče (Svet EU in Evropski svet, brez datuma b).

Vključeni v delovanje Sveta morajo glede stališča o večletnem finančnem okviru doseči soglasje. Stališče nato predložijo v potrditev Evropskemu parlamentu, ki pa ga lahko sprejme ali zavrne, stališča pa ne more spreminjati. Uredba se na ta način sprejme ali zavrne glede na mnenje parlamenta do stališča. Uredba se sprejme po posebnem zakonodajnem postopku. Podoben postopek velja za sklep o virih lastnih sredstev. Postopek sprejetja sklepa o virih lastnih sredstev poteka na naslednji način; Svet mora podati soglasje za sprejetje, nato Evropski parlament poda mnenje na sklep o virih lastnih sredstev, nato pa vsaka država članica ratificira sklep pred začetkom njegove veljavnosti (Svet EU in Evropski svet, brez datuma b).

1.1.1 Pravna podlaga

Večletni finančni okvir temelji na dokumentih, ki določajo načine delovanja in izvrševanja večletnega finančnega okvira. Do večletnega finančnega okvira 2014-2020 je le ta temeljil na medinstitucionalnem sporazumu. S podpisom Pogodbe iz Lizbone pa je večletni finančni okvir postal pravno obvezujoči akt (Delasnerie, 2020).

Temelje VFO je moč najti v členu 312 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki pravi, da se večletni finančni okvir sprejme za obdobje petih let in se z njim uredijo odhodki v okviru njenih lastnih sredstev. Nadalje pravi, da se v skladu z večletnim finančnim okvirom pripravijo letni proračuni. Člen 312 ureja tudi zakonodajni postopek, po katerem se sprejema večletni finančni okvir, in sicer gre za posebni zakonodajni postopek (Svet sprejme uredbo, nato jo z večino mora sprejeti še parlament). Člen 312 določa, da se v večletnem finančnem načrtu določijo najvišje zgornje meje odhodkov in letne zgornje meje za potrebe plačil (Urad za publikacije Evropske unije, 2012).

Pravna podlaga večletnega finančnega okvira temelji še na treh uredbah Sveta, in sicer na Uredbi št. 1311/2013, št. 2017/1123 (sprememba uredbe št. 1311/2013) in Uredbi št. 2020/538 (sprememba uredbe št. 1311/2013). Zraven naštetih uredb je za večletni finančni okvir pomemben še medinstitucionalni sporazum med Parlamentom, Svetom in Komisijo, ki je bil sprejet 2. decembra 2013. Medinstitucionalni sporazum govori o proračunski disciplini, finančnem poslovanju in sodelovanju institucij glede proračuna in večletnega finančnega okvira Evropske unije.

Uredba Sveta št. 1311/2013 govori o večletnem finančnem načrtu za obdobje 2014–2020, in sicer določa najvišje zgornje meje za odhodke in letna plačila ter ureja področja revizije glede VFO, revizije glede izvrševanja proračuna, spoštovanje zgornjih mej VFO in lastnih sredstev, vsakoletne tehnične prilagoditve, posebne instrumente (rezerva za nujno pomoč, Solidarnostni sklad EU, Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji in varnostna rezerva) in prehod na naslednji večletni finančni okvir. O prehodu na naslednji večletni finančni okvir govori člen 25,

ki pravi, da Komisija mora predložiti nov večletni finančni okvir do 1. januarja leta 2018. (Urad za publikacije Evropske unije, 2013b).

Uredbe Sveta št. 2017/1123 in št. 2020/538 se navezujejo na Uredbo št. 1311/2013, in sicer prva ureja spremembe glede novih izzivov Evropske unije, kot so brezposelnost, zlasti mladih, in migracije ter varnost (Urad za publikacije Evropske unije, 2018). Druga ureja področje glede porabe skupne razlike v obveznostih, vezana pa je tudi na situacijo, povezano z izbruhom COVID-19 (Urad za publikacije Evropske unije, 2020).

1.1.2 Večletni finančni okvir 2014-2020

Pripravljanje večletnega finančnega okvira 2014–2020 se je začelo leta 2010, in sicer z ustanovitvijo posebnega odbora za politične izzive in proračunska sredstva za trajnostno EU po letu 2013 (angl. Special Committee on Policy Challenges and Budgetary Resources for a Sustainable European Union after 2013, v nadaljevanju SURE). Parlament je SURE ustanovil julija 2010. Naloga odbora je bila pripraviti poročilo o naslednjem večletnem finančnem okviru. Resolucijo „Vlaganje v prihodnost: novi večletni finančni okvir za konkurenčno, trajnostno in vključujočo Evropo“ je parlament s kvalificirano večino sprejel manj kot leto po tem, ko so ustanovili odbor SURE, in sicer 8. junija 2011 (Delasnerie, 2020).

Mally (2012) navaja, da so se predstavniki držav članic morali soočati z novimi izzivi pri pripravi finančnega okvira 2014–2020. Nekateri izmed teh izzivov so bile podnebne spremembe, potreba po večji energetski in prehranski neodvisnosti oziroma potreba po varnosti.

Eden izmed največjih izzivov pa je vsekakor bila globalna finančna in gospodarska kriza, ki je terjala svoje posledice. Tako so nekatere neto plačnice (Velika Britanija, Nemčija, Francija, Nizozemska in Finska) zahtevale zmanjšanje proračunskih odhodkov Evropske unije. Vendar tudi ostale članice niso bile pobornice večjih državnih izdatkov za večji skupni evropski proračun. Finančna kriza je imela svoje posledice, ena izmed teh pa je bila tudi večja brezposelnost oziroma potreba po novih delovnih mestih v Evropski uniji. Evropska unija pa je tudi razvojno zaostajala za ostalimi deli sveta. Na vse te izzive je moral podati odgovor večletni finančni okvir (Mally, 2012).

V sklopu pogajanj so se članice Evropske unije pogajale o višini večletnega finančnega okvira. Dne 6. julija 2012 je Komisija izdala predlog, v katerem je povišala vrednost zgornje meje odobrenih sredstev za prevzem obveznosti na 1033 milijarde EUR, kar je predstavljalo 1,08 % bruto nacionalnega dohodka celotne Evropske unije. Na drugi strani pa je evropska Komisija predlagala povišanje sredstev za plačila na 988 milijard EUR, kar je predstavljalo 1,03 % celotnega bruto nacionalnega dohodka EU. Evropska komisija, Parlament in Svet so 27. junija 2013 dosegli politični dogovor o višini sredstev za prevzem obveznosti in za plačila. V sklopu svežnja so sredstva za prevzem obveznosti znižali na 960 milijard EUR, kar je predstavljalo 1,00 % bruto nacionalnega dohodka EU, za plačila pa so zgornjo mejo znižali na 908 milijard EUR (0,95 % BND EU). Parlament je dne 19. novembra 2013 odobril osnutek uredbe. Nato pa

je Svet sprejel uredbo o večletnem finančnem okviru 2014–2020 dne 2. decembra 2013 (Delasnerie, 2020).

Pri določanju proračuna za posamezno leto Evropska komisija vsako leto prilagaja vrednosti v skladu z gibanjem bruto nacionalnega dohodka celotne Evropske unije. Komisija nato sporoči izsledke prilagoditev Evropskemu parlamentu in Svetu. Primer tega je tehnična prilagoditev večletnega finančnega okvira za leto 2020, in sicer je za leto 2020 zgornja meja sredstev za prevzem obveznosti znašala 0,99 % bruto nacionalnega dohodka Evropske unije, kar je znašalo 168,8 milijarde EUR, za plačila pa je po prilagoditvah bilo namenjenih 1,01 % BND EU, kar je znašalo približno 172,4 milijarde EUR. Tehnične prilagoditve Komisija izvaja v skladu s členom 6 Uredbe o večletnem finančnem okvirju. Komisija ta postopek izvede pred začetkom proračunskega postopka za naslednje leto (Delasnerie, 2020).

V večletnem finančnem okviru je bilo za različna prednostna področja zagotovljenih 959,51 milijarde EUR (izraženo v stalnih cenah iz leta 2011), ki so bili porazdeljeni na naslednji način (Urad za publikacije Evropske unije, 2013b):

- pametna in vključujoča rast – 450,55 milijarde EUR,
- trajnostna rast – 372,93 milijarde EUR,
- varnost in državljanstvo – 15,67 milijarde EUR,
- globalna Evropa – 58,70 milijarde EUR,
- administracija – 61,63 milijarde EUR.

Osrednji fokus večletnega finančnega okvira 2014-2020 je bil na razvoju in ustvarjanju delovnih mest, in sicer je v sklopu sredstev za pametno in vključujočo rast v podpostavki konkurenčnost je bilo zagotovljenih 37% več sredstev, kot jih je bilo v prejšnjem večletnem finančnem okviru (Svet EU in Evropski svet, brez datuma a).

Pred formalnim sprejetjem svežnja o večletnem finančnem okviru je parlament sprejel resolucijo, sprejeta je bila 3. julija 2013. V resoluciji je Parlament zagotovil prožnost glede višine obveznosti in plačil ter podal zagotovilo, da bo omogočena poraba celotnih predvidenih vrednosti, zastavljenih v finančnem okviru 2014–2020. Med drugimi je Parlament v resoluciji zagotovil klavzulo o reviziji večletnega finančnega okvira, v kateri je mogoče VFO ponovno oceniti in prilagoditi dejanskim potrebam in stanju. V resoluciji je Parlament zagotovil še omejitve nekaterih obsežnih projektov v sklopu programov ITER, Galileo in Copernicus z namero, da se zavaruje izvedba drugih programov. Zagotovili so tudi večjo prožnost glede boja proti visoki stopnji nezaposlenosti mladih v EU ter večjo prilagodljivost glede pomoči zaradi večjih nesreč iz Solidarnostnega sklada EU. Za državljane EU pa je pomembno tudi zagotovilo o večji preglednosti vseh dohodkov in odhodkov EU ter večjo preglednost pri rezultatih odločitev, ki so bili sprejeti v imenu vseh državljanov EU, kar vodi k večji transparentnosti delovanja vseh teles EU (Urad za publikacije Evropske unije, 2013a).

Eden izmed pogojev, ki jih je Parlament podal k sprejetju večletnega finančnega okvira 2014–2020, je bil pogoj vmesne revizije. Za pripravljanje potrebnih zadev za izvedbo revizije je bil zadolžen poseben odbor Parlamenta za proračun (angl. Committee on Budgets, v nadaljevanju BUDG). BUDG je objavil prvo poročilo 26. junija 2016, v katerem je ocenil izvedbo finančnega okvira 2014–2020 v prvih proračunskih letih. V poročilu so bila predstavljena tudi pričakovanja glede revizije, ki jo je nato izvedla Komisija. Parlament je sprejel resolucijo dne 6. julija 2016 na podlagi poročila BUDG. V resoluciji so bile predstavljene zahteve glede trenutnega večletnega finančnega okvira in določena stališča, ki bi jih bilo treba upoštevati pri pripravi naslednjega finančnega okvira. Komisija je v reviziji predlagala določene spremembe, ki jih je parlament sprejel 26. oktobra 2016 (Delasnerie, 2020).

Leta 2017, ko je bila v teku velika migrantska kriza, sta se Svet in Parlament sporazumela o dodatni podpori za ukrepe v zvezi z migracijami in v zvezi z delovnimi mesti in rastjo. Svet je sprejel revidiran večletni finančni načrt, v katerem je bilo na voljo dodatnih 6 milijard EUR za omenjene ukrepe. Za ukrepe v zvezi z delovnimi mesti in rastjo je bilo zagotovljenih 2,08 milijarde EUR preko programov za zaposlovanje mladih (1,2 milijarde EUR), Horizon 2020 (200 milijonov EUR) in program Erasmus+ (100 milijonov EUR). Za izvedbo ukrepov za migracije pa je bilo namenjenih 2,55 milijarde EUR za povečanje varnosti in večanje nadzora na mejah ter 1,39 milijarde EUR za reševanje osnovnih vzrokov migracijske krize. Višina sredstev za dodatne ukrepe se je zagotovila iz nerazporejenih sredstev (15%) in ne dodeljenih sredstev (85%). Dodatno pa se je povečala tudi prilagodljivost sredstev za nujno pomoč. Večja prilagodljivost je zagotovila, da se bodo sredstva lažje premikale med različnimi postavkami proračuna in med različnimi leti. S tem pa se je zagotovila tudi dodatna prilagodljivost pri odpravi posledic nepredvidljivih dogodkov (Urad za publikacije Evropske unije, 2017).

1.1.3 Večletni finančni okvir 2021–2027

Zakonodajni predlog o novem večletnem finančnem okviru za obdobje od 2021 do 2027 je Komisija predstavila 2. maja 2018. V uredbi o večletnem finančnem okviru 2014 do 2020 je bilo sicer zapisano, da bo Komisija predstavila predlog do 1. januarja 2018. Do zamika je prišlo zaradi razmislekov o prihodnosti EU in novih izzivih, ki jih bo obdobje 2021 do 2027 predstavljalo. Evropska komisija je razpravo o proračunu EU za prihodnost začela že sredi leta 2017 (Delasnerie, 2020).

Glavni izziv, ki so ga izpostavljali komisarji, je bil, kako financirati več z manj sredstvi in kje najti nove vire prihodkov za potrebe večjega EU proračuna. Prenova EU-proračuna bi tako morala vključevati večjo prožnost, proračun pa bi moral postati enostavnejši in preglednejši. V sklopu razprave pa so se pojavile tudi nove teme, kot so migracije, notranja in zunanja obramba, varnost ter izstop Združenega kraljestva Velike Britanije (Evropska komisija, 2018a).

Komisija je predlagala, da bi večletni finančni okvir 2021–2027 bil vreden 1134,58 milijarde EUR, kar po cenah iz leta 2018 predstavlja 1,11 % bruto domačega dohodka EU. Glede samih postavk in programov je bil večji proračun predviden za nadzor meja, obrambo, zunanjo in notranjo varnost, raziskave, migracije in razvojno sodelovanje. Medtem pa je bil predviden zmanjšan obseg sredstev za kohezijo in kmetijsko politiko. Komisija je predlagala tudi zmanjšanje število programov, in sicer iz zdajšnjih 58 bi se v obdobju VFO 2021–2027 izvajalo 37 različnih programov. Zaradi večje preglednosti in prožnosti načrtovanja proračuna je Komisija predlagala programe, kot so instrument prilagodljivosti, katerega vrednost znaša 1 milijardo EUR letno, rezervo za nujno pomoč, Solidarnostni sklad Evropske unije, Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji, evropski mirovni instrument in evropsko stabilizacijsko funkcijo za naložbe (Delasnerie, 2020).

Na temo večletnega finančnega okvira 2021–2027 je Parlament večinsko sprejel dve resoluciji. Prva resolucija je bila sprejeta 14. marca 2018, druga pa 30. maja 2018.

V drugi resoluciji je Parlament izpostavil nekaj pomembnih značjak novega VFO, kot so povečanje zgornje meje obveznosti iz 1,0% BND EU na 1,3% BND EU, zvišanje sredstev za Obzorje 2020, Erasmus+ in LIFE in zvišanje sredstev za potrebe decentraliziranih agencij za varnost meja in migracije (Evropski parlament, 2018b).

Na pogajanja in končni izgled večletnega finančnega okvira 2021–2027 je močno vplivala pandemija COVID-19, na katero je bilo treba odreagirati tudi na evropski ravni. Iz tega razloga je Komisija 27. in 28. maja objavila predloge za revizijo VFO 2021–2027.

Voditelji držav članic Evropske unije so se 21. julija 2020 dogovorili o višini večletnega proračuna, in sicer je ta sestavljen iz večletnega finančnega okvira in instrumenta „Next Generation EU“, ki je odgovor na ekonomsko-socialne izzive, ki jih je prinesla pandemija COVID-19. Vrednost celotnega svežnja, ki vključuje obe postavki, je 1824,3 milijarde EUR. Večletni finančni okvir predstavlja 1074,3 milijarde EUR, instrument Next Generation EU pa 750 milijard EUR (Svet EU in Evropski svet, brez datuma c).

Instrument Next Generation EU (v nadaljevanju NGEU) je novost, ki je odgovor na posledice in škodo, ki jih je povzročila pandemija COVID-19. Glavni cilj NGEU je ustvariti nova delovna mesta in podpreti zelene in digitalne prednostne naloge EU. Sredstva za potrebe financiranja odpravljanja posledic si bo Evropska unija izposodila na kapitalskih trgih, in sicer za vse članice v imenu Unije (AEBR, AGEG & ARFE, brez datuma).

Instrument NGEU bo vključeval naslednje programe (Evropski svet, brez datuma c):

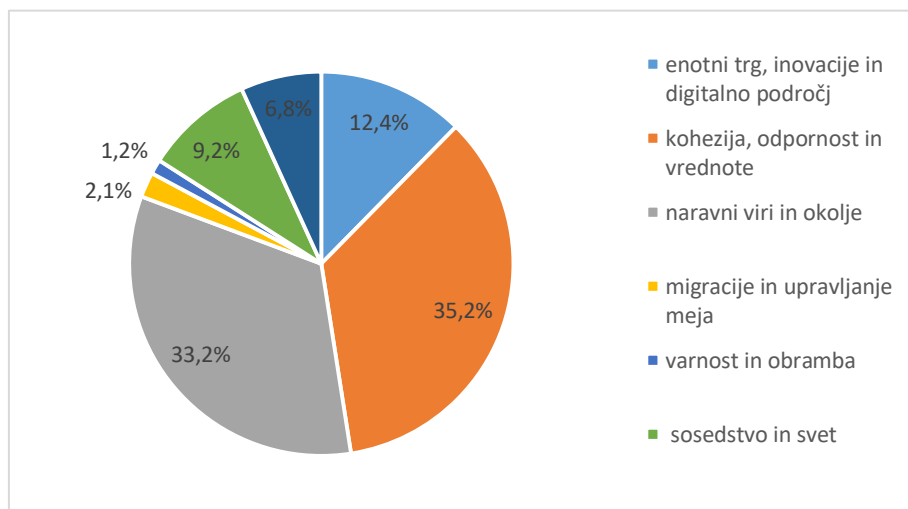
- mehanizem za okrevanje in odpornost – 672,5 milijarde EUR (sestavljeno iz posojil v vrednosti 360 milijard EUR in nepovratnih sredstev v višini 312,5 milijarde EUR),
- ReactEU – 47,5 milijarde EUR,
- Obzorje Evropa – 5 milijard EUR,

- program InvestEU – 5,6 milijarde EUR,
- razvoj podeželja – 7,5 milijarde EUR,
- sklad za pravični prehod – 10 milijard EUR,
- rezerva rescEU – 1,9 milijarde EUR.

Večletni finančni okvir 2021–2027 bo skušal odgovoriti skozi sedem glavnih področij porabe na izzive, s katerimi se sooča Evropska unija kot celota. Skozi večletni proračun pa Evropska unija želi uresničiti tudi dolgoročne cilje. Eden izmed teh ciljev je vezan na podnebne ukrepe. Voditelji držav članic EU so se dogovorili v skladu s ciljem Evropske unije glede podnebne nevtralnosti do leta 2050 in v skladu s podnebnimi cilji in Pariškim sporazumom, da bodo projekti vezani na okolje in podnebje predstavljali 30 % odhodkov EU v obdobju od 2021 do 2027 (Delasnerie, 2020).

V večletnem finančnem okviru 2021–2027 je vključenih sedem prednostnih področij, to so enotni trg, inovacije in digitalno področje, kohezija, odpornost in vrednote, naravni viri in okolje, migracije in upravljanje meja, varnost in obramba, sosredstvo in svet ter evropska javna uprava. Na sliki 1 je prikazan delež vsakega posameznega področja glede na celotno vrednost VFO 2021–2027.

Slika 1: Večletni finančni okvir 2021–2027 – deleži po glavnih področjih porabe

Vir: Svet EU in Evropski svet (2020).

1.2 Letni proračun

Večletni finančni okvir določa zgornje meje porabe oziroma izdatkov po letih in po določenih področjih. Letni proračun Evropska komisija pripravi vsako leto in ga preda v obravnavo Svetu in Parlamentu, ki ga sprejmeta ali pa izrazita nestrinjanje, ki se odpravi v usklajevalnem postopku. Po procesu sprejetja Komisija objavi letni proračun v Uradnem listu EU (GOV.SI, 2020).

Proračun EU temelji na devetih proračunskih načelih, ki so bili določeni in v veliki meri temeljijo na Pogodbi o Evropski skupnosti. Načela, na katerih temelji proračun, so (Urad za publikacije Evropske unije, 2018):

- načelo enotnosti je načelo, ki nareka, da so v proračunu EU transparentno prikazani vsi prihodki in odhodki v bruto zneskih po postavkah, vendar se ne uporablja v celoti, saj sredstva ERS niso vključena v letni proračun EU;
- načelo enoletnosti proračuna je načelo, ki določa, da proračun mora trajati eno leto, in sicer se njegova veljavnost prekriva s koledarskim letom in traja od 1. januarja do 31. decembra;
- načelo proračunske točnosti je načelo, ki zahteva, da se proračun za naslednje leto določi pred začetkom proračunskega obdobja. To načelo je pomembno, ker je v preteklosti prihajalo do poznega sprejetja tekočih proračunov. Pomemben del tega načela so tudi proračunske dvanajstine, ki določajo, da se v primeru poznejšega sprejetja lahko tekoči mesečni proračun izvršuje glede na predvidene vrednosti za preteklo leto;
- načelo specifikacije je načelo, ki zahteva, da se prihodki porabljajo za točno določeni namen. Namen pa mora biti jasno definiran in jasno določen v skladu z vsakim odhodkom;
- načelo ravnotežja je načelo, ki določa, da proračun EU ne sme ustvarjati suficita ali deficita, ki bi se nato pokrivala iz dodatnih plačil držav članic. Komisiji pa je prepovedano kreditiranje s finančnih trgov, ki bi pokrili odhodke. V primeru, da prihaja do manka prihodkov glede na odhodke, je možno ta del pokrivati iz retroaktivnih plačil predujmov držav članic;
- načelo dobrega finančnega upravljanja proračuna je načelo, ki se uporablja tudi v državnih proračunih, in sicer določa ekonomičnost in učinkovitost porabljanja sredstev iz proračuna.

Poleg naštetih načel je pomembno še načelo transparentnosti, ki zahteva, da se prihodki delijo po izvorih financiranja, odhodki pa se delijo po namenih porabe. Zraven naštetih načel proračun temelji še na načelu univerzalnosti in obračunske enote, ki je valuta evro (Đurđević, 2004).

Struktura proračuna Evropske unije je sestavljena iz prihodkov in odhodkov, ki pa se delijo po vrsti, namenu in deležu v letnem proračunu EU. Proračun EU se v celoti financira iz lastnih sredstev držav članic. Leta 1970 je bila utemeljena finančna avtonomija Evropske unije. Temelj današnjega financiranja EU pa je v Sklepu Sveta št. 2000/597, ki govori o sistemu lastnih sredstev Evropske unije (Publications Office of the European Union, 2000).

1.2.1 Prihodki proračuna Evropske unije

V členu 311 Pogodbe o delovanju Evropske unije je zapisano, da se celoten proračun financira iz lastnih sredstev, ki si jih unija zagotovi iz prispevkov držav članic. Porabi pa jih za doseganje ciljev in izvajanje raznih politik (Urad za publikacije Evropske unije, 2012).

Proračun Evropske unije se financira iz treh različnih naslovov, in sicer iz tradicionalnih lastnih sredstev, sredstva iz naslova davka na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV) in sredstva na

osnovi BND. Poleg teh virov lastnih sredstev se proračun EU financira še iz drugih prihodkov in prenesenih prihodkov iz prejšnjega leta ter popravni mehanizmov (Schwarz, 2021).

Tradicionalna lastna sredstva so sestavljena iz carinskih dajatev pri uvozu iz držav izven EU, kmetijskih dajatev in pristojbin za sladkor. Od carinskih in kmetijskih dajatev lahko države članice zadržijo 20 % pobranih sredstev, predhodno je ta delež znašal 25 %. Ta vir financiranja danes predstavlja približno 10 % prihodkov proračuna Evropske unije, v preteklosti pa je to bil glavni vir financiranja Evropske unije. Tradicionalna lastna sredstva so bila uvedena s sklepom leta 1970 (Schwarz, 2021).

Sredstva iz naslova DDV se pobirajo na podlagi višine davčne osnove vsake posamezne članice. Vsaka država članica tako mora v proračun vplačati 0,3 % od lastne davčne osnove, ta delež velja za vse članice razen Nemčije, Švedske in Nizozemske, ki vplačujejo zmanjšan delež, in sicer 0,15 % davčne osnove. Sredstva iz naslova DDV so bila predvidena za financiranje lastnih sredstev že s sklepom leta 1970, vendar se zaradi različnih davčnih sistemov glede DDV ni uporabljal do leta 1979. Danes ta vir lastnih sredstev predstavlja približno enako vrednost kot tradicionalna lastna sredstva (Schwarz, 2021).

Sredstva na osnovi nacionalnega dohodka (BND) predstavljajo največji delež financiranja proračuna EU. Ta vir sredstev se v Evropski uniji uporablja od leta 1988. Do konca devetdesetih let prejšnjega stoletja pa se je ta vir sredstev potrojil v vrednosti. V današnjem financiranju EU ta vir sredstev predstavlja približno 70 % vseh prihodkov EU. Višina, ki jo lahko posamezna država članica vplača v proračun EU, je omejena. Trenutna omejitev je postavljena na 1,30 % bruto nacionalnega dohodka EU (Schwarz, 2021).

Drugi prihodki in preneseni prihodki iz prejšnjega leta običajno predstavljajo manj kot 10 % vseh lastnih sredstev EU. V naravi pa so ti prihodki sestavljeni iz davkov, ki jih plačuje administracija EU od svojih plač, prispevki držav, ki niso članice EU, kazni, ki jih plačujejo podjetja, ki kršijo zakone o konkurenci ali kakšne druge zakone. Saldo iz prejšnjega proračunskega obdobja pa se v primeru višjih prihodkov kot odhodkov prenese v naslednje proračunsko leto kot prihodek (Schwarz, 2021).

Schwarz (2021) navaja, da so popravni mehanizmi sestavljeni iz rabatov, ki jih imajo določene države članice dogovorjene z Evropsko unijo. Eden takšnih je britanski rabat iz leta 1984. Rabat financirajo vse države članice razen nekaterih starih članic, kot so Nemčija, Nizozemska, Avstrija in Švedska. Te države članice imajo znižan prispevek k financiranju rabata. Za te države članice pa je v določenem obdobju veljala tudi nižja stopnja prispevkov iz naslova DDV. Med drugim pa sta Švedska in Nizozemska bili upravičeni tudi do nižjega prispevka iz naslova bruto nacionalnega dohodka. V trenutno veljavni finančni perspektivi imajo nekatere članice znižane prispevke iz naslova BND, in sicer to velja za Dansko, Nizozemsko, Švedsko in Avstrijo.

Evropska komisija je leta 2017 objavila Belo knjigo o prihodnosti Evrope. Ena izmed tem pa je bila tudi financiranje proračuna EU in prihodnjega financiranja lastnih sredstev EU. Proračun Evropske unije je relativno majhen, in sicer znaša okoli 1 % bruto nacionalnega dohodka vseh držav članic EU. Evropska unija se vse bolj sooča z novimi izzivi, kot so migracije, terorizem, varnost in klimatske ter demografske spremembe. Z izgubo in izstopom Velike Britanije iz Evropske unije pa je EU izgubila močnega finančnega partnerja. Proračun EU je centraliziran in je eden najpomembnejših instrumentov za izpolnjevanje skupnih ciljev držav članic. Sistem proračuna EU se je skozi zgodovino dopolnjeval. Dopolnjevanje je pomenilo tudi večjo integracijo in rast Evropske unije, in sicer brez skupnega zadolževanja, ampak izključno s financiranjem iz lastnih sredstev. Eden izmed izzivov leži tudi v predpisanem trajanju finančnega okvira, to je pet ali več let. Za dolgoročne skupne investicije je to sicer ovira, saj je trenutna dolžina trajanja okvira sedem let, kar je premalo za izvedbo dolgoročnih investicij. Eden izmed predlogov, ki ga je izdala Evropska komisija, pravi, da bi lahko finančni okvir podaljšali za pet plus pet let z obvezno revizijo na sredini obdobja. Revizija bi imela namen, da se okvir prilagodi, če bi to bilo potrebno (Evropska komisija, 2017).

Skupina za lastna sredstva je pripravila poročilo o prihodnosti financiranja lastnih sredstev, in sicer je skupina bila vzpostavljena s strani Komisije, Parlamenta in Sveta. V poročilo je navedeno, da bo prihodnost financiranja lastnih sredstev temeljila na treh ključnih elementih. Ti elementi so bolj preprost sistem financiranja lastnih sredstev držav članic, vpeljevanje novega sistema lastnih sredstev in reforma korekcijskega instrumenta. Skupina je predlagala sedem novih možnih virov financiranja lastnih sredstev, to so (Evropski parlament, 2018a):

- davek na finančne transakcije, s čimer bi se zmanjšalo financiranje iz naslova deleža bruto nacionalnega dohodka držav članic, saj bi po napovedih davek prinesel približno 50 milijard EUR letno, od česar bi dve tretjini predstavljali neposredne prihodke EU. Glede davka na finančne transakcije članice niso dosegle sporazuma in razprava o tem še poteka;
- reformirana lastna sredstva iz naslova DDV, trenutni sistem financiranja lastnih sredstev iz naslova DDV je nepregleden in kompleksen. Predlagan sistem je bolj preprost in učinkovitejši. Predlagan sistem bi temeljil na neto vrednosti izvoza;
- davek na dobiček pravnih oseb; ideja o tem je prisotna že od devetdesetih let prejšnjega stoletja, vendar so države članice do tega predloga zadržane;
- davek na motorna fosilna goriva je sestavljen iz dveh možnih predlogov, in sicer v prvem scenariju bi Evropski uniji pripadla celotna vrednost pobranega davka, v drugem pa delež od vsega pobranega davka. Prvi scenarij bi vključeval spremembo tako na nacionalni kot tudi evropski ravni, stopnje pa bi postale harmonizirane. Davek bi po projekcijah privedel do večjega varovanja okolja;
- davek na emisije ogljikovega dioksida je davek, ki bi v največji meri pripomogel k ustvarjanju skupnega cilja zaščite okolja in trajnostne naravnosti EU. Zeleni davki bi neposredno vplivali na cene in emisije, posledično pa na obnašanje kupcev. Predlog Komisije je vključeval harmonizacijo davka, in sicer bi ta znašal minimalno 20 eur po toni ogljikovega dioksida, kar bi po izračunih predstavljalo ekvivalent v višini 0,5 % BND EU;

- davek na električno energijo je prisoten v vseh državah članicah. Trošarinske stopnje pa se določajo na nacionalni ravni, kljub minimalnim stopnjam, ki jih določa zakonodaja EU, pa se stopnje razlikujejo v državah članicah. Predlog Komisije pravi, da bi z uvedbo enotnega davka na ravni EU prišlo do redistribucije, saj bogatejše članice trošijo več energije, posledično bi prišlo do večje integracije EU,
- davek na emisijski dobiček (angl. Segniorage), je razlika med vrednostjo denarja, ki je spuščen v obtok in ceno, s katero se pojavi na trgu. Trenutno emisijski dobiček prejema Evropska centralna banka, ki ga nato deli nacionalnim bankam v državah članicah. Z reformo tega področja bi davek ostal na ravni EU in ne bi prihajalo do dodatnih stroškov redistribucije.

Vsi predlogi so vezani na davke. Namreč davki predstavljajo glavnino lastnih proračunskih sredstev držav članic. S tako imenovanim EU-davkom pa bi denar pritekal neposredno v skupni proračun, pri čemer pa prihaja do vprašanja suverenosti držav članic, ki je glavna ovira takšnemu načinu financiranja lastnih sredstev skupnega proračuna.

V letu 2020 je zaradi situacije s COVID-19 prišlo do spremembe glede financiranja. Komisija je maja 2020 predlagala najem posojila v višini 750 milijard EUR, za potrebe financiranja okrevanja EU po pandemiji. Komisija je predlagala tudi izjemno in začasno zvišanje deleža zgornje meje lastnih sredstev BND EU za 0,6 % celotnega BND držav članic. Višji delež bi služil za pokritje obveznosti, ki jih je EU sprejela v skladu z načrtom za okrevanje (Schwarz, 2021).

1.2.2 Odhodki proračuna EU

Proračunski odhodki se določajo v Evropski uniji na srednjeročni ravni, in sicer se v sklopu večletne finančne perspektive določijo najvišje zgornje meje odhodkov na osnovi razpoložljivih prihodkov (lastnih sredstev EU). Odhodki so se po obdobjih spreminjali. Prvi sveženj o odhodkih je bil določen leta 1988, in sicer predvsem zaradi večletnih proračunskih kriz. Naslednji je bil določen za obdobje od 1993 do 1999, glavni cilji pa so bili kohezija in uvajanje skupne valute evro. Z Agendo 2000 in novim finančnim okvirjem so bili določeni odhodki od leta 2000 do 2006, glavni cilj v tem obdobju pa je bil širjenje Evropske unije in pristopanje novih članic k skupnosti. Naslednji večletni finančni načrt je trajal od leta 2014 do leta 2020, trenutno pa je v veljavi večletni finančni okvir 2021–2027. V dolgoročnem proračunu se določijo kategorije odhodkov, ki naj bi vodile do uresničitve skupnih političnih ciljev na ravni EU.

V večletnem finančnem okviru 2014–2020 so se odhodki delili na letni ravni, in sicer so bile določene zgornje meje odhodkov na osnovi lastnih sredstev razdeljene v sedem skupin. Zraven odhodkov na podlagi večletnega finančnega okvira pa so bili določeni tudi odhodki na podlagi odhodkov iz poslovanja, upravnih odhodkov in proračunov za posamezne dejavnosti. V

nadaljevanju je prikazan sistem odhodkov Evropske unije v večletnem finančnem okviru 2014–2020.

Odhodki iz poslovanja, upravni odhodki in proračuni za posamezne dejavnosti so znašali približno 6 % celotnega proračuna EU. Splošni proračun v tem razdelku je bil razdeljen na deset oddelkov, vsak izmed oddelkov pa predstavlja eno institucijo. Vsak izmed oddelkov vsebuje upravne odhodke, na katere odpade največji del proračuna. Oddelek Evropske komisije pa vsebuje poleg upravnih odhodkov še odhodke iz poslovanja in financiranje dejavnosti in programov ter stroške uprave, ki nastanejo kot posledica izvajanja programov in dejavnosti. V naravi so to tehnična pomoč, agencijski stroški in človeški viri. V letu 2020 so skupaj vsi odhodki v tem razdelku znašali 6,1 % proračuna EU (Miličević, 2020).

Drugi del je vezan na večletni finančni okvir in kategorije, ki so v njem določene. Za vsako kategorijo je določena zgornja meja odhodkov na ravni letnega proračuna EU. V večletnem finančnem okviru 2014–2020 so odhodki razdeljeni v naslednje razdelke (Miličević, 2020):

- **Konkurenčnost za rast in delovna mesta**, ki je predstavljal približno 14,6 % celotnega proračuna EU. V tem razdelku so sredstva namenjena za financiranje različnih programov, katerih glavni cilj je konkurenčnost, izobraževanje mladih, cilji, povezani z zaposlovanjem, zaščita okolja in razvojni projekti. Nekateri izmed glavnih programov so program COSME, program CEF, Erasmus + in Horizon 2020.
- **Ekonomska, socialna in teritorialna kohezija**, ki je predstavljal 34,1 % celotnega EU-proračuna. Razdelek je ozko povezan z regionalno, socialno in strukturno politiko Evropske unije. V sklopu tega razdelka se nahajajo fond, kot so Evropski fond za regionalni razvoj, Evropski socialni fond in kohezijski fond. Glavni cilj kohezijskega fonda je zmanjševanje socialnih in gospodarskih razlik med državami članicam. Eden izmed ciljev je tudi stabilizacija gospodarstev držav članic, katerih BND je manjši od 90 % povprečja EU.
- **Trajnostna rast, naravni viri** je razdelek, ki je predstavljal približno 34,8 % celotnega proračuna EU in je po vrednosti bil največji razdelek znotraj proračuna EU. Za razdelek je tradicionalno namenjenih največ sredstev, in sicer so v večini sredstva namenjena za finančno podporo kmetijstvu in jamstveni shemi cen kmetijskih proizvodov.
- **Varnost in državljanstvo** je razdelek, kjer so bila vključena sredstva za pomoč imigrantom, mehanizmi civilne zaščite, ki se uporabljajo v primeru naravnih katastrof, sredstva za varovanje potrošniških pravic ter sredstva, namenjena za izboljšanje človekovih pravic in svoboščin.
- **Evropa v svetu** je razdelek, ki je predstavljal približno 6 % vseh proračunskih sredstev EU in je bil namenjen zunanji politiki in dejavnostim, ki jih ima EU proti državam, ki niso članice EU (med njimi so tudi izdatki za pomoč državam, ki niso članice). Sredstva so se porabljala za različne humanitarne akcije, pomoči v hrani, dejavnosti, ki prispevajo k ohranitvi miru ter vladavini prava. Nekateri znani programi, ki so bili izvedeni v sklopu tega razdelka, so program CARDS, ki je služil za pomoč državam na Balkanu, sodelovanje

z mediteranskimi državami tretjega sveta in srednjega vzhoda ter program TACIS, katerega glavni cilj je sodelovanje z bivšimi republikami Sovjetske zveze (SSSR).

- **Uprava**, je predstavljala približno 6 % celotnega proračuna EU, sredstva v tem razdelku pa so namenjena delovanju vseh institucij EU. Največji potrošniki tega razdelka so Evropska komisija in Parlament.
- **Drugo**, v ta razdelek so bili v VFO 2014–2020 vključeni posebni instrumenti, ki so omogočali večjo mobilnost sredstev v primeru krize. Za ta razdelek je bilo namenjenih 0,3 % celotnega proračuna EU.

1.2.3 Izvrševanje proračuna EU

Izvrševanje proračuna EU je v nadležnosti Evropske komisije. Država članice sodelujejo v procesu izvrševanja proračuna. Evropski proračun se izvaja v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja, kar pomeni, da upravljalci proračuna morajo pri deljenju sredstev zasledovati vlogo dobrega gospodarja in porabo sredstev izpeljati kar se da gospodarno in učinkovito (Schulz, 2020).

Izvrševanje je sestavljeno iz dveh glavnih dejavnosti, in sicer iz prevzema obveznosti in iz tega izhajajočega plačila obveznosti. Prevzem obveznosti je v osnovi odločitev, da bo določena vrednost porabljen v določeni proračunski kategoriji oziroma da bodo sredstva porabljen za financiranje določene dejavnosti. Kadar se pravno sprejme obveznost (sklene pogodba), in se storitev ali dobava opravi, se odobri odhodek in se obveznost plača, s čimer se postopek zaključí (Schulz, 2020).

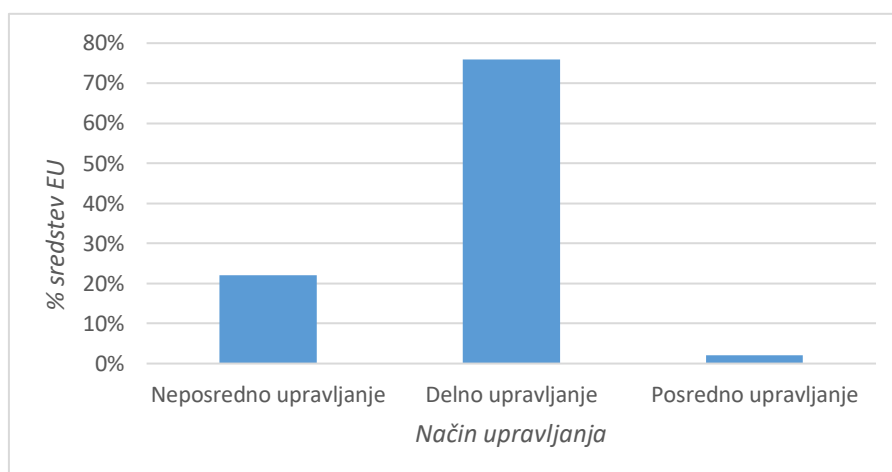
V primeru, da pride do poskusa goljufije oziroma se sredstva izplačajo po pomoti, namerni goljufiji ali nepravilnosti mora Komisija vrednost izplačanih sredstev izterjati po pravni poti. Vsaka država članica je soodgovorna za ščitenje finančnih interesov Evropske unije, saj v določenih primerih odobri sredstva različnim organizacijam, ki zanje aplicirajo (Evropska komisija, 2010).

Izvrševanje evropskega proračuna se razlikuje po načinu izvrševanja, obstajajo trije načini izvrševanja, to so (Schulz, 2020):

- neposredno upravljanje preko lastnih oddelkov ali agencij,
- delno upravljanje, s sodelovanjem z državami članicami,
- posredno upravljanje, poteka na način, da Komisija naloge izvrševanja delegira drugim subjektom.

Na sliki 2 je prikazana zastopanost posameznega načina upravljanja. Najbolj prisoten način je delno upravljanje, ki se uporablja v 76 % vsega izvrševanja proračuna. V 22 % vseh primerov se izvrševanje proračuna izvede na neposreden način. S posrednim upravljanjem pa se izvrši 2 % vseh primerov

Slika 2: Način upravljanje sredstev EU – v deležih

Vir: Evropska komisija (2010).

Revizija izvrševanja proračuna je urejena na ravni Komisije, in sicer so vsi zaposleni odgovorni za izvrševanje proračuna, odgovarjajo pa disciplinsko in materialno za morebitno povzročeno škodo. Upravljalci programov so določeni na ravni oddelkov Komisije, to so generalni direktorati. Generalni direktorati so pristojni za določena področja proračuna EU. Notranji nadzor organov zadolženih za izvrševanje temelji na podlagi jasno začrtanih in postavljenih meril (nadzor s strani vodstva, neodvisne revizije, ocene tveganja in redno poročanje) (Evropska komisija, 2010).

Za izvrševanje plačil iz evropskega proračuna je odgovorna Komisija, preko neposrednega ali delnega upravljanja. Za ta namen ima Komisija odprte bančne račune pri finančnih inštitucijah držav članic. Komisija posluje z okrog 300 000 strankami, ki so upravičeni ali pa Komisiji dobavljajo blago in storitve. Plačila se izvršijo na način, da ima vsak upravičenec do sredstev svojo datoteko s pravnimi podatki (podatki morajo biti predhodno potrjeni in odobreni), da se sredstva lahko izplačajo (Evropska komisija, 2010).

Komisija javno objavlja vse podatke o izvrševanju proračuna na mesečni ravni. V poročilih je prikazano, kako se dejansko v naravi izvršuje proračun in za katere namene se sredstva skupnega proračuna porabijo. Na koncu leta pa Komisija objavi zaključni račun, ki je sestavljen kot končno poročilo v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi (angl. IPSAS). Zaključni račun Komisija, po potrditvi Računskega sodišča, pošlje v razrešnico Parlamentu in Svetu. S tem se zaključi postopek potrjevanja zaključnega računa (Evropska komisija, 2010).

1.2.4 Pregled odhodkov in prihodkov proračuna EU za leto 2017, 2018 in 2019

Proračun Evropske unije je sestavljen iz prihodkov in na drugi strani odhodkov (prevzetih obveznosti za plačilo). V sklopu večletnega finančnega okvira se določijo letni proračun

oziroma najvišje možne vrednosti, ki jih ima EU na voljo za porabo. Od leta do leta se proračun nekoliko razlikuje v vrednostni kategoriji, določeni znotraj finančnega okvira.

V tabeli 1 so prikazani prihodki skupnega evropskega proračuna v letih 2017, 2018 in 2019. V tabeli so prikazani prihodki po viru. Največji vir financiranja je v vseh treh letih predstavljal vir lastnih sredstev, in sicer znotraj tega vira prihodek na podlagi BND držav članic. Prihodek iz naslova BND je rasel iz leta v leto, in sicer iz leta 2017 na leto 2018 zrasel za približno 36 milijard EUR. Drugi največji vir prihodkov je iz naslova carin, ki predstavlja od 13 do 14 %, vseh prihodkov Evropske unije. Eden izmed večjih virov je prihodek iz naslova DDV, ki predstavlja dokaj stalno letno vrednost prihodkov, kakor tudi prihodek iz naslova carin, ki je dokaj stalen. Prihodek iz naslova prihodkov DDV se giblje odvisno od letnih prihodkov med 10,9 in 11,9 % celotnih prihodkov EU.

Najbolj stabilni viri prihodkov evropskega proračuna se od proračunskega leta do proračunskega leta ne razlikujejo občutneje. Največja nihanja pri virih prihodkov evropskega proračuna je mogoče opaziti v kategorijah, kot so prelevmani v sektorju sladkorja, prilagoditve proračunskih neravnovesij, presežkih in prilagoditvah, zamudnih obrestih in globah. V teh kategorijah virov prihodkov je moč zaznati največja nihanja, kar je tudi povsem razumljivo, saj so odvisni od realizacije prejšnjih proračunov in so ozko vezani na izvrševanje proračuna.

Tabela 1: Prihodki proračuna Evropske unije v letih 2017, 2018 in 2019 po viru prihodka

	2017 (v EUR)	2018 (v EUR)	2019 (v EUR)
Tradicionalni lastni viri	20,459,059,160.2	20,231,629,936.8	21,364,541,355.71
Prihodki od DDV	16,584,027,142.1	17,132,576,158.5	17,774,862,637.20
Prihodki iz naslova BND	78,279,403,345.79	104,978,526,256.90	105,700,206,516.02
Ostalo	23,700,730,586.57	16,299,824,593.07	18,400,357,669.91
SKUPAJ	139,023,220,234.66	158,642,556,945.27	163,239,968,178.84

Vir: Evropska komisija (2018b), Evropska komisija (2019a) in Evropska komisija (2020b).

V tabeli 2 so prikazani podatki o plačilih obveznosti v sklopu evropskega proračuna za leta 2017, 2018 in 2019. Pri pregledu plačil je mogoče opaziti, da je največji del evropskega proračuna pripadel naslovu Pametna in vključujoča rast, in sicer je to bilo prisotno v celotnem obdobju. Za naslovom Pametna in vključujoča rast je drugi največji naslov po vrednosti Trajnostna rast: naravni viri, ki se je v celotnem obdobju gibal med 55 in 60 milijard EUR na letni ravni. Tretji največji naslov po vrednosti pa je Evropa v Svetu, ki je sicer po vrednosti približno pet do šestkrat manjši od naslova Trajnostne rasti: naravni viri, ki je drugi po vrednosti.

Tabela 2: Plačila v sklopu evropskega proračuna v letih 2017, 2018 in 2019 po naslovih VFO 2014-2020

	2017 (v milijonih EUR)	2018 (v milijonih EUR)	2019 (v milijonih EUR)
Pametna in vključujoča rast	57,029.99	75,876.43	75,534.86
Trajnostna rast: naravni viri	56,742.71	58,045.84	59,520.67
Varnost in državljanstvo	2,866.88	3,107.79	3,256.18
Evropa v Svetu	9,792.71	9,519.34	10,108.12
Uprava	5,571.48	5,803.67	6,003.93
Posebni instrumenti	1,290.62	179.84	294.98
SKUPAJ	133,294.38	152,532.91	154,718.73

Vir: Evropska komisija (2018c), Evropska komisija (2019b) in Evropska komisija (2020c).

2 ERASMUS+ MLADI V AKCIJI KOT INTEGRALNI DEL VEČLETNEGA FINANČNEGA OKVIRA 2014-2020 IN LETNIH PRORAČUNOV V TEM OBDOBJU

V tem poglavju bo predstavljen program Erasmus+ in posebej njegov integralni del Erasmus+ Mladi v akciji, na katerem je glavni fokus tega magistrskega dela.

Program Erasmus+ je program Evropske unije, ki se je začel izvajati v okviru večletne finančne perspektive 2014-2020. Programi na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine se v okviru delovanja Evropske unije izvajajo zadnjih 25 let. Področja, s katerimi se ukvarja program Erasmus+, so izobraževanje, usposabljanje, mladina in šport. Ta področja so ena izmed bolj esencialnih za reševanje ključnih socialnih in ekonomskih izzivov, s katerimi se Evropska unija kot skupnost ukvarja in ki so še vedno v veliki meri prisotni v evropski družbi. Program Erasmus+ se izvaja v skladu s Programom politike EU za rast, delovna mesta, enakost in socialno vključenost (Evropska komisija, 2020a).

2.1 Program Erasmus+ (2014–2020)

Za program Erasmus+ v VFO 2014–2020 so organi Evropske unije namenili sredstva v višini 14,77 milijarde EUR v sklopu skupnega evropskega proračuna. V sklopu izvajanja Erasmus+ so bili približno 4 milijonom evropskih prebivalcev omogočeni študij, usposabljanje in delovna izkušnja v tujini. Program je namenjen različnim skupinam posameznikov in organizacijam, kot so univerze, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, trusti, raziskovalne organizacije in podjetja (Evropska komisija, 2020a).

V sklopu proračuna so bile določene minimalne dodelitve področjem programa (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c):

- 77,5 % za izobraževanje in usposabljanje, od tega 43 % za visokošolsko izobraževanje, 22 % za poklicno izobraževanje, 15 % za šolsko izobraževanje in 5 % za učenje odraslih,
- 10 % za mladino,
- 3,5 % za Jamstveno shemo za študentska posojila,
- 1,9 % za Jean Monnet,
- 1,8 % za šport,
- 3,4 % za delovanje nacionalnih agencij,
- 1,9 % za kritje upravnih odhodkov.

Pri programih za izobraževanje in usposabljanje ter za program mladine je najmanj 63 % sredstev bilo namenjenih za mobilnosti, najmanj 28 % za sodelovanje za inovacije in dobre prakse ter 4,2 % za podporo reformi politik (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

Velika večina evropskih vlad se sooča z visoko brezposelnostjo med mladimi, kar je eden od ključnih socialno-ekonomskih problemov Evropske unije. Veliko mladih, zlasti v manj razvitih članicah zapusti izobraževalni sistem in se s tem izpostavi tveganju dolgoročne brezposelnosti in socialne izključenosti. Tehnologija in napredek zahtevata visoko kvalificirano delovno silo in usposobljenost, zaradi tega je ena izmed glavnih nalog politike EU ustvarjati bolj privlačno in bolj konkurenčno okolje s pomočjo inoviranja in dostopnostjo talentirane mladine. Vsi mladi nimajo enakega dostopa do različnih vsebin in izobraževalnih poti, zaradi tega EU skozi izvajanje programa Erasmus+ posebej spodbuja sodelovanje mladih iz okolij z manj možnostmi, v kar so vključeni tudi mladi migranti, ki se skozi ta proces lahko integrirajo v družbo. Ena izmed nalog tega programa je ustvarjanje bolj vključujoče in kohezivne družbe, ki ustvarja državljanke, ki so bolj integrirani v delovanje družbe in aktivno sodelujejo v demokratičnem življenju (Evropska komisija, 2020a).

Program Erasmus+ skozi izvajanje in podpiranje različnih operacij znotraj programa odgovarja na izziv, ki je povezan z razvojem socialnega kapitala med mladimi, opolnomočenjem in aktivnejšo vlogo v demokratičnem odločanju. V Lizbonski pogodbi so zapisane določbe, v skladu s katerimi je nastal program Erasmus+, in sicer določba govori o spodbujanju sodelovanja mladih v demokratičnem življenju v Evropi. Izpolnjevanje te določbe se v veliki meri izvaja preko sodelovanja mladih v neformalnih oblikah učenja, skozi katere krepijo svoje kompetence in spretnosti, kar na koncu privaja do aktivnejše in bolj intenzivne vloge v demokratičnem življenju (Evropska komisija, 2020a).

Naloga programa Erasmus+ je ustvariti dobro delujoč sistem izobraževanja, politike in usposabljanja, ki mladim pomaga, da razvijejo svoje talente in pridobijo spretnosti, ki jim bodo koristile pri vključevanju na trg dela in omogočile bolj aktivno sodelovanje pri gospodarskem, političnem in demokratičnem življenju. Poleg nalog opolnomočenja in pridobivanja kompetenc

pa je program Erasmus+ ustvarjen za namene vseživljenjskega učenja. Program ustvarja tudi več možnosti mladim za mobilnosti in sodelovanje s partnerskimi državami (nečlanicami EU), predvsem skozi podprograme izvajanja, ki se izvajajo na področju visokošolskega izobraževanja in mladine. Program Erasmus+ je v skladu s cilji strategije Evropa 2020 in pobudami, ki izhajajo iz strategije Evropa 2020, eni izmed teh pobud sta Mladi in mobilnost ter Program za nova znanja in spretnosti ter delovna mesta (Evropska komisija, 2020a). Mladi in mobilnost je pobuda, ki se ukvarja s problematiko iskanja prve zaposlitve, ki se pojavlja zaradi pomanjkanja izkušenj in kvalifikacij za določeno delovno mesto. Evropska komisija je ustvarila pobudo Mladi in mobilnost, skozi katero mladim pomagajo pridobivati potrebne kvalifikacije in izkušnje, ki jih mladi potrebujejo za potrebe pridobitve prve zaposlitve. V sklopu pobude je izpostavljenih 28 ključnih ukrepov, nekateri izmed njih so: pilotni projekt Tvoja prva zaposlitev EURES, pregled stanja na področju mobilnosti, spodbuda za uvedbo jamstva za mlade in druge (Eurydice Slovenija, 2010).

Splošni cilji programa Erasmus+ v VFO 2014–2020 so bili (Evropska komisija, 2020a):

- cilji povezani s ciljem izobraževanja (krovni cilj je zmanjšati osip mladih, ki se ne izobražujejo na manj kot 10 % ter zvišati delež mladih s terciarno izobrazbo na 40 %) v sklopu strategije Evropa 2020,
- cilji strateškega okvira za evropsko sodelovanje in usposabljanje,
- cilj trajnostnega razvoja partnerskih držav na področju terciarnega izobraževanja,
- cilji Strategije EU za mlade,
- cilji razvoja evropske razsežnosti v športu,
- cilji spodbujanja evropskih vrednot.

Za doseganje ciljev, kateri so del izvajanja programa Erasmus+, je komisija razvila orodja, ki povečujejo skladnost in preglednost celotnega sistema pridobivanja spretnosti in kvalifikacij. Preglednost in priznavanje pridobljenih spretnosti in kvalifikacij se beležita z različnimi orodji za beleženje, kot so Europass, Youthpass, evropsko ogrodje kvalifikacij (EOK), evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk (angl. European Credit Transfer and Accumulation System - ECTS), evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (angl. The European Credit system for Vocational Education and Training – ECVET), evropski referenčni okvir za zagotavljanje kakovosti poklicnega izobraževanja in usposabljanja (angl. European Quality Assurance in Vocational Education and Training – EQAVET), evropski register za zagotavljanje kakovosti (angl. The European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR) in evropsko združenje za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (angl. The European Association for Quality Assurance in Higher Education – ENQA). Orodja so bila razvita na evropski ravni in prispevajo k skladnosti in primerljivosti pridobljenih spretnosti in kvalifikacij na nadnacionalni ravni. Orodja so priznana v vseh podsistemih, in sicer v izobraževanju, usposabljanju in na trgu dela. Orodja so bila ustvarjena tudi z namenom, da se z njihovo uporabo zagotovi, da politike EU na področju izobraževanja in usposabljanja prispevajo k doseganju skupnih ciljev strategije Evropa 2020 (področje izobraževanja in

zaposlovanja ter boljše vključevanje na trg dela skozi mobilnost). Pomembno pri uporabi orodij, ki jih je razvila Evropska komisija, je tudi zmožnost, da se orodja prilagajajo globalnemu stanju in se razvijajo v skladu z razvojem tehnologij in različnih potreb (Evropska komisija, 2020a).

Zraven orodij, ki so bila razvita za namen večje preglednosti in priznavanja na nadnacionalnih ravneh, so pomembni tudi rezultati in diseminacija rezultatov projektov Erasmus+. V programu Erasmus+ se posebna pozornost posveča razširjanju in uporabi rezultatov, ti dve dejavnosti sta ključni v ciklu izvajanja posameznega projekta Erasmus+. Organizacijam, ki izvajajo projekte izvršilci programa Erasmus+ svetujejo, da posvetijo pozornost pri oblikovanju in izvajanju projekta dejavnostim, povezanim z razširjanjem rezultatov. Z deljenjem rezultatov projektov prihaja tudi do učinka trajnosti, s čimer se zadovolji in upraviči cilj evropske dodane vrednosti programa Erasmus+. Izvršilci programa Erasmus+ spodbujajo organizacije, da delijo vsa gradiva zainteresirani javnosti. Z deljenjem gradiv, ki so nastala med izvajanjem projekta, organizacije podpirajo učenje, poučevanje in usposabljanje zainteresirane javnosti. Takšna gradiva se imenujejo prosto dostopni učni viri (PDUV) (Evropska komisija, 2020a).

Dve pomembni značilnosti programa Erasmus+ sta mednarodna razsežnost, ki temelji na meddržavnem sodelovanju in sodelovanju s partnerskimi državami in večjezičnost, ki je eden od temeljev programa in simbol združenosti v raznolikosti.

Mednarodna razsežnost se kaže predvsem na področju visokošolskega izobraževanja, ki je ciljno usmerjeno v sodelovanje s partnerskimi državami. Glavni ukrepi, ki se podpirajo v tem področju, so mednarodna kreditna mobilnost in skupni magistrski študij Erasmus Mundus (mobilnosti posameznih študentov in študijskega osebja), projekti krepitve zmogljivosti v visokošolskem izobraževanju (projekti, naravnani k posodobitvi in prenosu dobrih praks ter internacionalizaciji v izobraževalne institucije partnerskih držav), projekti dialoga o politikah (projekti reform izobraževalnega sistema v partnerskih državah), Jean Monnet (dejavnosti s ciljem spodbujanja raziskovanja in poučevanja na področju študija EU). Druga veja programa, kjer se pojavlja mednarodna razsežnost, je področje Erasmus+ za mlade, v sklopu katerega se izvajajo ukrepi mobilnosti za mlade in mladinske delavce (mobilnosti mladinskih delavcev in mladih s partnerskimi državami), projekti krepitve zmogljivosti na področju mladine (razvoj mladinskega dela in mladinskih politik), projekti Dialog mladih (mednarodna srečanja in konference na področju politik, skozi dialog med odločevalci in mladimi) (Evropska komisija, 2020a).

Večjezičnost je temelj programa, namreč znanje tujih jezikov je ena izmed glavnih spretnosti, ki predstavlja dodano vrednost tistim, ki sodelujejo na projektih. Eden izmed ciljev na ravni EU je, da bi vsak državljan uporabljal vsaj dva tuja jezika. Poseben cilj programa je učenje jezikov; pomanjkanje znanja tujih jezikov je namreč ena izmed glavnih ovir, da potencialni udeleženci ne morejo biti udeleženi na evropskih programih izobraževanja in usposabljanja. Vsakemu udeležencu programa Erasmus+, je na voljo jezikovna podpora, kamor so vključeni tudi

jezikovni tečaji, ki so na voljo za izboljšanje jezikovnih sposobnosti posameznega udeleženca (Evropska komisija, 2020a).

Erasmus+ program je namenjen za različne skupine udeležencev, ki pa morajo prebivati v državah, kjer se program izvaja. Udeleženci iz partnerskih držav pa so upravičeni do sodelovanja na ukrepih na področju mladine in visokošolskega izobraževanja. Skupine, ki lahko sodelujejo na programih Erasmus+, so (Evropska komisija, 2020a):

- študenti, učitelji, profesorji in osebje v visokošolskem izobraževanju,
- vajenci, dijaki, vodje usposabljanj in strokovnjaki v poklicnem izobraževanju, ravnatelji, učitelji, učenci in osebje v osnovno in srednješolskem izobraževanju,
- mladi med 13 in 30 letom starosti, mladinski delavci in člani organizacij,
- športniki, trenerji, strokovnjaki in prostovoljci na področju izvajanja programa šport,
- udeleženci in izvajalci, ki sodelujejo v izobraževanju odraslih.

Udeleženci, ki sodelujejo na programih, so lahko iz partnerskih držav in iz držav članic EU. Države programa so zraven vseh članic EU tudi Republika Severna Makedonija, Islandija, Lihtenštajn, Norveška, Turčija in Srbija. V teh državah se izvajajo vsi ukrepi programa in prebivalci lahko v celoti sodelujejo pri vseh ukrepih. Partnerske države se delijo v 15 regij, prve štiri regije so sosedske države EU, kot so Albanija, BiH, Črna gora, Tunizija, Rusija, Alžirija, Egipt, Izrael, Jordanija itd. Regije od 5 do 14 so države Azije, Srednje Azije, Latinske Amerike, Afrike, Zalivske države in Industrializirane države (Avstralija, ZDA itd.) (Evropska komisija, 2020a).

Na programih visokošolskega izobraževanja in mladine se za nepovratna sredstva lahko prijavijo tudi partnerske države. Pri drugih ukrepih pa se za nepovratna sredstva lahko potegujejo države programa Erasmus+ (Evropska komisija, 2020a).

2.2 Področja programa Erasmus+

Namen Evropske unije je, da se skozi izvajanje programa Erasmus+ podpirajo dejavnosti v področjih izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa. Zraven tržnega imena Erasmus+ pa se v namene trženja uporabljajo imena, ki so vezana na področje izvajanja programa Erasmus+. Program se deli na osem področij, ki uporabljajo zraven tržnega imena Erasmus+ ime, ki je dodatno povezano s področjem. To so (Evropska komisija, brez datuma a):

- Erasmus+: Comenius – dejavnosti, ki so vezane na šolsko izobraževanje,
- Erasmus+: Erasmus – dejavnosti, ki so vezane na področje visokošolskega izobraževanja,
- Erasmus+: Erasmuss Mundus – dejavnosti povezane s skupnim magistrskim študijem Erasmus Mundus,
- Erasmus+: Leonardo da Vinci – dejavnosti povezane s področjem usposabljanja in poklicnega izobraževanja,
- Erasmus+: Grundtvig – dejavnosti povezane s področjem izobraževanja odraslih,

- Erasmus+: Mladi v akciji – dejavnosti povezane s področjem neformalnega izobraževanja in učenja za mladino,
- Erasmus+: Jean Monnet – dejavnosti povezane s področjem študija EU,
- Erasmus+: Šport – dejavnosti s področja športa.

Eden izmed ključev za uspešnost programa Erasmus+ je močno in prepoznavno tržno ime, s katerim udeleženci in zainteresirana javnost povezujejo izvajanje programa in različne z izvajanjem povezane dejavnosti.

2.3 Struktura programa Erasmus+

Program Erasmus+ se izvaja v petih glavnih ukrepih skozi izvajanje katerih želi EU izpolniti doseganje ciljev programa. Pet glavnih ukrepov se deli na tri ključne ukrepe, ki so označeni s številkami od ena do tri. Zraven teh treh ključnih ukrepov se v sklopu programa Erasmus+ izvajata še ukrepa Šport in Jean Monnet. Cilj izvajanja programov in ukrepov je dosegati skupne cilje programa Erasmus+, ki so vezani na različna področja delovanja in povezane elemente (Evropska komisija, 2020a).

Ključni ukrep 1 je ukrep, katerega glavne dejavnosti so mobilnosti posameznikov. Mobilnosti se delijo na tri skupine, in sicer na mobilnosti udeležencev izobraževanja in mladinskega sektorja, v sklopu katerih sodelujejo študenti, praktikanti, mladi, profesorji, učitelji, vodje usposabljanja, mladinski delavci, uslužbenci organizacij in strokovnjaki na povezanih področjih. Druga skupina je vezana na mobilnost udeležencev skupnega magistrskega študija Erasmus Mundus, skozi katerega najboljši študentje dobijo štipendijo za celotno trajanje magistrskega študija, ki ga izvaja konzorcij izobraževalnih inštitucij. Tretja skupina pa so posojila za magistrski študij, do katerega so upravičeni študentje, ki želijo opraviti celoten magistrski študij v tujini (posojila dajejo nacionalne banke in agencije, ki sodelujejo v izvajanju sheme posojil) (Evropska komisija, 2020a).

ključni ukrep 2 je ukrep, katerega osrednja naloga je doseganje ciljev skozi sodelovanje med organizacijami in izobraževalnimi inštitucijami na področju inoviranja in izmenjave dobrih praks. Ukrep se deli na pet skupin, to so (Evropska komisija, 2020a):

- Strateška partnerstva, skozi katera se spodbujajo inovacije in izmenjave dobrih praks med organizacijami, ki so iz ustreznih področij (mladina, izobraževanje in druge).
- Koalicije znanja so v naravi sodelovanje med podjetji in visokošolskimi inštitucijami, katerih glavni namen je spodbujanje inoviranja, podjetništva in učenja.
- Koalicije sektorskih spretnosti so vezane na izvajanje skupnih učnih načrtov in procesov v sklopu poklicnega usposabljanja in metodologij poučevanja v določenem gospodarskem sektorju, pri čemer se upoštevajo trenutni trendi.
- Projekti krepitve zmogljivosti so projekti, ki spodbujajo posodobitev delovanja določene organizacije in internacionalizacijo organizacij, ki delujejo na področju mladine in visokošolskega izobraževanja.

- Platforme, ki služijo za deljenje dobrih praks, gradiv in storitve za osebe na področju izobraževanje. Primer platform so: eTwinning, School Education Gateway, EPALE itd.

Ključni ukrep 3 je vezan na podporo reform politik EU. Ukrepi znotraj ključnega ukrepa 3, ki se izvajajo, so (Evropska komisija, 2020a):

- znanje na področju izobraževanja in mladine, ki služi kot temelj za oblikovanje in spremljanje politik, in sicer skozi deljenje analiz, vzajemnim učenjem in strokovnimi pregledi na področju izvajanja programa;
- pobude za inovacije v politiki, spodbujanje razvoja inovativnih politik, ki se preizkusijo s terenskim poskusom na področju delovanja javnih organov;
- podpora za evropska orodja politik, orodja, ki lajšajo preglednost in priznavanje pridobljenih spretnosti in kvalifikacij;
- sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, kot sta OECD in Svet Evrope z namenom krepitev učinkov izvajanja programa.

Jean Monnet je ukrep, katerega dejavnosti se izvajajo skozi akademske module, katedre in centre odličnosti z namenom širjenja in poglobljanja znanja o evropskem povezovanju skozi študij. Dejavnosti, ki so v sklopu Jean Monnet, so tudi strateške razprave z akademskim okoljem v sklopu sodelovanja v omrežjih za krepitev sodelovanja in projekti za inovacije in širjenje vsebin na področju delovanja EU (Evropska komisija, 2020a).

Šport se v sklopu programa podpira skozi štiri ukrepe; to so partnerska sodelovanja (spodbujanje integritete športa), neprofitne evropske športne prireditve (organiziranje določenih športnih prireditev, seminarjev in konferenc), oblikovanje politik, podkrepljenih s študijami (intervjuji, ankete, omrežja, konference, seminarji itd.) in dialog z deležniki na področju športa (Evropska komisija, 2020a).

2.4 Erasmus+ Mladi v akciji

Kontekst delovanja programa Erasmus+ Mladi v akciji se nanaša na mladino in mladinsko delo ter s tem sektorjem povezanimi deležniki. Mladi v akciji je eden od osmih področij programa Erasmus+. Program Mladi v akciji temelji predvsem na tehnikah pridobivanja kompetenc skozi neformalno in priložnostno učenje.

Področje mladih je v vsaki državi članici urejeno na drugačen način. Področje mladine in mladinskega dela je v Republiki Sloveniji urejeno z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju in Nacionalnim programom na področju mladine 2013–2020. Oba dokumenta sta zastavljena v zelo širokih okvirjih, skupaj pa predstavljata temeljne iztočnice za delovanje in razvoj mladinske politike, mladine in mladinskega dela. Sektor mladine je v Republiki Sloveniji v razvoju in sta oba dokumenta pomembna iz vidika ureditve in usmeritve v smislu pravnih okvirjev delovanja mladinskega sektorja in usmeritev s področja politike. V obeh dokumentih pa je mogoče najti tudi obrazložitve nekaterih osnovnih pojmov, ki so ključne za razumevanje

mladine in mladinskega sektorja v Republiki Sloveniji. Program Erasmus+ se skozi delovanje in izvajanje programa Erasmus+ Mladi v akciji ukvarja s sektorjem mladine in mladinskega dela, kar pa pomembno prispeva tudi k razvoju mladinskega sektorja v Republiki Sloveniji (Evropska komisija, 2020a).

Na ravni Evropske unije je za potrebe razvoja področja mladine bil določen okvir, katerega namen je krepitev razvoja mladinskega sektorja, mladine in mladinskih politik. Svet EU je v ta namen leta 2009 sprejel resolucijo, ki določa okvirje sodelovanja mladinskega sektorja v državah članicah (Prenovljeni okvir evropskega sodelovanja mladine 2010–2018). V sklopu prenovljenega okvira je Svet EU določil dva ključna cilja, ki se želita doseči tudi skozi delovanje programa Erasmus+. To sta zagotovitev enakih možnosti in povečati število priložnosti za mlade na trgu dela in v izobraževanju in spodbujanje sodelovanja v demokratičnem življenju in aktivno državljanstvo (Evropska komisija, 2020a).

V sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji so podprti vsi trije ključni ukrepi v sklopu programa Erasmus+. Ukrepi so med seboj povezani in niso izključno vezani na mladino, ampak tudi na mladinske delavce. Dejavnosti, ki se izvajajo v sklopu treh ukrepov, so projekti mobilnosti za mlade in mladinske delavce, strateška partnerstva, krepitev zmogljivosti na področju mladine in projekti Dialoga mladih, ki pa se ukvarja s problematiko mladih na političnem področju (mladinske politike, analiza politik, vzajemno učenje) (Evropska komisija, 2020a).

Cilji programa Erasmus+ Mladi v akciji sovpadajo s splošnimi cilji programa Erasmus+, vendar je program v tem področju narejen predvsem za mladino in mladinske delavce. Glavni cilji programa so izboljšanje ključnih kompetenc, tudi z vključevanjem mladih, ki imajo manj možnosti (socialne, družbene ovire), spodbujanje udeležbe v demokratičnem procesu odločanja v Evropski uniji in na trgu dela, aktivno državljanstvo, socialna vključenost, povezovanje med mladino, mladinskimi delavci in trgom dela kot sestavnim delom demokratične družbe. Cilj programa je spodbujanje kakovostnejšega dela mladinskih delavcev in spodbujanje sodelovanja med različnimi organizacijami in deležniki s področja mladine. Poseben poudarek Evropska komisija pri izvajanju programa in organizacije skozi projekte in dejavnosti nameni tudi uporabi orodij, ki služijo kot dokazilo za pridobljene kompetence in znanja skozi tehnike neformalnega in priložnostnega učenja. Pomemben vidik je tudi razširjanje in prenos dobrih praks med samimi organizacijami, ki delujejo v sferi mladinskega dela (Evropska komisija, 2020a).

Program Erasmus+ Mladi v akciji deluje tudi na področju mednarodne razsežnosti dejavnosti, ki se izvajajo v sklopu programa. Organizacije izvajajo dejavnosti v partnerstvu z različnimi organizacijami iz sosedstva EU, česar cilj je dopolnjevanje zunanjega delovanja programa Erasmus+. Poleg mednarodne razsežnosti pa program spodbuja tudi projekte, ki rezultirajo skozi dopolnjevanje reforme politik na lokalni, regionalni in nacionalni ravni s podporo razvoja znanj in prenosa dobrih praks iz partnerskih držav, ki so na tem področju bolj razvite (Evropska komisija, 2020a).

Proračun programa Erasmus+ Mladi v akciji je po vrednosti drugi največji program ter je zanj bilo v večletni finančni perspektivi namenjenih 10 % celotnih sredstev namenjenih vsem osmim programom Erasmus+, kar znaša 1,47 milijarde EUR v obdobju med 2014 do 2020 (Evropska komisija, 2020a).

2.4.1 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 1

Program Erasmus+ Mladi v akciji participira v programu Erasmus+ skozi vse tri ključne ukrepe. Ključni ukrep 1 je v programu Erasmus+ Mladi v akciji vezan na projekte mobilnosti za mlade in mladinske delavce. Vsaka izmed vrst mobilnosti ima določene prioritete pri izboru projektov po programskih letih. V letu 2020 je poudarek pri izboru projektov bil pri projektih mobilnosti za mlade na doseganju mladih, ki prihajajo iz marginalnih delov družb, spodbujanje raznolikosti in sprejemanje raznolikosti, dialog med različnimi kulturami in verami, skupne vrednote evropske družbe kot državljske strukture, svoboda govora, izražanja in strpnost, izboljšanje stopnje medijske pismenosti med mladimi in spoštovanje človekovih pravic. Vse našete prioritete, ki so se upoštevale pri izboru projektov, so ozko vezane na dolgoročne cilje in izpolnjevanje dolgoročnih ciljev na področju mladine v Evropski uniji (Evropska komisija, 2020a).

Drugi tip mobilnosti, ki je podprt v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji, so projekti mobilnosti mladinskih delavcev. Pri projektih mobilnosti mladinskih delavcev je v letu 2020 poseben poudarek z namenom doseganja dolgoročnih ciljev na področju mladine in mladinskega dela bil na kompetencah in metodah, ki so esencialne za razvoj mladine na trgu dela in poklicni razvoj, pri tem je mišljeno v veliki meri tudi na digitalno mladinsko delo in zmožnost prenosa evropskih vrednot iz mladinskih delavcev na mladino, predvsem na tisti del mladine, ki prihaja iz marginalne družbe (mladi z manj priložnostmi) (Evropska komisija, 2020a).

Skladno s situacijo v Evropski uniji glede begunske krize in vsemi elementi, ki so vezani na begunsko krizo (prosilci za azil, migranti) je bilo v letu 2020 in prejšnjih programskih letih, v katerih se je pojavljal problem migrantske krize skozi dejavnosti in podpiranje projektov dajan večji poudarek na projekte, ki so se direktno ukvarjali s področjem migrantske krize. Iz tega razloga je program podpiral projekte, ki so prispevali k boljšemu obravnavanju potreb beguncev in migrantov, in njihovo vključevanje v evropsko družbo. Pomemben vidik pri izvajanju programa pa je bilo tudi izboljšanje ozaveščanja o tematiki begunske krize na lokalni ravni (Evropska komisija, 2020a).

Mladinske izmenjave so po naravi izmenjave mladih iz dveh ali več različnih držav, ki skupaj bivajo v določeni državi do največ 21 dni. Skozi izmenjavo mladi udeleženci mobilnosti izvajajo delovni program. Vsaka skupina mladih ima svojega vodjo skupine, ki skrbi za mlade in dosledno upoštevanje delovnega programa. Delovni program projekta je vnaprej določen, sestavljajo pa ga različne delavnice, vaje, igre vlog, simulacije in dejavnosti v naravi. Cilj

vsakega projekta v osnovi je, da se mladi skozi neformalne tehnike učenja naučijo in razvijejo določene spretnosti, ki jih v svojem domicilnem okolju ne morejo razviti. Skozi dejavnosti in tehnike neformalnega učenja se mladi seznanijo z družbeno pomembnimi in perečimi temami, odkrivajo in spoznavajo nove kulture, življenjske sloge in navade družbe, ki jim ni domicilna. Dejavnosti in projekt pa so večinoma zastavljeni tako, da mladi udeleženci mobilnosti razvijejo in okrepijo vrednote, predvsem vrednote, ki so vezane na solidarnost, demokracijo in sprejemanje drugačnih in drugače mislečih. Mladi z manj priložnostmi so mladi, ki se pri svojem razvoju srečujejo s kakršnokoli oviro, skozi izvajanje programa in projektov pa pridobijo možnost, da se udeležijo v varnem okolju mladinske izmenjave, ki jim nudi določene prednosti pri nadaljnjem razvoju in premagovanju ovir, s katerimi se srečujejo v vsakodnevem življenju (Evropska komisija, 2020a).

Mladinski delavci so skupina ljudi, ki se profesionalno ukvarja z delom mladih. Mobilnosti mladinskih delavcev so podprte v sklopu izvajanja programa z namenom razvoja profesionalnih spretnosti in boljšega izvajanja dejavnosti v domačem okolju. Mladinske izmenjave so po naravi mednarodni seminarji, usposabljanja, dogodki za vzpostavljanje stikov in izmenjave za usposabljanje in profesionalni razvoj. Profesionalni razvoj udeležencev mobilnosti (mladinskih delavcev) pri izvajanju projektov v veliki meri prispeva h krepitvi zmogljivosti za inovativnejše in bolj kakovostno redno mladinsko delo znotraj delovanja organizacij, iz katere prihajajo mladinski delavci. Mladinski delavci s sodelovanjem na projektih, ki jih podpira program in so sofinancirani, prispeva tudi k prenosu dobrih praks iz bolj organiziranih in bolj razvitih mladinskih organizacij (Evropska komisija, 2020a).

Proračun, ki je namenjen mobilnostim znotraj podpiranja vseh treh ukrepov na področju programa Erasmus+ Mladi v akciji predstavlja največji delež celote, in sicer je 63 % celotnega proračuna, namenjenega za mobilnosti mladih in mladinskih delavcev (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

Pri izvajanju mobilnosti mladih in mladinskih delavcev sodelujeta minimalno dve organizaciji, in sicer je ena izmed teh koordinator projekta, kar pomeni, da projekt pripravi skupaj s partnericami in ga prijavi na eden izmed razpisanih rokov na nacionalno agencijo države članice, v kateri deluje. Druga delitev organizacij je na organizacijo pošiljateljico, ki je odgovorna za pošiljanje udeležencev mobilnosti in organizacijo gostiteljico, ki ima odgovornost gostitve udeležencev mobilnosti in izvajanje programa dela med gostitvijo (Evropska komisija, 2020a).

Organizacije projekte mladinskih izmenjav in mobilnosti mladih prijavljajo na treh rokih, ki se razpišejo za tekoče leto in jih izvajajo nacionalne agencije. Izmenjave so v določeni meri omejene z določenimi parametri, kot so (Evropska komisija, 2020a):

- trajanje dejavnosti (od 5 do 21 dni za mladinske izmenjave in 2 dni do 2 mesecev za izmenjave mladinskih delavcev),

- kraj izvajanja (ena izmed domačih držav partneric v projektu),
- upravičeni udeleženci (mladi od 13 do 30 leta in vodje skupin, ki so starejši od 18 let za mladinske izmenjave, za izmenjave mladinskih delavcev ni starostnih omejitev)
- število udeležencev (od 16 do 60 udeležencev, s tem da vsaka skupina mora imeti 4 udeležence in enega vodjo skupine mladih za mladinske izmenjave in največ 50 udeležencev za izmenjave mladinskih delavcev).

2.4.2 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 2

Ključni ukrep 2 v programu Erasmus+ Mladi v akciji predstavlja projekte krepitev zmogljivosti na področju mladine. Projekti krepitev zmogljivosti so projekti, katerih cilj je spodbujanje sodelovanja in izmenjave na področju mladinskega sektorja držav članic in partnerskih držav. Projekti krepitev zmogljivosti so naravnani tudi na izboljšanje in medsebojno priznavanje mladinskega dela in priznavanje neformalnih tehnik učenja z namenom povezovanja teh dejavnosti z delovanjem formalnih izobraževalnih sistemih, trgom dela in celotno družbo. Razvoj neformalnega učenja je eden izmed glavnih ciljev celotnega programa Erasmus+ Mladi v akciji, v sklopu ključnega ukrepa 2 pa so v programu podprti projekti, katerih cilj je izmenjevanje, preskušanje in uvajanje shem, ki že delujejo v mladinskem sektorju v določeni državi programa in se lahko kot primeri dobrih praks prenesejo v delovanje organizacij iz drugih držav (Evropska komisija, 2020a).

Ključni ukrep 2 programa Erasmus+ Mladi v akciji posebej spodbuja vključevanje mladih z manj priložnosti, kar je rdeča nit celotnega izvajanja dejavnosti programa Erasmus+ Mladi v akciji skozi nudenje dodatnih možnosti in vključevanje skupin, ki so deprivilegirane v družbi.

V sklopu projektov ključnega ukrepa 2 – krepitev zmogljivosti so projekti, ki temeljijo na sodelovanju med več strankami, ki so aktivne v mladinskem sektorju in tudi drugimi, ki so povezani z delovanjem mladinskega sektorja. V projekte so tako vključene tudi organizacije s področja izobraževanja, usposabljanja in organizacije iz socialnega in ekonomskega sektorja. Organizacije iz ekonomskega sektorja so posebej pomembne za potrebe izpolnjevanje ciljev s področja trga dela (Evropska komisija, 2020a).

Dejavnosti projektov v sklopu strateških partnerstev, ki so sofinancirane v sklopu izvajanja programa Erasmus+ Mladi v akciji, skozi izvajanje spodbujajo sodelovanje med različnimi organizacijami iz mladinskega sektorja, predvsem v strateškem in dolgoročnem smislu. Prav tako pa se v sklopu programa spodbujajo dejavnosti povezovanja z javnimi organi na lokalni, regionalni in državni ravni v državah izvajanja programa. Projekti naj bi v osnovi krepili zmogljivosti in povezovali različne strukture, vpete v delovanje mladinskega sektorja skozi projekt (zmogljivost mladinskih svetov, organizacij in platform). Organizacije, ki izvajajo projekte programa Erasmus+ Mladi v akciji v osnovi pridobijo mednarodno izkušnjo, ki vpliva na delovanje organizacij v smislu upravljanja, vodenja in internacionalizacije vsake posamezne organizacije (Evropska komisija, 2020a).

Projekti programa v ključnem ukrepu 2 so v večini naravnani k izmenjevanju dobrih praks skozi uporabo različnih metod in orodij za potrebe mladinskega dela, razvijanje metod neformalnega učenja, povečanje medijske pismenosti in razvijanje shem za praktično usposabljanje na podlagi primerov iz vsakdanjega življenja v družbeni strukturi (Evropska komisija, 2020a).

Program določa vrsto dejavnosti, ki se lahko izvajajo pri projektih strateških partnerstev. Dejavnosti, ki so dovoljene in sofinancirane, se delijo na dve podskupini, in sicer se delijo na naslednji način (Evropska komisija, 2020a):

- **dejavnosti krepitve zmogljivosti**, to so dejavnosti, kot so seminarji, delavnice, srečanja in konference, skozi katere se spodbuja dialog o politikah, izmenjevanje dobrih praks, mreženje, različne kampanje, razvoj orodij (komunikacijskih, medijskih in informacijskih), razvoj metod, orodij, gradiv, ustvarjanje inovativnih oblik mladinskega dela. Dejavnosti krepitve zmogljivosti so obvezne in jih vsak projekt strateškega partnerstva mora vsebovati v projektne predlogu;
- **dejavnosti mobilnosti**, so enake kot so v ključnem ukrepu 1, to so mladinske izmenjave, mobilnosti mladinskih delavcev ter prostovoljske dejavnosti (dejavnosti v katerih lahko sodelujejo mladi od 17 do 30 leta starosti, prostovoljske dejavnosti so oblika dela, ki je neplačano in temelji bolj na osebni zavezanosti organizaciji skozi vsakodnevno delovanje organizacij).

Projekti krepitve zmogljivosti oziroma strateška partnerstva se delijo na tri vrste. Prva vrsta so projekti, ki potekajo med organizacijami iz področja mladine v državah Programa in drugih partnerskih državah. Druga vrsta in tretja vrsta projektov se izvajata preko pobude Okno (vključujejo države Zahodnega Balkana in Tunizije). Druga vrsta so projekti, ki potekajo med organizacijami iz področja mladine v programskih državah in partnerskih držav, ki so del Zahodnega Balkana (za sofinanciranje apelirajo organizacije, ki prihajajo iz področja Zahodnega Balkana). Tretja vrsta pa so projekti krepitve zmogljivosti organizacij, ki delujejo v državah programa in v Tuniziji, za sofinanciranje projektov aplicirajo organizacije iz Tunizije (Evropska komisija, 2020a).

Za izvajanje projektov strateških partnerstev morajo organizacije posedovati določeno stopnjo strokovnega znanja in izkušenj v projektih. Te značilnosti so predvsem pomembne, da organizacija lahko projekt kvalitetno in dolgoročno implementira v svoje okolje in širše. V okviru ključnega ukrepa 2 je posebnost, da so sofinancirani projekti transnacionalne mladinske pobude, ki so v praksi manj zastopani. Pri transnacionalnih mladinskih pobudah gre za projekte v katere so vključeni mladi in skupine mladih, ki sodelujejo in izvajajo mednarodne projekte v sklopu mladinskega dela (MOVIT, brez datuma a).

Za namen krepitve zmogljivosti z izvajanjem projektov strateških partnerstev je namenjenih 28 % celotnega proračuna programa Erasmus+ Mladi v akciji (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

V projektih strateških partnerstev sodelujejo najmanj tri organizacije iz treh različnih držav, od česar je ena koordinator oziroma prijavitelj. Organizacija, ki je prijavitelj, prijavlja projekt v imenu vseh v projekt vključenih partnerjev, za kar prevzame pravno odgovornost, prevzame koordinacijo projekta ter prejme finančna sredstva, ki jih razdeli partnerjem v strateškem partnerstvu. Partnerske organizacije v projektu sodelujejo na način, da prispevajo k pripravi in implementaciji projekta. V projektih strateških partnerstev lahko sodelujejo povezani subjekti, to so organizacije, ki prispevajo k doseganju vnaprej zastavljenih ciljev programa in so ključni element za diseminacijo rezultatov posameznega projekta. V primeru, da so v projekt vključene mobilnosti mladih in mladinskih delavcev, so organizacije lahko pošiljateljice ali gostiteljice enako kot pri ključnem ukrepu 1 (Evropska komisija, 2020a).

Organizacije, ki lahko aplicirajo za sofinanciranje, morajo prihajati iz držav programa ali iz partnerskih držav, pri tem velja, da se v okviru izvajanja programa Okno za mlade lahko prijavijo tudi organizacije, ki imajo sedež v državi Zahodnega Balkana ali Tuniziji. Po klasifikaciji so to organizacije, kot so nevladne organizacije (angl. non-governmental organisation, v nadaljevanju NVO), javni organi na vseh ravneh odločanja, nacionalni mladinski svet, malo, srednje ali veliko podjetje, sindikati, visokošolske inštitucije, raziskovalni inštituti, fundacije, medpodjetniški centri, knjižnice, muzeji in organi, ki služijo za namene poklicnega informiranja (Evropska komisija, 2020a).

Projekti krepitev zmogljivosti so dolgoročno naravnani projekti, zaradi tega je trajanje projektov v večini daljše od projektov, ki so financirani v sklopu ključnih ukrepov 1 in 3. Trajanje projekta krepitev zmogljivosti je omejeno na časovno obdobje, ki traja minimalno 9 mesecev in ne dlje kot 2 leti. V projekte krepitev zmogljivosti so lahko vključene tudi mladinske izmenjave in izmenjave mladinskih delavcev, za katere pa veljajo isti pogoji in omejitve kot veljajo v sklopu ključnega ukrepa 1 (Evropska komisija, 2020a).

2.4.3 Erasmus+ Mladi v akciji – ključni ukrep 3

Ključni ukrep 3 v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji predstavljajo projekti dialoga mladih. Ukrep spodbuja aktivno sodelovanje mladih v demokratičnih procesih. Ukrep temelji na temah in prednostih nalogah, ki so bile opredeljene v strategiji EU za mlade. Teme so ozko vezane na prednostne naloge, ki so v nekem določenem trenutku pereče na področju mladine in mladinskega dela. Pomemben del predstavljajo tudi dialogi in razprave z oblikovalci politik in deležniki, ki so zadolženi za področje mladine. Namen tega je, da se skozi projekte izluščijo rezultati, ki so uporabni za oblikovanje mladinskih politik v določenem okolju (lokalnem, regionalnem, nacionalnem ali mednarodnem) (Evropska komisija, 2020a).

Projekte dialoga mladih sestavljajo srečanja, konference, posvetovanja in različni dogodki, ki spodbujajo aktivno udeležbo v demokratičnih procesih in sodelovanje z deležniki na področju oblikovanja mladinskih politik. Dogodki so lahko organizirani na nacionalni ali mednarodni ravni glede na obravnavano temo projekta (Evropska komisija, 2020a).

Mladi morajo aktivno participirati v vseh fazah projekta, in sicer so projekti sestavljeni iz treh faz. Prva faza je načrtovanje in priprava, druga faza je izvajanje dejavnosti, tretja faza je ocenjevanje projekta in premislek o smiselnosti nadaljevanja projekta.

Ključni ukrep 3 je edini ukrep, v katerem lahko sodeluje le ena organizacija brez partnerjev. Organizacije, ki lahko prosijo za sredstva, so NVO-ji, evropske mladinske nevladne organizacije in javni organ na različnih ravneh odločanja. Dejavnosti se delijo na mednarodne ali nacionalne. Mednarodne dejavnosti so dovoljene za projekte, kjer sodelujeta več kot dve organizaciji iz dveh različnih držav. Nacionalne dejavnosti se izvajajo na nacionalni ravni in so smiselne takrat, ko projekt izvaja le ena organizacija (Evropska komisija, 2020a).

Projekti dialoga mladih so omejeni na trajanje od 3 mesecev do 2 let, udeleženi mora biti vsaj 30 mladih, starih od 13 do 30 let, in deležniki, ki oblikujejo mladinske politike na različnih ravneh delovanja (Evropska komisija, 2020a).

Teme mladinskega dialoga so določene na ravni EU, in sicer so organizirane v 18 mesečnih delovnih ciklih. Vsak cikel ima določeno tematiko. Zadnji veljavni cikel, ki je trajal od januarja 2019 do sredine leta 2020, je bil sedmi cikel po vrsti. Tema tega cikla je bila ustvarjanje priložnosti za mlade. Teme so povezane s splošnimi cilji strategije EU za mlade in prednostnimi nalogami, ki so sestavni del strategije EU za mlade. V trenutno veljavni strategiji 2019–2027 je 11 prednostnih nalog, ki se nanašajo na povezovanje, mreženje in opolnomočenje mladih (European Union, brez datuma)

2.4.4 Merila za dodelitev projektov v okviru programa Erasmus+ Mladi v akciji

V vseh treh ključnih ukrepih se projekti ocenjujejo po določenem vzorcu, ki zmanjšuje subjektiven vpliv ocenjevalca. Pri vseh treh ukrepih se ocenjuje projekt po treh sklopih, to so ustreznost projekta, kakovost zasnove in izvedbe projekta ter učinek in razširjanje. Pri vsakem sklopu je določeno maksimalno število točk, pri čemer morajo projekti doseči minimalno 60 točk, da so lahko izbrani za financiranje in minimalno polovico točk pri vsakem ocenjevalnem sklopu (Evropska komisija, 2020d).

Vsak projekt, ki participira za financiranje v sklopu ključnega ukrepa 1 programa Erasmus+ Mladi v akciji, mora zasledovati določene smernice, ki so napisane na ravni Evropske unije. Vsak projekt se ocenjuje po treh sklopih, in sicer po naslednjih sklopih, kjer se ugotavlja (Evropska komisija, 2020d):

- **ustreznost projekta:** pri tej kategoriji ocenjevanja je mogoče doseči do maksimalno 30 točk, ocenjuje se primernost projekta z vidika ciljev ukrepa in potreb organizacij, ki projekt pripravljajo, doseganje mladih z manj priložnostmi, spodbujanje strpnosti in dialoga, razvijanje kompetenc in doseganje kakovostnih izidov, krepitev zmogljivosti in vključenost novih udeležencev, ki še niso participirali v projektih mobilnosti mladih;

- **kakovost zasnove in izvedbe:** maksimalno število točk je 40, ocenjuje se kakovost faz projekta, kakovost priprav, praktičnih ureditev, usklajenost potreb organizacij in okolij, v katerih delujejo, kakovost neformalnih tehnik učenja, kakovost sodelovanja med organizacijami;
- **učinek in razširjanje:** pri tej kategoriji projekt lahko doseže maksimalno 30 točk, ocenjuje se kakovost rezultatov in ukrepov za ocenjevanje projekta, učinek projekta na udeležence in področja delovanja organizacije (lokalna, regionalna raven).

V vodniku za ocenjevalce (Evropska komisija, 2020d) so določene smernice za ocenjevanje projektov ključnega ukrepa 2, ocenjevanje poteka v štirih sklopih:

- **ustreznost projekta,** v tej kategoriji lahko projekti predlog doseže največ 30 točk. V tem sklopu se ocenjuje ustreznost projekta s cilji ukrepa, v kolikšni meri so cilji jasno opredeljeni, realistični in so relevantni za sodelujoče organizacije, inovativnost predloga, zmožnost krepitev zmogljivosti z dejavnostmi in v kolikšni meri so vključeni mladi z manj priložnostmi;
- **kakovost zasnove in izvedbe,** v tej kategoriji lahko predlog doseže 30 točk. Ocenjujejo se celovitost in kakovost faz predloga (izvajanje, spremljanje, diseminacija), usklajenost ciljev, kakovost neformalnih metod učenja, uporaba evropskih orodij za učne izide, nadzor kakovosti z namenom kakovostne izvedbe in stroškovna učinkovitost predloga.
- **kakovost projektne skupine in dogovorov o sodelovanju,** predlog lahko doseže največ 20 točk. Ocenjuje se ustreznost sodelujočih organizacij (strokovno znanje, izkušnje) in ali obstajajo določeni mehanizmi koordinacije med organizacijami, ki sodelujejo na projektu.
- **učinek in razširjanje,** predlog lahko doseže največ 20 točk, ocenjuje se kakovost metod ocenjevanja rezultatov, učinki na sodelujoče in z njimi povezane organizacije, načrt za razširjanje rezultatov, načrt trajnosti projekta (razsežnost projekta po končanem sofinanciranju) in metode prostega dostopa do gradiv, ki nastanejo kot rezultat projekta.

Ključni ukrep 3, v katerem se prijaviteljice potegujejo za financiranje projektov dialoga mladih, se ocenjuje v treh sklopih (Evropska komisija, 2020d):

- **ustreznost projekta** (maksimalno 30 točk); ugotavlja se, ali je projekt v skladu s cilji programa in ključnega ukrepa, ali je projekt v skladu s cilji in potrebami sodelujočih organizacij, v kolikšni meri bo posamezen projekt dosegel kakovostne rezultate za udeležence in okrepil položaj določene organizacije ter v kolikšni meri so v projekt vključeni mladi z manj priložnostmi;
- **kakovost zasnove in izvedbe** (maksimalno 40 točk), v tej kategoriji se ocenjujeta jasnost in kakovost določenih faz projekta, kako so prepleteni in usklajeni cilji projekta in dejavnosti, praktična ureditev projekta, kakovost metod neformalnega učenja, v kolikšni meri predlog projekta vključuje deležnike na področju oblikovanja mladinskih politik;

- **učinek in razširjanje** (maksimalno 30 točk), v sklopu te kategorije se ocenjuje kakovost predvidenih rezultatov, učinki na udeležence, organizacije in področje mladinskih politik in kakovost diseminacije rezultatov.

2.5 Pravni okvir

Erasmus+ program v večletni finančni perspektivi 2014 do 2020 temelji na Uredbi (EU) št. 1288/2013 Evropskega parlamenta. Uredba ureja uvedbo programa Erasmus+ na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa.

Uredba je bila sprejeta 11. decembra 2013, določala pa je trajanje programa v celotnem obdobju večletnega finančnega okvira 2014 do 2020 oziroma od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2020.

Uredba (EU) št. 1288/2013 je nastala ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, predvsem členov 165 (4) in 166 (4), ki se nanašata na izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladino in šport. Člen 165 v točki 4 govori o prispevku k uresničevanju ciljev na področju izobraževanja, mobilnosti, sodelovanja med izobraževalnimi institucijami in načinu sprejemanja spodbujevalnih ukrepov po rednem zakonodajnem postopku. Člen 166 v točki 4 govori o sprejemanju ukrepov, ki prispevajo k uresničevanju ciljev na področju mladih, poklicnega usposabljanja in izobraževanja (Urad za publikacije Evropske unije, 2012).

Uredba (EU) št. 1288/2013 je nastala ob upoštevanju predloga Evropske komisije, po posredovanju zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom, ob upoštevanju Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, ki podaja mnenje na predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa, ob upoštevanju mnenja Odbora regij in v skladu z rednim zakonodajnim postopkom.

Uredba (EU) št. 1288/2013 je sestavljena iz 13 poglavij. Prvo poglavje določa splošne pogoje s področja uporabe programa, opredelitev pojmov, evropsko dodano vrednost in splošne cilje programa. Drugo poglavje ureja področje izobraževanja in usposabljanja, posebne cilje na tem področju, ukrepe programa, učno mobilnost posameznikov, sodelovanje za inovacije in izmenjavo dobrih praks ter dejavnosti programa Jean Monnet in podporo za reformo politik. Tretje poglavje se nanaša na področje mladine, in sicer del programa Erasmus+ Mladi v akciji, tretje poglavje ima enako sestavo kot drugo poglavje, in sicer ureja področja posebnih ciljev, ukrepe programa, učno mobilnost posameznikov, strateška partnerstva oziroma sodelovanje za inovacije in izmenjavo dobrih praks in podporo za reformo politik (ključni ukrep 3). Četrto poglavje ureja program na področju športa, peto poglavje določa finančne določbe, kot so proračun, posebne načine financiranja in jamstvena shema za študentska posojila. Šesto poglavje določa ureditev programa na področju uspešnosti, rezultatov in razširjanja le-teh (spremljanje in ocenjevanje uspešnosti projektov in programa). Sedmo poglavje ureja dostop do programa in sodelovanje med državami. Osmo poglavje ureja sistem upravljanja programa in revizijo programa. Deveto poglavje ureja sistem nadzora programa in kako je zaščiten finančni interes Evropske unije. Deseto poglavje ureja program na področju prenosa pooblastil

na Komisijo, izvajanje pooblastil in izvajanje programa. Zadnje, enajsto poglavje pa govori o končnih odločbah, natančneje o razveljavitvi in prehodnih določbah ter začetku veljavnosti uredbe (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

V prilogi 1 Uredbe (EU) št. 1288/2013 so bili določeni kazalniki, ki se spremljajo na ravni EU. Kazalniki omogočajo spremljanje uspešnosti programa in uresničevanje splošnih in posebnih ciljev programa, določenih v Uredbi (EU) št. 1288/2013. Kazalniki so razdeljeni na Evropo 2020: krovni cilj izobraževanja, merilo uspešnosti mobilnosti, splošna merila (količinsko, kot so število osebja, število udeležencev in organizacij), kazalniki na področju izobraževanja in usposabljanja, kazalniki na področju izvajanja programa Jean Monnet, kazalniki na področju mladine (število mladih, kis o vključeni v program, število organizacij, število uporabnikov Eurodesk, deleže udeležencev s certifikatom Youthpass) ter kazalniki s področja dejavnosti športa (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

Za izvajanje programa Erasmus+ Mladi v akciji pa so pomembni nekateri dokumenti, skozi katere se urejajo prioritete in cilji za izvajanje programa Erasmus+ Mladi v akciji. Za področje mladine je pomembna Strategija EU za mlade, ki pa temelji na treh dokumentih, ki so nastali med letom 2001 in 2009. Prvi pomemben dokument je Nova spodbuda za evropsko mladino, ki je bila pripravljena leta 2001. Pomemben vidik Bele knjige Evropske komisije je v tem, da so nastali temelji za sodelovanje na področju mladine z namenom poglobljanja in okrepitve sektorja mladine. Pri pripravi bele knjige je Evropska komisija sodelovala skozi posvetovanja z mnogimi organizacijami na področju mladine in mladinskega sektorja (Bela knjiga Evropske komisije, 2001). Drugi pomemben dokument, na katerem temelji današnja Strategija EU za mlade je Evropski mladinski pakt, ki je eden izmed ključnih instrumentov. EMP je nastal kot instrument, ki je naravnano na doseganje ciljev Lizbonske strategije za rast in delovna mesta. EMP je uvedel za razliko od bele knjige način opolnomočenja mladih in sodelovanje mladih na oblikovanje mladinske politike na evropski ravni. Uvajanje mladinskih politik in razvoj le-teh se je na ravni EU dosegal s projekti strukturiranega dialoga na področju mladinskih politik EU. Strukturirani dialog je bil ključni mehanizem, ki je vključeval mlade in mladinske organizacije v aktivno politično participacijo in sodelovanje z odločevalci na področju mladinskih politik (Evropski pakt za mlade, 2005). Tretji dokument, ki je zelo pomemben in je predhodnik trenutno veljavne Strategije mladih EU, je Resolucija o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018). Resolucija je bila sprejeta novembra leta 2009. V Resoluciji so bili prvič določeni delovni cikli. Delovni cikli so se v sklopu dolgoročne strategije delili na tri dele, vsak izmed njih pa je trajal 2 leti (2010–2012, 2013–2015 in 2016–2018). V sklopu vsakega delovnega cikla so bile določene prednostne naloge, ki so bile v skladu z doseganjem splošnih in prednostnih ciljev na področju mladine na ravni EU. Resolucija je določila dva splošna cilja, to sta ustvarjanje več priložnosti in enakih možnosti s poudarkom na enake možnosti na trgu dela in izobraževanju. Drugi splošni cilj pa je bil spodbujanje aktivnega državljanstva ter krepitev solidarnosti med mladimi (Urad za publikacije Evropske unije, 2009).

Trenutno veljavna Strategija EU za mlade temelji na Resoluciji Sveta EU, ki je bila sprejeta novembra 2018. Strategija EU za mlade 2019–2027 izpostavlja splošne cilje in specifične cilje na področju mladine. Splošni cilji so pridobivanje življenjskih spretnosti in da mladi postanejo arhitekti svojega življenja, spodbujanje mladih k aktivni participaciji v družbi, solidarnost, izboljšanje politike na področju zaposlovanje in izobraževanja mladih, odpravljanje revščine med mladimi, izboljšanje vpliva mladih na odločevalske procese s področja zdravstva in socialne vključenosti in izkoreninjanje diskriminacije med mladimi. V Strategiji so izpostavljeni cilji mladih, ki predstavljajo vizijo za Evropo. V sklopu tega so mladi izpostavili 11 ciljev, ki spodbujajo doseganje celotnega potenciala evropske mladine. To so povezovanje EU z mladimi, enakost spolov, vključujoče družbe, informiranost in dialog, mentalno zdravje in dobro počutje mladih, razvijanje ruralne mladine, kakovostne zaposlitve za mlade, kakovostno učenje, prostor in participacija, zelena Evropa in razvoj mladinskih organizacij in programov na ravni EU (Urad za publikacije Evropske unije, 2019).

2.6 Institucionalni okvir in izvajanje

Evropska komisija je odgovorna za izvajanje programa Erasmus+. Služba, ki je odgovorna za področje izobraževanja, kulture, mladine in športa je generalni direktorat za izobraževanje, kulturo, mladino in šport (angl. Directorate-General for Education and Culture, v nadaljevanju DG EAC). Evropska komisija določa prednostne naloge, specifične cilje programa in vsa merila, ki so relevantna za izvajanje programa Erasmus+. Evropska komisija izvaja tudi splošno izvajanje programa, vodenje programa, spremljanje in vrednotenje le tega na ravni celotne Evropske unije. Nekateri ukrepi programa Erasmus+ so centralizirani in se predlogi predlagajo neposredno na agencijo, ki je odgovorna za izvajanje centraliziranega programa. Za centralizirane ukrepe skrbi agencija Evropske komisije (Izvajalska agencija Evropske komisije za izobraževanje, avdovizualno področje in kulturo), ki je zadolžena za spremljanje vseh faz projektov, ki se izvajajo v sklopu centraliziranega ukrepa. To so promocija, analiza vlog, spremljanje projektnih predlogov skozi celotni življenjski cikel projekta (od izvedbe do diseminacije). Evropska komisija je torej odgovorna za izvajanje celotnega programa Erasmus+ in njegovih delov (Evropska komisija, 2020a).

Preko nacionalnih agencij Evropska komisija s posrednim upravljanjem preloži naloge izvrševanje proračuna EU na področju izvajanja programa Erasmus+. Glavni razlog posrednega upravljanja proračuna je v tem, da so sistemi v različnih članicah različni in jih nacionalne agencije poznajo bolje, kot jih pozna Evropska komisija. Izobraževanje, usposabljanje in mladina in z njimi povezani sistemi se od države do države članice razlikujejo, zaradi tega je program treba nekoliko prilagoditi, da se bolj približa upravičencem in potrebam v določeni državi. Iz teh razlogov ima vsaka država članica eno ali več nacionalnih agencij, ki izvajajo program v svojem okolju. Nacionalne agencije delujejo kot vezni člen med Evropsko komisijo in organizacijami, ki se prijavljajo na razpise v sklopu različnih ključnih ukrepov. Glavne naloge, ki jih vsaka nacionalna agencija opravlja v svojem rednem delovanju, so zagotavljanje informacij o programu, pravično ocenjevanje projektnih predlogov in vodenje evidence o

sprejetih projektih, ocenjevanje izvajanja programa v državi, zagotavljanje podpore prijaviteljem, izvajanje promocije programa in diseminacija uporabnih rezultatov projektov. Poleg teh nalog nacionalna agencija skrbi tudi za posredovanje ciljev programa Erasmus+ in njegov kakovosten razvoj skozi izvajanje dejavnosti in podpiranjem novih udeležencev (predvsem tistih, ki spadajo v skupino z manj priložnostmi). Pomemben vidik pa predstavlja tudi sodelovanje nacionalne agencije s povezanimi institucijami, ki lahko vplivajo na okrepitev učinkov programa (Evropska komisija, 2020a).

V izvajanju programa Erasmus+ mladi v akciji so posebej pomembni podporni centri SALTO (Support, Advanced Learning and Training Opportunities), katerih glavni namen delovanja je izboljšanje kakovosti izvedenih dejavnosti in povečanje vplivov programa na širše okolje. SALTO-podporni centri skozi svoje delovanje pripravljajo razne praktične vodnike in publikacije, ki organizacijam in nacionalnim agencijam pomagajo pri njihovem delovanju. Centri organizirajo razna izobraževanja, usposabljanja, tečaje, forume in spodbujajo sodelovanje med organizacijami ter spodbujajo oblikovanje partnerstev med različnimi organizacijami iz različnih geografskih področij (baza organizacij, ki iščejo partnerje za svoje projekte) (Evropska komisija, 2020a).

Za izvajanje programa so pomembni še nekateri drugi organi, ki služijo kot viri dodatnega strokovnega znanja in nudijo podporo izvajanju programa. To so (Evropska komisija, 2020a):

- Omrežje Eurydice je usmerjeno v sektor izobraževanje in se ukvarja s tem, kakšna je struktura sektorja in na kakšen način je organizirano na različnih ravneh. Za te potrebe omrežje izdeluje primerjalne analize na evropski ravni in podrobne opise in statistike sistemov izobraževanja.
- eTwinning je skupnost učiteljev in delavcev v predšolskih, osnovnošolskih in srednješolskih sistemih. Skupnost se financira iz ključnega ukrepa 2, učitelji pa izvajajo projekte vzporedno v več različnih šolah in državah. Od leta 2005 je bilo izvedenih 75.000 projektov, v katere je bilo vključenih 190.000 šol in 570.000 učiteljev.
- SEG je spletna platforma, ki služi kot vir pomembnih informacij glede razvoja učenja, mobilnosti, mreženja in vseh drugih relevantnih informacij glede šolskega izobraževanja, ki temeljijo na primerih dobrih praks. Platforma je javno dostopna in ima velik doseg tudi izven upravičenih držav programa.
- EPAL je platforma, ki je vezana na izobraževanje odraslih. Platforma deluje na način, da nudi podporo vsem vključenim v izobraževanje odraslih ter jih povezuje in spodbuja za izvajanje in deljenje vseh rezultatov in dejavnosti projektov, ki so izbrani za financiranje.
- Nacionalni uradi so uradi, ki delujejo v državah Zahodnega Balkana, državah vzhodnega in južnega Sredozemlja, Rusiji in Osrednji Aziji. Uradi delujejo kot informacijske točke ter s svetovanjem in pomočjo vsem neposrednim izvajalcem programa (Evropski komisiji, organom na lokalni ravni in izvajalski agenciji) služijo, da izvajanje projekta teče nemoteno.
- Heres je mreža strokovnjakov, ki se ukvarjajo z reformo visokošolskega izobraževanja. Strokovnjaki so nosilci razvoja politik na področju izobraževanja. Delovanje mreže je

omejeno na države Zahodnega Balkana, Osrednje Azije, Rusije in države vzhodnega in južnega Sredozemlja.

- Mreža Euroguidance je mreža, katere glavni cilj je spodbujanje pomembnosti izobraževanja in krepitve kompetenc na področju poklicnega usposabljanja. V mrežo so vključeni deležniki, ki sodelujejo pri oblikovanju politik na področju izobraževanja in zaposlitvenih politik.
- Nacionalni centri Europass skrbijo, da zainteresirani posameznik lahko lažje in bolj jasno predstavi svoje kompetence ter dokumentira vse pridobljene spretnosti, kar mu pomaga pri pridobitvi zaposlitvi. Namen centrov je tudi olajševanje komunikacije med delodajalci in tistimi, ki iščejo zaposlitev.
- ECVET je omrežje nacionalnih skupin strokovnjakov, ki skozi svoje delovanje zagotavljajo strokovno znanje za izvajanje programa enotnega evropskega sistema kreditnih točk, ki jih pridobijo skozi usposabljanje ali poklicno izobraževanje.
- Otlas je orodje, s katerim organizacije lahko najdejo partnerje za svoje projekte in se povežejo z drugimi organizacijami. Orodje je predvsem pomembno za program Erasmus+ Mladi v akciji, saj osrednji del predstavlja spletno orodje za iskanje partnerjev mladinskih projektov.
- Mreža Eurodesk je mreža, ki služi predvsem mladim in mladinskim delavcem. Mreža služi predvsem kot informacijski center za predstavitev evropskih priložnosti na področjih, ki so povezana s programom Erasmus+. Mreža je prisotna v vseh državah programa in je koordinirana iz Eurodesk urada v Bruslju.

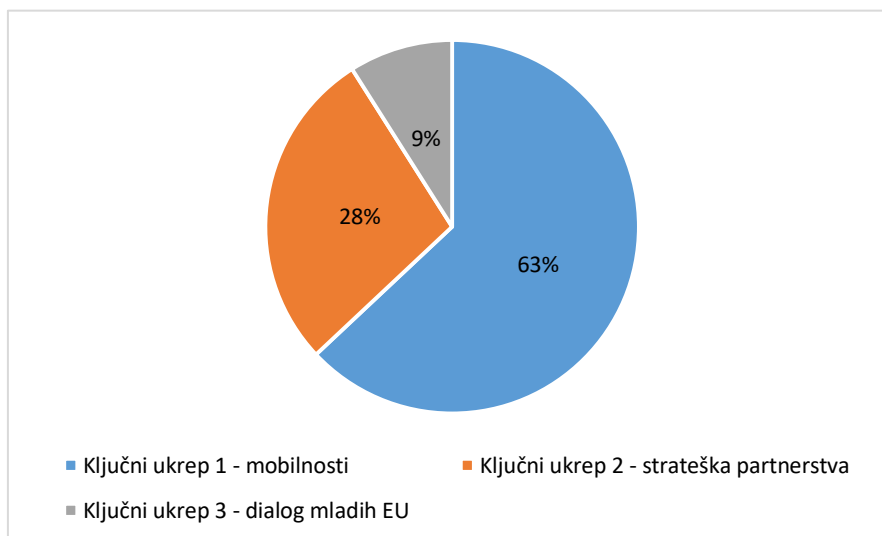
Poleg zgoraj naštetih v izvajanju sodelujejo še Nacionalni informacijski centri za priznavanje visokošolskih diplom (angl. National Academic Recognition Information Centre – NARIC), mreža nacionalnih točk EQAVET, Sekretariat afriških, karibskih in pacifiških držav in Erasmus+ virtualna izmenjava (omogoča medkulturni dialog med evropskim in arabskim delom Sredozemlja).

2.7 Dosedanji rezultati programa Erasmus+ Mladi v akciji na nivoju EU kot celote

Za namene programa Erasmus+ Mladi v akciji je v celotnem obdobju izvajanja programa od leta 2014 do leta 2020 bilo namenjeno vse skupaj 1,47 milijarde EUR. Sredstva so bila namenjena za izvedbo programa v vseh treh ključnih projektih.

Na sliki 3 je prikazana razdelitev proračuna programa Erasmus+ Mladi v akciji. Za namene mobilnosti je bilo namenjenih 63 % vseh sredstev, kar predstavlja 926,1 milijona EUR, za namene krepitve zmogljivosti 411,6 milijona EUR, kar je 28 % celotnih sredstev za program Erasmus+ Mladi v akciji. Preostalih 9 % celotnega proračuna pa je bilo porabljenih za projekte dialoga mladih, to je 132,3 milijona EUR (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

Slika 3: Razdelitev proračuna programa Erasmus+ Mladi v akciji v sklopu večletne finančne perspektive 2014 do 2020

Vir: Urad za publikacije Evropske unije (2013).

Celoten proračun programa Erasmus+ je v večletni finančni perspektivi 2014 do 2020 znašal skupaj 14,7 milijarde EUR, od tega pa je 10 % celote predstavljal program Erasmus+ Mladi v akciji (Urad za publikacije Evropske unije, 2013c).

V nadaljevanju so predstavljeni podatki na ravni celotne Evropske unije na področju treh ključnih ukrepov programa Erasmus+ Mladi v akciji. Prikazani so podatki za leta 2017, 2018 in 2019, po številu prijavljenih projektov, številu odobrenih projektov, udeležencih in porabi sredstev na ravni Evropske unije.

Ključni ukrep 1

V tabeli 3 je prikazano število projektov, ki so bili prijavljeni, število projektov, ki so bili izbrani, in delež uspešnih projektov v letih 2017, 2018 in 2019. V letu 2017 je bilo prijavljenih v ključnem ukrepu 1 (mobilnosti mladih in mladinskih delavcev), skupno 17.185 projektov, od česar je bilo odobrenih 6.093 projektov, kar je 35 % vseh prijavljenih projektov. V letu 2018 je upadlo število prijavljenih projektov, in sicer je bilo prijavljenih 956 projektov manj kot leta 2017, to je 16.229 projektov. Uspešnih pri prijavi je bilo 34 % vseh prijavljenih projektov, kar je 5.440 projektov. V letu 2019 je bilo prijavljenih najmanj projektov v treh zaporednih letih, in sicer je 12.903 projektov, od katerih je bilo uspešnih 33 % projektov, kar je 4.255 projektov. Iz podatkov je mogoče ugotoviti, da je delež uspešnosti prijavljenih projektov skozi triletno obdobje približno enako in se giblje okoli ene tretjine uspešnosti vseh projektih predlogov, medtem ko število projektih predlogov variira glede na posamezno leto.

Tabela 3: Statistika uspešnosti projektnih predlogov v letih 2017, 2018 in 2019 na program Erasmus+ Mladi v akciji v ključnem ukrep 1

Leto	Število prijavljenih projektov	Število odobrenih projektov	Delež odobrenih projektov
2017	17.185	6.093	35 %
2018	16.229	5.440	34 %
2019	12.903	4.255	33 %

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

Ne glede na uspešnost projektnih predlogov na programu Erasmus+ Mladi v akciji, ključni ukrep 1 je v letu 2019 bilo rekordno število udeležencev na mobilnostih v sklopu tega programa. V letu 2019 je sodelovalo skupaj približno 174 tisoč mladih in mladinskih delavcev, kot je razvidno v tabeli 4. Za dejavnosti v letu 2019 pa je bilo dodeljenih 107,2 milijona EUR, kar je najnižja vrednost dodeljenih sredstev od začetka izvajanja programa. Rekordna višina sredstev je bila dodeljena v letu 2017, ko je Komisija odobrila za izvajanje dejavnosti v ključnem ukrepu 1 v višini 167,7 milijona EUR, na vseh dejavnostih mobilnosti pa je bilo prisotnih 167,7 tisoč mladih in mladinskih delavcev. V letu 2018 je v dejavnostih sodelovalo 164,9 tisoč udeležencev mobilnosti, skupaj pa je za ta namen bilo odobrenih 143,4 milijona EUR sredstev.

Iz tabele 4 je razvidno, da je delež udeležencev z manj možnostmi (udeleženci, ki prihajajo iz margine družbe oziroma se soočajo s kakšnimi ovirami) konstanten in se giblje med 40 in 50 tisoč mladih, udeleženih v dejavnosti mobilnosti mladih (ključni ukrep 1). Povprečna vrednost projekta je bila v vseh letih 25.000 EUR. V izvedbi dejavnosti je leta 2018 sodelovalo 22.680 organizacij, leta 2019 pa 25.743 organizacij.

Tabela 4: Statistika števila udeležencev in vrednosti dodeljenih sredstev na programu Erasmus+ Mladi v akciji pri dejavnostih mobilnosti (ključni ukrep 1)

Leto	Število vseh udeležencev (v tisoč)	Število udeležencev z manj možnostmi (v tisoč)	Delež udeležencev z manj možnostmi (%)	Skupna vrednost dodeljenih sredstev (v milijon EUR)
2017	162,6	50	30,7	167,7
2018	164,9	45	27,3	143,4
2019	174,7	48	27,5	107,2

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

Ključni ukrep 1 glede na proračun programa Erasmus+ Mladi v akciji predstavlja največji delež celote (63 %), zaradi tega je v tem segmentu tudi največ sodelujočih organizacij in največje število udeležencev.

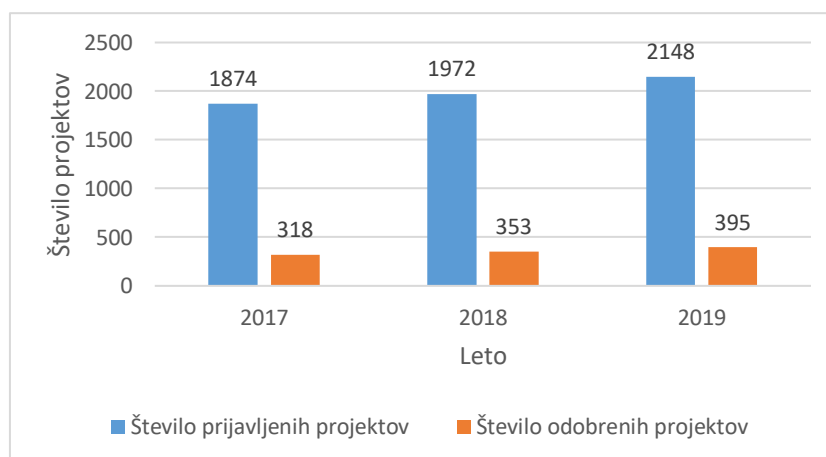
Ključni ukrep 2

Ključni ukrep 2 oziroma strateška partnerstva na področju mladih je ukrep, pri katerem so v sklopu vseh programov najnižje stopnje uspešnosti prijavljenih projektov. V sklopu programa se strateška partnerstva jasno delijo na inovacije in tista partnerstva, ki podpirajo izmenjavo dobrih praks. Večina prijaviteljic je iz sektorja nevladnih organizacij in mladinskih organizacij, vendar projektne predloge dajejo tudi razna podjetja in javni organi, ki sodelujejo pri izvajanju strateških partnerstev. V letu 2017 je bilo prijavljenih projektov vse skupaj okoli 1.874 projektov, izbranih pa je bilo le 318 projektov, kar predstavlja le 17 % uspešnost vseh prijavljenih projektov. Razlog za to tiči v veliki konkurenci in relativno veliki vrednosti projektov, ki so izbrani za izvajanje.

V letu 2018 je bilo prijavljenih 1.972 projektov, izbranih pa je bilo zgolj 353 projektov. Pri izvajanju pa je sodelovalo približno 1.600 organizacij, pretežno NVO-jev in mladinskih organizacij, manjši delež pa predstavljajo tudi javni organi in zasebna podjetja.

Na sliki 4 je prikazano število prijavljenih in odobrenih projektov na ključni ukrep 2. V letu 2019 je pri izvajanju strateških partnerstev na področju mladih sodelovalo 1871 organizacij iz različnih sektorjev (največ iz sektorja NVO-jev in mladinskih organizacij, okoli 60 %), kar prikazuje slika 4. V letu 2019 je bilo sprejetih 395 projektov, kar predstavlja 18 % vseh prijavljenih projektov. V letu 2019 je bilo prijavljenih 2.148 projektov, kar je bilo rekordno število prijavljenih projektov v sklopu ključnega ukrepa 2.

Slika 4: Število prijavljenih in odobrenih projektov na ključni ukrep 2

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

Sklop strateških partnerstev na področju mladine je eden izmed akcij, kjer je prisotna najvišja konkurenca organizacij za pridobitev financiranja projektov. V tabeli 5 so prikazani podatki o višini proračuna in povprečne vrednosti projekta v sklopu KU2. V letu 2017 je bilo razdeljenih skupaj 37,14 milijona EUR na ravni EU za strateška partnerstva na področju mladine. Povprečna vrednost projekta pa je znašala 116.792 EUR. V letu 2018 je bilo Komisija odobrila

sredstva v višini 41,6 milijona EUR, povprečna vrednost projekta na ravni EU pa je znašala 117.847 EUR. V letu 2019 je bilo sofinanciranih 395 projektov, skupna vrednost sofinanciranja pa je znašala 48,4 milijona EUR, povprečna vrednost projekta je na ravni EU znašala 122.531 EUR, kar je prikazano v tabeli 5.

Tabela 5: Proračun ključnega ukrepa 2 in povprečna vrednost odobrenega projekta na ravni programa

	2017	2018	2019
Skupna vrednost proračuna (v milijonih EUR)	37,14	41,6	48,4
Povprečna vrednost projekta (v EUR)	116.792	117.847	122.531

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

Na projektih strateškega partnerstva je v letu 2017 na ravni programa sodelovalo 44.965 udeležencev. V letu 2018 je na ravni programa sodelovalo 37.202 udeležencev, kar je znatno manj kot leto prej. V letu 2019 je sodelovalo največ udeležencev, in sicer 58.429.

Ključni ukrep 3

Ključni ukrep 3 je v programu Erasmus+ Mladi v akciji prisoten v najmanjšem deležu. Projektom dialoga mladih z deležniki pripada zgolj 9 % celotnega proračuna programa Erasmus+ Mladi v akciji. Dialog mladih poteka pod akcijo KA347, ki se označuje s to šifro na ravni EU.

V tabeli 6 je prikazana povprečna in skupna vrednost programa. V letu 2017 je bilo na ravni programa prijavljenih 920 projektov, med njimi je bilo sprejetih 275 projektov, kar predstavlja 30-% uspešnost. Povprečna vrednost projekta je v letu 2017 znašala 26.830 EUR, skupna vrednost vseh projektov na ravni programa pa je bila 7,4 milijona EUR. Pri izvajanju projektov je sodelovalo 890 organizacij in 105.116 udeležencev.

Tabela 6: Proračun ključnega ukrepa 3 in povprečna vrednost odobrenega projekta na ravni programa

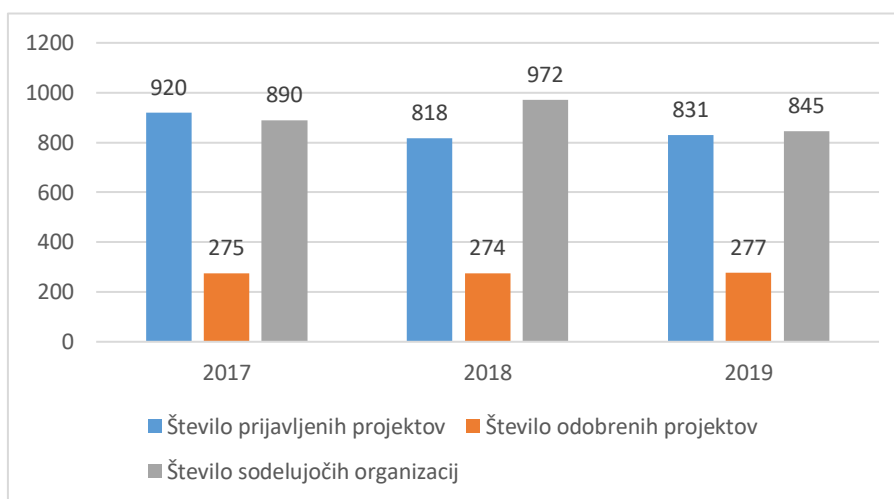
	2017	2018	2019
Skupna vrednost proračuna (v milijonih EUR)	7,4	7,75	7,64
Povprečna vrednost projekta (v EUR)	26.830	27.968	27.575

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

Na sliki 5 je prikazano število odobrenih projektov in sodelujočih udeležencev in organizacij. V letu 2018 ni bilo večjih odstopanj glede na leto poprej, razen pri številu udeležencev. Prijavljenih je bilo 818 projektov izbranih pa je bilo 274 projektov, kar je 33 % uspešnost. Povprečna vrednost projekta je znašala 27.968 EUR, skupaj pa je bilo podeljenih 7,75 milijona EUR za izvajanje projektov. V izvajanju je sodelovalo 972 organizacij in 67.455 udeležencev.

Slika 5: Število prijavljenih in odobrenih projektov ter število sodelujočih organizacij na projektih na ključnem ukrepu 3

Vir: Evropska komisija (2018d), Evropska komisija (2019c) in Evropska komisija (2020e).

V letu 2019, ko je prišel v veljavo 7. cikel dialoga na ravni EU, je bilo na ravni programa razdeljeno 7,64 milijona EUR, prijavljenih je bilo 831 projektov, med njimi pa je bilo izbranih 277 projektov, kar predstavlja 33 % uspešnost na ravni programa. Povprečna vrednost enega projekta je bila 27.575 EUR. Projekte je izvajalo 845 organizacij, udeleženih pa je bilo 70.493 mladih, deležnikov in drugih upravičenih udeležencev.

3 PRIMERJAVA SLOVENIJE IN IZBRANIH DRŽAV DRUGIH DRŽAV EU NA PODROČJU IZPELJAVANJA PROGRAMA ERASMUS+ MLADI V AKCIJI

3.1 Metodološki okvir za primerjavo

V prvem delu, teoretičnem delu magistrskega dela so bili uporabljeni sekundarni viri, predvsem podatki in dokumenti, ki so objavljeni na ravni Evropske unije in jih objavljajo inštitucije Evropske unije (Svet EU, Evropska komisija, Evropski parlament, Odbori, Nacionalne agencije, itd.). Teoretični del je temeljil predvsem na opisni in primerjalni metodi.

V drugem delu, empiričnem delu magistrskega dela so uporabljeni določeni sekundarni viri in primarni viri, ki sem jih pridobil z izvedbo strukturiranih intervjujev z izvajalci programa Erasmus+ Mladi v akciji – nacionalnimi agencijami.

Strukturirani intervju ima točno določena vprašanja in strukturo. Zaradi določene strukture med izvedbo strukturiranega intervjuja podvprašanja in dodatne razlage vprašanj niso mogoče. Po strukturi je strukturirani intervju podoben anketi in tekom izvedbe ni mogoče spreminjati in prilagajati vnaprej določenih vprašanj (Berg, 2009). Pri izvajanju strukturiranega intervjuja je tisti, ki intervju izvaja osredotočen na preverjanje tez in ne na odkrivanje dodatnih odkritij (Sjoberg & Nett, 1968).

Strukturirane intervjuje sem izvedel z nacionalnimi agencijami (NA), ki so odgovorne za posredno izvajanje programa Erasmus+ Mladi v akciji. Intervjuji so bili vnaprej pripravljeni, kar pomeni, da so vse nacionalne agencije odgovarjale na identična vprašanja. NA so odgovarjale na enaka vprašanja zaradi primerljivosti pridobljenih podatkov, ki so plod izvedenih strukturiranih intervjujev. Strukturirani intervju je sestavljen iz 16 vprašanj. Vprašanja se nanašajo na izvajanje programa, zadovoljstvo nacionalnih agencij z izvedbo v preteklem obdobju, organizacijo ocenjevanja, pričakovanjih v novi večletni finančni perspektivi in uspešnosti projektov na ravni države in celotne Evropske unije. Posamezen intervju je trajal med 45 in 60 minut, izveden pa je bil preko spletne platforme ZOOM, zaradi trenutne epidemiološke situacije. Intervjuji so bili izvedeni v angleškem jeziku, razen s slovensko nacionalno agencijo, s katero sem izvedel intervju v maternem jeziku, slovenščini.

Določeni podatki, ki so uporabljeni za primerjavo programa Erasmus+ Mladi v akciji na ravni države so sekundarni viri in so bili objavljeni na straneh evropskih inštitucij. Sekundarni viri so predvsem po naravi statistični podatki, ki so bili pridobljeni za potrebe analize uspešnosti programa Erasmus+ Mladi v akciji na področju določene države in na evropski ravni. Sekundarni podatki so bili uporabljeni za računanje določenih vrednosti, ki so relevantne za primerjalno analizo med državami članicami, ki so bile vključene v analizo.

Namen empiričnega dela magistrskega dela je preučiti in analizirati delovanje programa Erasmus+ Mladi v akciji, delovanje nacionalnih agencij in na kakšen način se izvaja program na ravni Slovenije in nekaterih drugih držav članic Evropske unije.

Cilj primerjave med državami članicami je najti podobnosti in razlike pri lokalnem upravljanju programa Erasmus+ Mladi v akciji. Temeljno vprašanje analize je odgovoriti na vprašanje, kako uspešen je program v določeni državi članici, vključeni v analizo.

V magistrski nalogi sem si zastavil tri hipoteze, na katere bom skušal najti odgovor skozi analizo primarnih in sekundarnih virov, pridobljenih za potrebe drugega dela magistrskega dela.

Hipoteze, ki sem si jih zastavil in jih bom skušal potrditi ali ovreči, so:

H1: Starejše in bolj uspešne članice in organizacije prejemnice sredstev so bolj uspešne pri doseganju v projektu zastavljenih ciljev.

H2: Nacionalne agencije poskrbijo z načinom ocenjevanja (številom ocenjevalcev) minimaliziranje subjektivnosti pri ocenjevanju projektnih predlogov z dvema ali več neodvisnimi ocenjevalci v fazi ocenjevanja.

H3: Nacionalne agencije v starejših članicah so bolj uspešne pri pridobivanju sredstev v okviru Erasmus+ Mladi v akciji.

3.1.2 Institucionalni okvir

Program Erasmus+ Mladi v akciji se izvaja na enak način kot vsi drugi programi Erasmus+. Program se izvaja na način delnega upravljanja, kar pomeni, da Evropska komisija pri upravljanju sodeluje z državami članicami. V primeru programa Erasmus+ Mladi v akciji so to nacionalne agencije, ki upravljajo s programom na ravni posamezne države članice, ki sodeluje v programu.

V analizo so vključene štiri države programa. Med njimi so dve stari članici in dve novejši članici. Starejši članici sta Portugalska in Belgija, novejši članici pa Slovenija in Hrvaška.

Za izvajanje celotnega programa in za izvedbo programa je na ravni Evropske unije zadolžena Evropska komisija oziroma Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo (EAC GD). Generalni direktorat izvaja politike na področju kulture in medijev, športa, izobraževanja in usposabljanja ter na področju mladih. Direktorat ima določen strateški načrt, ki določa cilje za obdobje delovanja od leta 2020 do leta 2024. Poleg strateškega načrta ima direktorat še načrt upravljanja, kjer je predvidena realizacija, dejavnosti direktorata in viri za vsako posamezno leto. Direktorat vsako leto poroča skozi letno poročilo o dejavnostih. Dinamika in način dela generalnega direktorata pa je določen v letnem delovnem programu za posamezno leto (Evropska komisija, brez datuma b).

V vsaki izmed teh držav članic deluje nacionalna agencija, ki upravlja in ocenjuje projektne predloge programa Erasmus+ Mladi v akciji v skladu s pravili na ravni Evropske unije.

Prva država članica, ki je vključena v analizo, je Slovenija, kjer na področju programa Erasmus+ Mladi v akciji deluje nacionalna agencija Movit (za druga področja programa Erasmus+ v Sloveniji deluje agencija CMEPIUS, ki je javna ustanova). Polni naziv nacionalne agencije je Zavod za razvoj mobilnosti mladih Movit in je zaseben zavod, kar pomeni, da je v zasebni lasti. Movit je nacionalna agencija na področju mladine v EU od leta 1999, in sicer je le-to postal z vstopom Slovenije v program Mladi za Evropo III. Movit je v vlogi posrednega upravljanja centraliziranih sredstev EU. Movit omogoča organizacijam pridobivanje sredstev in podpore za različne oblike mobilnosti mladih in mladinskih delavcev. Sama naloga zavoda je razvoj kompetenc mladih skozi oblike neformalnega učenja in razvoj ter krepitev solidarnosti

na lokalni, regionalni in evropski ravni. Movit je zraven nacionalne agencije tudi točka Eurodesk. Eurodesk je brezplačni informacijski center Komisije, s svojim delovanjem pa nudi brezplačne informacije mladim in vsem, ki se na kakršen koli način soočajo z delom z mladimi. Poleg dejavnosti Eurodeska je Movitovo delovanje tudi skozi SALTO South East Europe Resource Centre, ki na evropski ravni organizira usposabljanja in seminarje za organizacije in Jugovzhodne Evrope. Namen SALTO je povezovanje organizacij in sodelovanje med njimi skozi program Erasmus+ Mladi v akciji. Na nacionalni ravni Movit sodeluje z Uradom RS za mladino, ki pa je v sestavi Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MOVIT, brez datuma b).

V Republiki Hrvaški deluje kot nacionalna agencija za programe Erasmus+ Agencija za mobilnost in programe EU (hrv. Agencija za mobilnost i programe Evropske unije, v nadaljevanju AMPEU). AMPEU je javna ustanova, ki izvaja in promovira programe Evropske unije na področju izobraževanja, usposabljanja mladine in znanosti. Poleg programa Erasmus+ je AMPEU odgovorna še za izvajanje programa Evropske solidarnostne enote, Horizon 2020, CEEPUS in Euraxess. AMPEU je državna agencija, ki je bila ustanovljena leta 2007 in ima sedež v glavnem mestu Hrvaške, v Zagrebu. AMPEU deluje tudi kot Eurodesk točka in eTwinning točka na Hrvaškem. V programih Evropske unije AMPEU sodeluje od leta 2009. V tem obdobju je na projektih, ki so bili sofinancirani, sodelovalo več kot 55.000 udeležencev. AMPEU je nacionalna agencija, ki je izjemno uspešna pri črpanju sredstev, in sicer so počrpali 98,9 % vseh dostopnih sredstev za Republiko Hrvaško v vseh letih sodelovanja (AMPEU, brez datuma).

V Kraljevini Belgiji, ki je vključena v analizo, delujejo tri nacionalne agencije. Največja izmed njih je nacionalna agencija JINT (v nadaljevanju JINT), ki deluje na področju Flandrije, ki pokriva tudi največji del Kraljevine Belgije. Flandrija v naravi predstavlja 44,29 % celotnega območja Belgije, pretežno severni del države in je najbolj gosto naseljena uradna regija v Belgiji. JINT upravlja z največjim deležem proračuna za program Erasmus+ Mladi v akciji, zaradi tega je tudi vključena v analizo. JINT deluje kot nacionalna agencija za program Erasmus+ Mladi v akciji in Evropsko solidarnostno enoto. Poleg tega JINT deluje tudi kot center znanja na področju mladih, mladinskega dela in mladinskih politik. JINT je nastal leta 1989, ustanovljen pa je bil s strani Flamske vlade. JINT je nastal po posvetovanju Flamske vlade z organizacijami, ki delujejo na področju mladine na področju Flandrije. JINT je enako kot vse nacionalne agencije neprofitna organizacija, financira pa se s strani DG EAC in flamskega Ministrstva za kulturo, mladino in medije. JINT sodeluje v omrežjih SALTO in izvaja dejavnosti Eurodesk, sodelujejo pa tudi v omrežju RAY, ki deluje na področju raziskovalnega dela na področju mladine in programa Erasmus+ Mladi v akciji (JINT, brez datuma).

Četrta nacionalna agencija, ki je sodelovala je portugalska nacionalna agencija Agência Nacional para a gestão do programa Juventude em Acção (v nadaljevanju AN E+ JA). Agencija deluje na Portugalskem v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji. Nacionalna agencija je

javna institucija ter je po naravi državna agencija. Poleg upravljanja programa Erasmus+ Mladi v akciji agencija deluje še v sklopu mreže Eurodesk in omrežja RAY. Poslanstvo agencije je, da se program Erasmus+ Mladi v akciji približa mladim ljudem ter da mladi s sodelovanjem v programu pridobijo oprijemljive spretnost (AN E+ JA, brez datuma).

3.2 Rezultati na osnovi razpoložljivih informacij

V analizo so vključene Portugalska, Belgija, Slovenija in Hrvaška ter njihovo delovanje in uspešnost na področju programa Erasmus+ Mladi v akciji. Podatki, ki so analizirani in s pomočjo katerih so izračunane določene vrednosti, so v večini povzeti iz letnih poročil na ravni EU, ki jih vsako leto za prejšnje leto objavi Generalni direktorat za izobraževanje, mladino, šport in kulturo, ki je sestavni del Evropske komisije.

Slovenija ima po podatkih Eurostat (2020) 2.095.900 prebivalcev, Hrvaška 4.058.200 prebivalcev, Kraljevina Belgija 11.455.500 prebivalcev, oziroma največja regija Flandrija 6.596.233 prebivalcev in Portugalska 10.295.900. Ti podatki so pomembni za računanje vrednosti per capita in število udeležencev na 1000 prebivalcev.

3.2.1 Analiza ključnega ukrepa 1 po posamezni državi

Slovenija

V sklopu ključnega ukrep 1, to je mladinskih izmenjav in mobilnosti mladinskih delavcev je v leto 2017 v Sloveniji sodelovalo 3.853 udeležencev, v letu 2018 2.999 udeležencev, v letu 2019 pa 3.386 udeležencev. Število udeležencev je bilo relativno konstantno, in sicer je v letu 2017 sodelovalo 1,84 osebe na 1000 prebivalcev, leta 2018 1,43 osebe na 1000 prebivalcev in v letu 2019 1,66 osebe na 1000 prebivalcev. Delež odobrenih projektov je od leta 2017 do 2019 dokaj variiral, in sicer je uspešnost projektnih predlogov v ključnem ukrepu 1 bila med 45 in 60 %.

Tabela 7: Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na 1000 prebivalcev)	Število prijavljenih projektov	Število odobrenih projektov	Delež odobrenih projektov (v %)
2017	3.853	1,84	273	133	49
2018	2.999	1,43	188	85	45
2019	3.386	1,62	166	99	60

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji se je v analiziranem obdobju gibala med 1,6 milijona EUR in 2,318 milijona EUR. S čimer se je tudi vrednost per capita gibala v relativno

velikem razponu med 0,76 EUR v letu 2018 in 1,11 EUR v letu 2017. Povprečna vrednost se je v celotnem analiziranem obdobju gibala nekje okoli 18.000 EUR. Na dejavnostih programa v ključnem ukrepu 1 je v letu 2017 sodelovalo 618 organizacij, leta 2018 492 organizacij, v letu 2019 pa 591 organizacij.

Tabela 8: Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019

	Vrednost vseh projektov (v tisoč EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost projekta (v EUR)	Število sodelujočih organizacij
2017	2.318,97	1,11	17.436	618
2018	1.600,54	0,76	18.830	492
2019	1.858,34	0,89	18.771	591

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Hrvaška

Na Hrvaškem je število udeležencev v letu 2017 bilo 2.623, v letu 2018 2279 in v letu 2019 3.163 udeležencev, kar je 0,65 prebivalca na 1000 prebivalcev v letu 2017, 0,56 prebivalca na 1000 prebivalcev v letu 2018 in 0,78 prebivalca na 1000 prebivalcev. Uspešnost projektnih predlogov je v letu 2017 znašala 30 %, v letu 2018 je znašala 26 % in v letu 2019 42 %.

Tabela 9: Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na 1000 prebivalcev)	Število prijavljenih projektov	Število odobrenih projektov	Delež odobrenih projektov (v %)
2017	2.623	0,65	349	105	30
2018	2.279	0,56	233	61	26
2019	3.163	0,78	198	83	42

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Vrednost projektov per capita pri ključnem ukrepu 1 je na Hrvaškem v letu 2017 znašala 0,56 EUR, v letu 2018 je ta vrednost znašala 0,32 EUR in v letu 2019 0,45 EUR per capita. Povprečna vrednost projekta se je v celotnem obdobju gibala nekje okrog 21.000 EUR.

Tabela 10: Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019

	Vrednost vseh projektov (v tisoč EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost projekta (v EUR)	Število sodelujočih organizacij
2017	2.266,74	0,56	21.588	593
2018	1.316,01	0,32	21.574	383
2019	1.813,22	0,45	21.846	487

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Belgija

V Kraljevini Belgiji oziroma njeni največji regiji Flandriji je na projektih ključnega ukrepa 1 sodelovalo v letu 2017 2.595 udeležencev, v letu 2018 2.997 udeležencev v letu 2019 pa 2.857 udeležencev, kar je na 1000 prebivalcev v letu 2017 0,39 prebivalca, v letu 2018 0,45 prebivalca in v letu 2019 0,43 prebivalca. V Flandriji je v vseh letih bila visoka uspešnost projektnih predlogov na prijavnih rokih, in sicer je bilo leta 2017 70 % projektov uspešnih pri prijavi, v letu 2018 53 % in v letu 2019 kar 83 %.

Tabela 11: Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na 1000 prebivalcev)	Število prijavljenih projektov	Število odobrenih projektov	Delež odobrenih projektov (v %)
2017	2.595	0,39	162	114	70
2018	2.997	0,45	135	71	53
2019	2.857	0,43	82	68	83

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji je v letu 2017 znašala 2,442 milijona EUR oziroma 0,37 EUR per capita, v letu 2018 1,668 milijona EUR oziroma 0,25 EUR per capita. V letu 2019 je vrednost programa pri ključnem ukrepu 1 znašala 1,726 milijona EUR oziroma 0,26 EUR per capita. Povprečna vrednost projekta se je gibala med 21.428 EUR in 23.501 EUR.

V letu 2017 je pri izvajanju ključnega ukrepa 1 sodelovalo 483 organizacij iz belgijske regije Flandrije. Leta 2018 je sodelovalo pri izvajanju ključnega ukrepa 1 436 organizacij in v letu 2019 400 organizacij. Število sodelujočih organizacij je iz leta v leto nekoliko padalo, kar je prikazano v tabeli 12.

Tabela 12: Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019

	Vrednost vseh projektov (v tisoč EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost projekta (v EUR)	Število sodelujočih organizacij
2017	2.442,81	0,37	21.588	483
2018	1.668,55	0,25	23.501	436
2019	1.726,58	0,26	21.428	400

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Portugalska

Na Portugalskem je v letih od 2017 do 2019 bilo približno enako število udeležencev na ključnem ukrepu 1, in sicer je v letu 2017 bilo 4.191 udeležencev, v letu 2018 3.705 udeležencev in v letu 2019 4.842 udeležencev. Na 1000 prebivalcev se je število udeležencev gibalo med 0,41 in 0,47 v obdobju od 2017 do 2019. Na Portugalskem je bil delež odobrenih projektov pri ključnem ukrepu 1 relativno nizek, kar kaže na visoko konkurenco prijavljenih projektov. V letu 2017 je bilo odobrenih 27 % projektov, v letu 2018 je bilo odobrenih 20 % projektov in v letu 2019 je bilo odobrenih 28 % projektov.

Tabela 13: Število udeležencev in delež odobrenih projektov programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na 1000 prebivalcev)	Število prijavljenih projektov	Število odobrenih projektov	Delež odobrenih projektov (v %)
2017	4.191	0,41	659	177	27
2018	3.705	0,36	461	90	20
2019	4.842	0,47	435	122	28

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Vrednosti per capita so se v obdobju 2017 do 2019 relativno razlikovale, v letu 2017 je bila ta vrednost 0,47 EUR per capita, v letu 2018 0,25 EUR per capita in v letu 2019 0,33 EUR per capita. V izvajanju programa je sodelovalo v letu 2017 1.017 portugalskih organizacij, v letu 2018 606 organizacij iz Portugalske in v letu 2019 815 organizacij.

Povprečna vrednost projekta ključnega ukrepa 1 je na Portugalskem v letu 2017 znašala 27.258 EUR. V letu 2018 je povprečna vrednost projekta v ključnem ukrepu 1 znašala 28.001 EUR in v letu 2019 je povprečna vrednost bila najvišja v analiziranem obdobju, in sicer je povprečna vrednost znašala 27.865 EUR, kar je razvidno iz tabele 14.

Tabela 14: Vrednosti programa in število sodelujočih organizacij Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 1 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019

	Vrednost vseh projektov (v tisoč EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost projekta (v EUR)	Število sodelujočih organizacij
2017	4.824,7	0,47	27.258	1017
2018	2.520,1	0,25	28.001	606
2019	3.399,6	0,33	27.865	815

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Primerjava analiziranih držav pri ključnem ukrepu 1

Izvajanje ključnega ukrepa 1 programa Erasmus+ Mladi v akciji se je v odboju od 2017 do 2019 v analiziranih državah članicah nekoliko razlikovalo.

V starejših članicah Belgiji in Portugalski je v celotnem obdobju bilo udeleženih manj oseb na 1000 prebivalcev kot v Hrvaški in Sloveniji, ki sta EU pristopili kasneje kot prvi dve analizirani državi.

V letu 2017 je bilo najmanj udeleženih na 1000 prebivalcev v Belgiji oziroma največji regiji Flandriji (0,39 oseb na 1000 prebivalcev), v Portugalski je bilo udeleženih nekoliko več oseb na 1000 prebivalcev, in sicer 0,41 osebe na 1000 prebivalcev. V Hrvaški je bilo občutno več vključenih udeležencev (0,65 osebe na 1000 prebivalcev). V Sloveniji pa je bilo kar trikrat več kot na Hrvaškem, in sicer 1,84 osebe na 1000 prebivalcev.

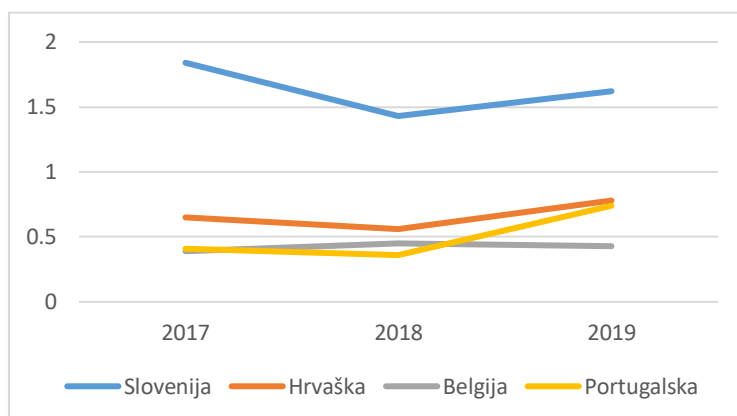
V Sloveniji je bilo na projektih, udeleženih v celotnem obdobju, občutno več oseb na 1000 prebivalcev.

V letu 2018 je bilo udeleženih 1,43 oziroma v letu 2019 1,62 osebe na 1000 prebivalcev.

V tem obdobju je bilo v Flandriji udeleženih v letu 2018 0,45 osebe na 1000 prebivalcev in leta 2019 0,43 osebe na 1000 prebivalcev. V letu 2018 je bilo na Hrvaškem še vedno več udeleženih kot v Flandriji oziroma Portugalski (leto 2018 0,36 in leto 2019 0,74 oseb na 1000 prebivalcev), to je 0,56 osebe na 1000 prebivalcev v letu 2018 oziroma v letu 2019 0,78 osebe na 1000 prebivalcev.

Program je v izvajanju bil najbolj uspešen po udeležencih v Sloveniji, na drugem mestu po uspešnosti je Hrvaška, na tretjem Portugalska in na zadnjem Belgija oziroma največja regija Flandrija.

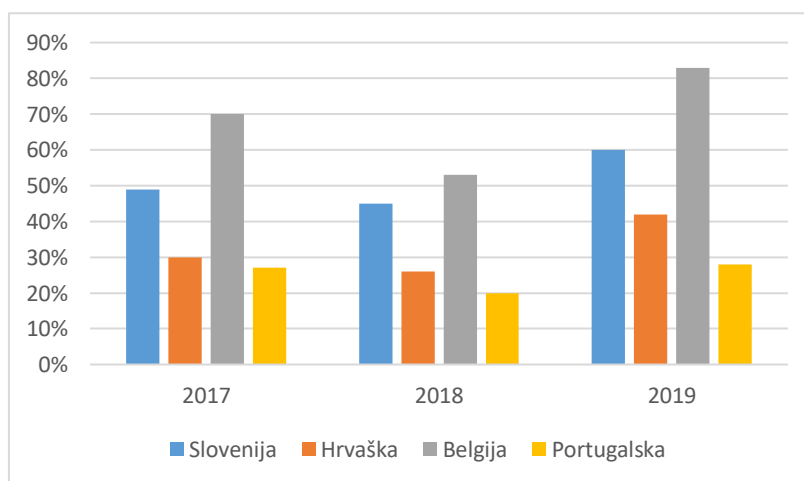
Slika 6: Število udeleženih oseb na 1000 prebivalcev v posamezni državi v obdobju 2017–2019 v KUI

Vir: Lastno delo.

V obdobju 2017 do 2019 je po deležu sprejetih projektov bilo največ odobrenih v Flandriji, in sicer v letu 2017 je ta delež znašal 70 %, v letu 2018 53 % in v letu 2019 kar 83 % vseh prijavljenih projektov. Delež sprejetih projektov v Belgiji je občutno višji kot v drugih analiziranih državah. V Sloveniji, ki je druga po deležu sprejetih projektov, je bilo v letu 2017 sprejetih 49 %, v letu 2018 45 % in v letu 2019 60 %. Hrvaška je v letu 2017 sprejela 30 % vseh prijavljenih projektnih predlogov, v letu 2018 samo 26 % in v letu 2019 največ v analiziranem obdobju, in sicer 42 %. Občutno manjši delež sprejetih projektov je bil v istem obdobju na Portugalskem, saj je bilo v letu 2017 sprejetih zgolj 27 % vseh prijavljenih projektov v letu 2018 od vseh posameznih let, to je 20 % in v letu 28 %. Delež sprejetih projektov se občutno razlikuje od države do države; največji delež je imela Flandrija, medtem ko je morala Portugalska zaradi omejitev proračuna odbiti več kot 70 % projektov v celotnem obdobju.

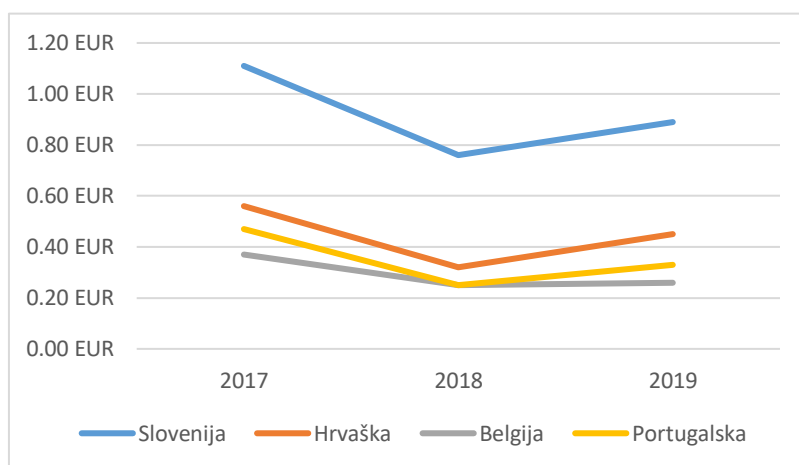
Slika 7: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KUI

Vir: Lastno delo.

Vrednost ključnega ukrepa 1 je povezana s številom udeležencev. Namreč Slovenija, ki je v celotnem obdobju imela več udeleženih oseb na 1000 prebivalcev, je tudi pri vrednosti KUI per capita daleč pred drugimi analiziranimi državami. Na drugem mestu je Hrvaška, na tretjem Portugalska in na zadnjem mestu po vrednosti per capita največja regija Kraljevine Belgije, Flandrija. V Sloveniji je bila vrednost per capita, kot je razvidno iz slike 8, leta 2017 1,11 EUR, na Hrvaškem 0,56 EUR, na Portugalskem 0,47 EUR in v Flandriji 0,37 EUR. Podobna razporeditev je bila v letu 2018, s tem, da je vrednost per capita bila enaka na Portugalskem in v Flandriji, to je 0,25 EUR. Medtem, ko je vrednost v Sloveniji bila 0,76 EUR per capita in na Hrvaškem nekoliko višja kot v Flandriji in Portugalski, in sicer 0,32 EUR. V letu 2019 je v Sloveniji vrednost KUI per capita bila 0,89 EUR, v Flandriji pa 0,26 EUR. V letu 2019 je bila vrednost KUI per capita na Hrvaškem 0,45 EUR in na Portugalskem 0,45 EUR. Vrednosti per capita so občutno višje v vseh letih v Sloveniji in Hrvaški, ki so relativno mlajše članice EU kot Kraljevina Belgija in Portugalska. Kljub temu je vrednost programa veliko višja per capita v Sloveniji v celotnem obdobju, kot je to recimo v Hrvaški, ki je enako kot Slovenija nekoliko mlajša članica EU. V vseh državah je sicer viden padec vrednosti per capita v letu 2018 in potem skok v letu 2019.

Slika 8: Vrednost KUI per capita v obdobju 2017–2019

Vir: Lastno delo.

3.2.2 Analiza ključnega ukrepa 2 po posamezni državi

Pri ključnem ukrepu 2 so enako kot pri vseh drugih ukrepih izpostavljeni podatki za decentralizirane akcije – strateška partnerstva. To so akcije, katere roke izvajajo nacionalne agencije v posamezni državi članici.

Slovenija

V Sloveniji je bilo v letu 2017 uspešnih 18 % vseh prijavljenih projektnih predlogov, v letu 2018 je bilo uspešnih 21 %, v letu 2019 pa je bil izbran vsak peti prijavljeni projektni predlog. Vrednost programa pri ključnem ukrepu 2 je v letu 2017 znašala 0,22 EUR per capita, v letu

2018 je le ta vrednost znašala 0,27 EUR per capita in v letu 2019 0,32 EUR per capita. Povprečna vrednost projektov je bila relativno visoka v primerjavi z drugim ključnim ukrepom v sklopu programa in je v letu 2017 znašala 66.875 EUR, v letu 2018 80.014 EUR in v letu 2019 83.228 EUR.

Tabela 15: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektnih predlogov	Število odobrenih projektnih predlogov	Delež odobrenih projektnih predlogov (v %)	Celotna vrednost (v EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost odobrenega projekta (v EUR)
2017	39	7	18	468.130	0,22	66.875
2018	34	7	21	560.100	0,27	80.014
2019	40	8	20	665.826	0,32	83.228

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Hrvaška

Na Hrvaškem je v letu 2017 bilo uspešnih 12 % vseh prijavljenih projektov, v letu 2018 je bilo uspešnih 22 % projektov, v letu 2019 pa je bil uspešen vsak peti projektni predlog. Povprečna vrednost projektov se je v vseh analiziranih letih gibala nekje okoli 160.000 EUR. Program je bil v segmentu strateških partnerstev v letu 2017 vreden 641.840 EUR, v letu 1.091.048 EUR in v letu 2019 955.297 EUR.

Tabela 16: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektnih predlogov	Število odobrenih projektnih predlogov	Delež odobrenih projektnih predlogov (v %)	Celotna vrednost (v EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost odobrenega projekta (v EUR)
2017	33	4	12	641.840	0,16	160.460
2018	32	7	22	1.091.048	0,27	155.864
2019	30	6	20	955.297	0,24	159.216

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Belgija

Uspešnost projektov na področju Kraljevine Belgije pri strateških partnerstvih je bila v vseh letih nad povprečjem Evropske unije. V letu 2017 je bilo uspešnih 30 % vseh prijavljenih projektnih predlogov, v letu 2018 je bil uspešen vsak četrti projektni predlog in v letu 2019 je

bilo uspešnih 27 % projektnih predlogov. Povprečna vrednost projekta je v letu 2017 znašala 66.128 EUR, v letu 2018 74.509 EUR in v letu 2019 99.439 EUR. Vrednost per capita ni v nobenem letu preseгла vrednosti 0,10 EUR per capita.

Tabela 17: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Kraljevini Belgiji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektnih predlogov	Število odobrenih projektnih predlogov	Delež odobrenih projektnih predlogov (v %)	Celotna vrednost (v EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost odobrenega projekta (v EUR)
2017	46	14	30	925.801	0,08	66.128
2018	44	11	25	819.600	0,07	74.509
2019	45	12	27	1.193.278	0,10	99.439

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Portugalska

Na Portugalskem je bilo v letu 2017 odobrenih le 12 % vseh projektnih predlogov, v letu 2018 je ta delež znašal 17 % in v letu 2019 16 %, kar kaže na zelo ostro konkurenco na prijavnih rokih v vseh treh analiziranih letih. Vrednost ključnega ukrepa 2 se je v analiziranem obdobju gibala med 660.164 EUR in 1.129.515 EUR. Povprečna vrednost projekta se je v analiziranem obdobju gibala od 94.011 EUR v letu 2017 in v letu 2019 je bila povprečna vrednost projekta 102.683 EUR, odobrenih pa je bilo 11 projektov.

Tabela 18: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 2 v Kraljevini Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektnih predlogov	Število odobrenih projektnih predlogov	Delež odobrenih projektnih predlogov (v %)	Celotna vrednost (v EUR)	Vrednost projektov (per capita, v EUR)	Povprečna vrednost odobrenega projekta (v EUR)
2017	75	9	12	846.104	0,08	94.011
2018	64	11	17	660.164	0,06	60.015
2019	69	11	16	1.129.514	0,11	102.683

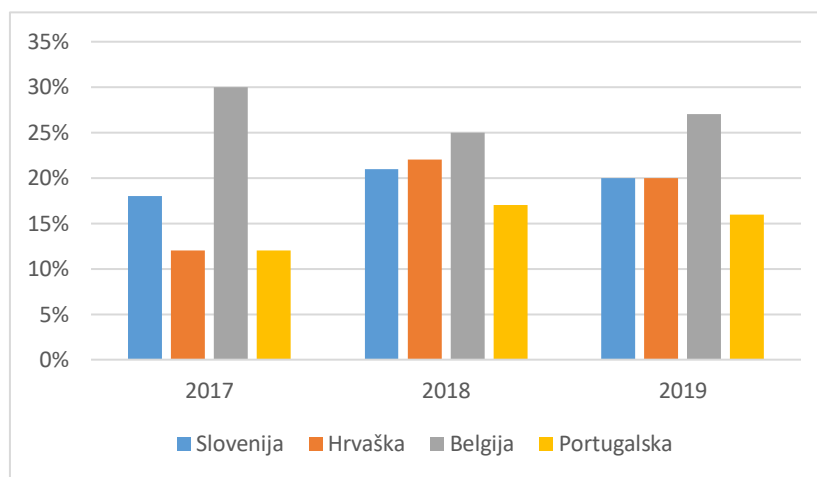
Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Primerjava analiziranih držav pri ključnem ukrepu 2

Podobno kot pri ključnem ukrepu 1 je tudi pri ključnem ukrepu 2 najintenzivnejša konkurenca pri projektnih predlogih na Portugalskem. Kot je razvidno iz slike 9, je bil na Portugalskem delež sprejetih projektov v letu 2017 samo 12 %, enako kot na Hrvaškem. V letu 2018 je bilo

na Portugalskem sprejetih 17 % vseh projektnih predlogov, v letu 2019 pa 16 %. Nekoliko višji deleži so bili na Hrvaškem, kjer je bilo v letu 2018 sprejetih 22 % vseh projektnih predlogov, v letu 2019 pa 20 %, kar je enak delež, kot je bil v letu 2019 v Sloveniji. V letih 2017 je v Sloveniji bilo odobrenih za financiranje 18 % vseh projektnih predlogov, v letu 2018 pa 21 %. Najvišji delež sprejetih projektov je bil v Kraljevini Belgiji. V letu 2017 je v Belgiji bilo sprejetih 30 % projektnih predlogov, leto kasneje pa je bil sprejet vsak četrti projektni predlog. V letu 2019 je bilo v Belgiji sprejetih 27 % projektnih predlogov. Glede na statistiko je bila v Belgiji prisotna najnižja intenziteta konkurence, medtem ko je bila v Sloveniji in na Hrvaškem konkurenca približno enaka. Na Portugalskem pa je bila prisotna najintenzivnejša konkurenca, saj je bilo v celotnem obdobju sprejetih manj kot 20 % prijavljenih projektnih predlogov.

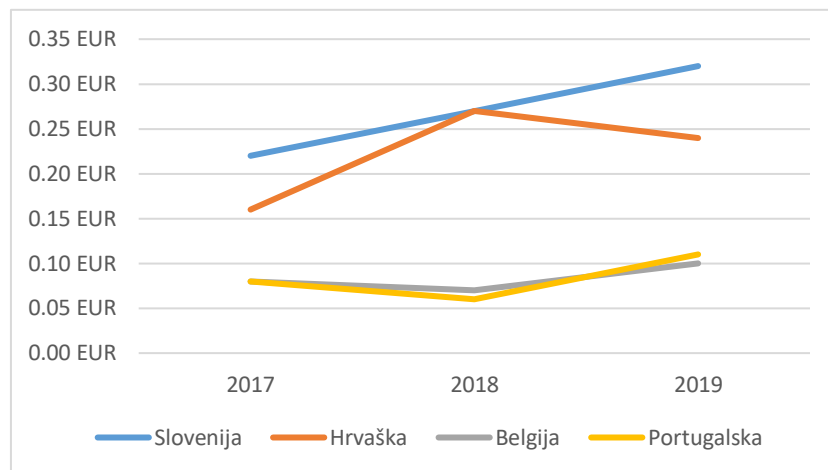
Slika 9: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KU2

Vir: Lastno delo.

Vrednosti per capita se podobno kot pri ključnem ukrepu 1 nekoliko razlikujejo med starejšimi in mlajšimi članicami. Vendar razlike niso tako velike, kot je to bil primer pri ključnem ukrepu 1. Slovenija je imela skozi celotno obdobje najvišjo vrednost KU2 per capita, in sicer je leta 2017 ta vrednost znašala 0,22 EUR, v naslednjih dveh letih pa je ta vrednost še dodatno rasla, in sicer vsako leto za 0,05 EUR. Hrvaška je imela podobne vrednosti, v letu 2018 se je celo izenačila z vrednostjo KU2 per capita s Slovenijo. V letu 2017 je bila vrednost KU2 per capita na Hrvaškem 0,16 EUR, v letu 2019 pa 0,24 EUR. Na Portugalskem in v Belgiji so bile te vrednosti občutno nižje, saj so obe članice v letu 2017 dosegale vrednost KU2 per capita 0,08 EUR, v letu 2018 je Belgija imela 0,07 EUR per capita, Portugalska pa 0,06 EUR per capita. V letu 2019 so bile vrednosti KU2 per capita v obeh državah podobne. Belgija je namreč dosegla vrednost 0,1 EUR per capita, Portugalska pa 0,01 EUR višje kot Belgija. Vrednosti per capita so bile spet na Portugalskem in v Belgiji občutno nižje kot v Sloveniji in Hrvaški, s to razliko, da sta bili Hrvaška in Slovenija v vrednosti veliko bližje, kot je to bilo pri ključnem ukrepu 1.

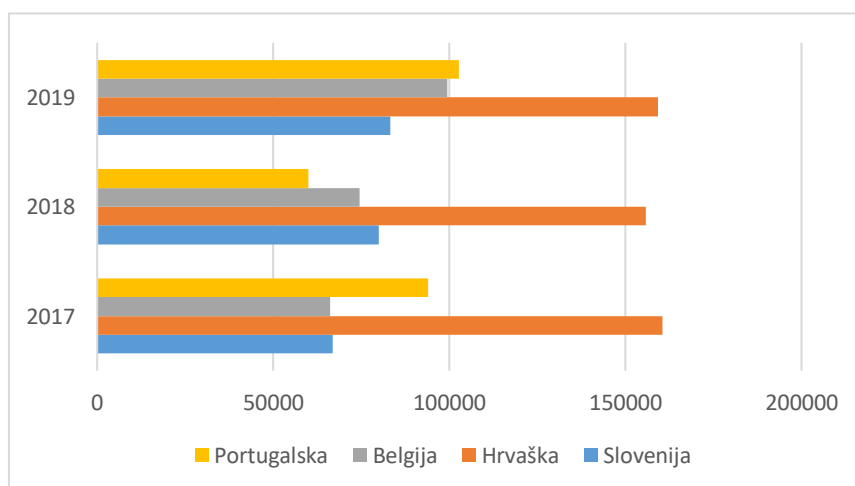
Slika 10: Vrednost KU2 per capita v obdobju 2017–2019

Vir: Lastno delo.

V celotnem obdobju je Hrvaška imela najvišjo povprečno vrednost projekta ključnega ukrepa 2, kot ostale tri analizirane države. Na Hrvaškem se je vrednost posameznega projekta gibala okoli 160.000 EUR, medtem ko je vrednost v Sloveniji bila pol manjša in se je gibala od okoli 67.000 EUR leta 2017 in okrog 83.000 EUR v letu 2019. Podobne povprečne vrednosti so bile v Kraljevini Belgiji in Portugalski. Povprečna vrednost se je obdobju od 2017 do 2019 na Portugalskem gibala med 60.000 EUR in 100.000 EUR, v Belgiji pa podobno kot na Portugalskem med okrog 66.000 EUR in okrog 100.000 EUR. Projekti so v Hrvaški dosegali občutno višje povprečne vrednosti kot v ostalih državah; na Hrvaškem so bili namreč projekti v povprečju vredni skoraj dvakrat toliko kot v posameznem letu v drugih treh državah programa, ki so vključene v analizo.

Slika 11: Povprečna vrednost projekta v obdobju 2017–2019 v KU2

Vir: Lastno delo.

3.2.3 Analiza ključnega ukrepa 3 po posamezni državi

Pri analizi ključnega ukrepa 3 so analizirani podatki decentraliziranih akcij strukturiranega dialoga mladih KA347.

Slovenija

Delež sprejetih projektov je v analiziranem obdobju močno variiral, in sicer je v letu 2017 delež sprejetih projektov znašal 31 %, v letu 2018 55 % in v letu 2019 64 %. Po povprečni vrednosti so projekti KA347 dokaj variirali v vrednosti. V letu 2017 je povprečna vrednost projekta znašala 22.277 EUR, v letu 2018 17.682 EUR in v letu 2019 13.350 EUR. Vrednost programa per capita je bila v vseh letih okoli 0,05 EUR per capita.

Tabela 19: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektov	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)	Vrednost ukrep (v EUR)	Vrednost (per capita v EUR)	Povprečna vrednost projekta
2017	16	5	31	111.385	0,05	22.277
2018	11	6	55	106.091	0,05	17.682
2019	14	9	64	120.146	0,06	13.350

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Število udeležencev se je v letih, vključenih v analizo, gibalo okoli 0,8 udeleženca na 1000 prebivalcev. Sodelujočih organizacij v projektih je v bilo v letih 2017 in 2018 21, v letu 2019 pa se je ta vrednost več kot podvojila in je bilo v projekte vključenih 44 organizacij.

Tabela 20: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Sloveniji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na tisoč prebivalcev)	Število sodelujočih organizacij
2017	1.658	0,79	21
2018	1.643	0,78	21
2019	1.711	0,82	44

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Hrvaška

Delež sprejetih projektov je bil v letu 2017 38 %, v letu 2018 je bil ta delež nekoliko višji in je znašal 58 %, v letu 2019 pa je bil pri prijavi uspešen vsak drugi projekt. Vrednost programa pri ključnem ukrepu 3 je znašala v letih 2017 in 2018 0,03 EUR per capita, v letu 2019 pa 0,04 EUR per capita.

Tabela 21: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektov	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)	Vrednost ukrep (v EUR)	Vrednost (per capita v EUR)	Povprečna vrednost projekta
2017	26	10	38	130.240	0,03	13.024
2018	19	11	58	116.231	0,03	10.566
2019	20	10	50	143.235	0,04	14.324

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

V letu 2017 je bilo pri projektih KA347 udeleženih 1.373 udeležencev oziroma 0,34 udeleženca na tisoč prebivalcev, v letu 2018 1.018 udeležencev, oziroma 0,25 udeleženca na 1000 prebivalcev in v letu 2019 2.500 udeležencev, kar je 0,62 prebivalcev na 1000 prebivalcev.

Tabela 22: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 na Hrvaškem v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na tisoč prebivalcev)	Število sodelujočih organizacij
2017	1.373	0,34	26
2018	1.018	0,25	36
2019	2.500	0,62	29

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Belgija – Flandrija

Podatki za Flandrijo, ki je največja regija Kraljevine Belgije, kažejo, da je bil delež uspešnosti projektov pri prijavi v letu 2017 38 %, v letu 2018 je le-ta znašal 67 % in v letu 2019 60 %. Vrednost programa pri ključnem ukrepu 3 je relativno nizka glede na število prebivalcev in je v letu 2017 znašala 107.098 EUR, oziroma zgolj 0,016 EUR per capita, v letu 2018 141.388 EUR, oziroma 0,021 EUR per capita in v letu 2019 136.888 EUR, vrednost per capita pa je bila enaka kot v letu 2018.

Tabela 23: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektov	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)	Vrednost ukrep (v EUR)	Vrednost (per capita v EUR)	Povprečna vrednost projekta
2017	8	3	38	107.098	0,016	35.699
2018	6	4	67	141.388	0,021	35.347
2019	5	3	60	136.888	0,021	45.629

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Število udeležencev je iz leta v leto padalo, in sicer je v letu 2017 bilo udeleženi 512 oseb, v letu 2018 481 in v letu 2019 374 oseb.

Tabela 24: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Flandriji v letu 2017, 2018 in 2019

	Število udeležencev	Število udeležencev (na tisoč prebivalcev)	Število sodelujočih organizacij
2017	512	0,08	37
2018	481	0,07	62
2019	374	0,06	49

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Portugalska

Pri ključnem ukrepu 3 je na Portugalskem podobno kot pri vseh drugih ukrepih bila prisotna intenzivna konkurenca.

V letu 2017 so bili sprejeti 4 projektni predlogi med 30 prijavljenimi, povprečna vrednost projekta pa je bila 34.814 EUR. V letu 2018 je bilo sprejetih 7 projektov med 24 predlogi, oziroma 29 %, celotna vrednost ukrepa pa je znašala 190.168 EUR. V letu 2019 je bil delež uspešnih projektov 21 %, izbranih pa je bilo 5 projektov. Povprečna vrednost projekta pa je v letu 2019 znašala 37.937 EUR.

Vrednost ključnega ukrepa 3 per capita je v analiziranem obdobju bila zelo nizka, in sicer je v letih 2018 in 2019 znašala 0,018 EUR per capita, v letu 2017 pa je le ta vrednost bila še nižja in je znašala 0,014 EUR per capita.

Tabela 25: Delež odobrenih projektov in vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019

	Število prejetih projektov	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)	Vrednost ukrep (v EUR)	Vrednost (per capita v EUR)	Povprečna vrednost projekta
2017	30	4	13	139.256	0,014	34.814
2018	24	7	29	190.168	0,018	27.167
2019	24	5	21	189.684	0,018	37.937

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Na Portugalskem je v letu 2017 bilo na projektih ključnega ukrepa 3 udeleženih 1.350 udeležencev, sodelovalo pa je 5 portugalskih organizacij. V letu 2018 je bilo udeleženih 2.452 udeležencev, v projektih pa je sodelovalo 11 organizacij. Visoko število udeležencev in nizko število organizacij je mogoče pripisati nacionalnim srečanjem, ki so se dogajala v Portugalski. V letu 2019 je sodelovalo 12 organizacij, udeleženih pa je bilo 1.379 oseb.

Tabela 26: Število udeležencev programa Erasmus+ Mladi v akciji pri ključnem ukrepu 3 v Portugalski v letu 2017, 2018 in 2019

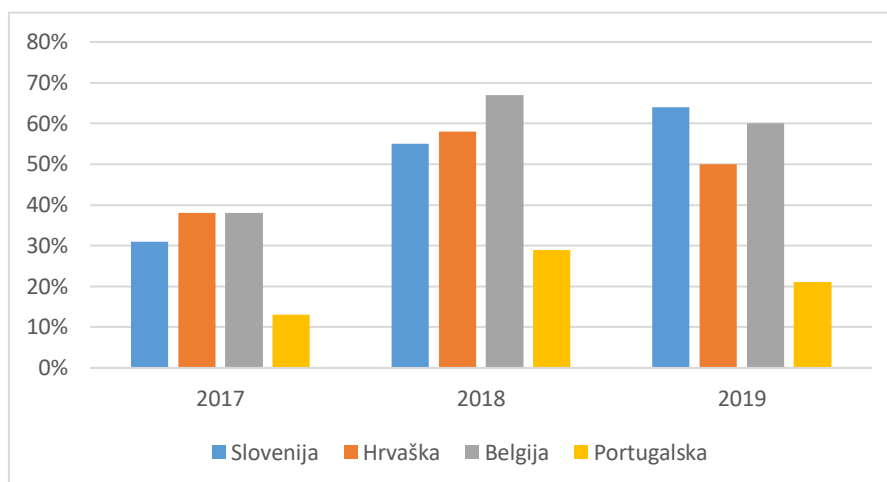
	Število udeležencev	Število udeležencev (na tisoč prebivalcev)	Število sodelujočih organizacij
2017	1.350	0,13	5
2018	2.452	0,24	11
2019	1.379	0,13	12

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Primerjava analiziranih držav pri ključnem ukrepu 3

Ključni ukrep 3 je ukrep v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji, kjer je praviloma prisotna najmanj intenzivna konkurenca na prijavnih rokih. Podobno kot pri ključnem ukrepu 1 in 2 je največji delež odobrenih projektov v največji belgijski regiji Flandriji. NA v Flandriji je v letu 2017 odobrila 38 % vseh projektnih predlogov, enak delež projektov je bilo uspešnih v letu 2017 tudi na Hrvaškem. Medtem ko je na Portugalskem v letu 2017 bilo odobrenih zgolj 13 % vseh projektnih predlogov. V Sloveniji pa je v letu 2017 bilo odobrenih 31 % vseh prijavljenih projektnih predlogov. V letu 2018 so bili deleži v primerjavi z letom 2017 višji. V letu 2018 je v Sloveniji bilo sprejetih 55 % prijavljenih projektnih predlogov, na Hrvaškem 58 %, v Flandriji 67 % in na Portugalskem 29 %. Leto 2019 je bilo podobno kot leto 2018, vendar je bilo sprejetih v Hrvaški, Belgiji in Portugalski nekoliko manj projektnih predlogov kot leta 2018 (Hrvaška 50 %, Portugalska 21% in Flandrija 60%). V Sloveniji je bilo v tem letu sprejetih 64 % vseh projektnih predlogov v KU3.

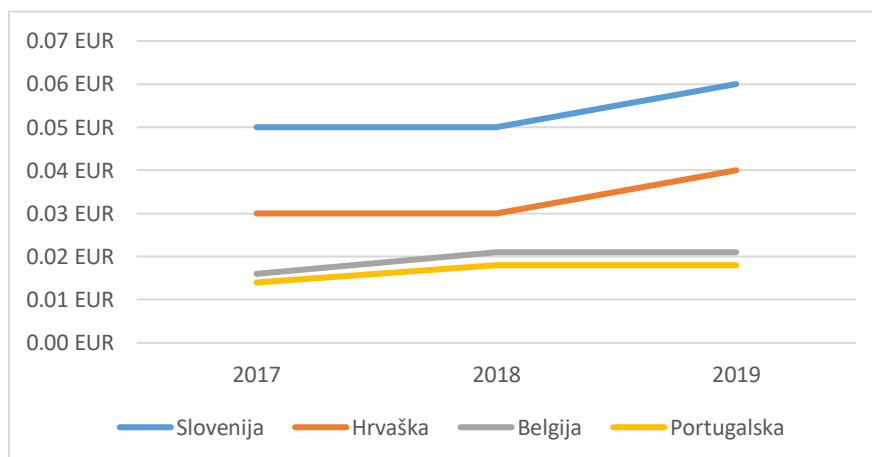
Slika 12: Delež odobrenih projektov med vsemi prispelimi predlogi v obdobju 2017–2019 v KU3

Vir: Lastno delo.

Vrednosti KU3 per capita so v vseh državah bile v analiziranem obdobju relativno nizke, saj je tudi vrednost ključnega ukrepa 3 najnižja med vsemi ključnimi ukrepi. Podobno kot pri ključnih ukrepih 1 in 2 je tudi pri ključnem ukrepu 3 Slovenija dosegala v analiziranem obdobju najvišje vrednosti per capita (med 0,05 in 0,06 EUR). Na drugem mestu po vrednosti KU3 per capita je bila Hrvaška, kjer se je vrednost per capita gibala med 0,03 in 0,04 EUR per capita. Na Portugalskem oziroma Flandriji pa so vrednosti bile še nižje in so znašale okoli 0,02 EUR.

Slika 13: Vrednost KU3 per capita v obdobju 2017–2019

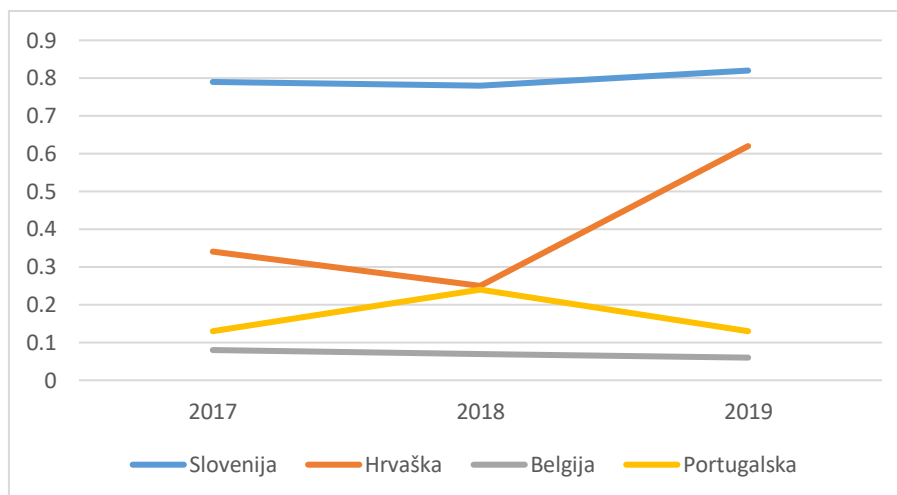

Vir: Lastno delo.

Slovenija je podobno kot pri vrednostih per capita dosegala najboljše rezultate tudi pri številu udeležencev na 1000 prebivalcev. V celotnem obdobju se je vrednost udeležencev na 1000 prebivalcev gibala okoli 0,8 osebe na 1000 prebivalcev. Medtem ko so vrednosti dokaj nihale v Hrvaški in Portugalski in so se gibale med 0,25 in 0,62 osebe na 1000 prebivalcev na

Hrvaškem oziroma 0,13 in 0,24 osebe na 1000 prebivalcev na Portugalskem. V Flandriji so bile te vrednosti zelo nizke in so se gibale okoli 0,07 osebe na 1000 prebivalcev.

Slika 14: Število udeleženih oseb na 1000 prebivalcev v posamezni državi v obdobju 2017–2019 v KU3

Vir: Lastno delo.

3.2.4 Analiza rezultatov na ravni celotnega programa Erasmus+ Mladi v akciji

Slovenija

V Sloveniji je vrednost programa per capita v valuti Euro znašala v letu 2017 1,38 EUR, v letu 2018 1,08 EUR in v letu 2019 1,26 EUR per capita. Delež uspešnosti projektov pri prijavi na vse decentralizirane ukrepe je v letu 2017 znašal 44 %, v letu 2018 42 % in v letu 2019 53 %.

Tabela 27: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v Sloveniji v letih 2017, 2018 in 2019

	Skupna vrednost programa	Vrednost programa per capita (v EUR)	Število vseh projektnih prijav	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)
2017	2.898.485	1,38	328	145	44
2018	2.266.731	1,08	233	98	42
2019	2.644.312	1,26	220	116	53

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Hrvaška

Na Hrvaškem je vrednost program Erasmus+ Mladi v akciji per capita v letu 2017 znašala 0,75 EUR na prebivalca Republike Hrvaške, v letu 2018 je bila per capita vrednost 0,62 EUR in v

letu 2019 0,72 EUR per capita. Delež uspešnih prijav projektov je v letu 2019 znašal 40 %, v letih 2017 in 2019 pa 29 oziroma 28 % vseh prijavljenih projektov.

Tabela 28: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih na Hrvaškem v letih 2017, 2018 in 2019

	Skupna vrednost programa	Vrednost programa per capita (v EUR)	Število vseh projektnih prijav	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)
2017	3.038.820	0,75	408	119	29
2018	2.523.288	0,62	284	79	28
2019	2.911.752	0,72	248	99	40

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Belgija

V Kraljevini Belgiji, torej v vseh treh regijah Kraljevine Belgije je vrednost programa v letu 2017 znašala približno 5,5 milijona EUR (0,48 EUR per capita), v letu 2018 približno 4 milijone EUR (0,34 EUR per capita) in v letu 2019 približno 4,6 milijona EUR (0,41 EUR per capita). Delež sprejetih projektov je v letu 2017 in 2019 bil višji (v letu 2017 55 %, v letu 2019 pa 60 %) kot v letu 2018, ko je bilo pri pridobivanju financiranja uspešnih 43 % projektnih prijav.

Tabela 29: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v celotni Kraljevini Belgiji v letih 2017, 2018 in 2019

	Skupna vrednost programa	Vrednost programa per capita (v EUR)	Število vseh projektnih prijav	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov
2017	5.530.290	0,48	373	207	55
2018	3.948.127	0,34	318	138	43
2019	4.645.418	0,41	242	144	60

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Portugalska

V letu 2017 je vrednost programa per capita bila 0,56 EUR, delež sprejetih projektov pa je v tem letu bil 25 %, kar pomeni, da je vsak četrti projekt bil sprejet v izvajanje programa. Celotna vrednost programa je v letu 2017 bila 5.810.060 EUR. V letu 2018 je bila vrednost celotnega programa 3.370.432 EUR, vrednost programa per capita je bila 0,33 EUR, sprejet pa je bil vsak peti prijavljeni projekt. V letu 2019 je bila vrednost programa per capita nekoliko višja kot leto prej in je znašala 0,46 EUR, sprejetih je bilo 138 projektov med 528 prijavljenimi projekti, vrednost celotnega programa pa je bila 4.718.798 EUR.

Tabela 30: Vrednost in delež odobrenih projektov v vseh ključnih ukrepih v Portugalski v letih 2017, 2018 in 2019

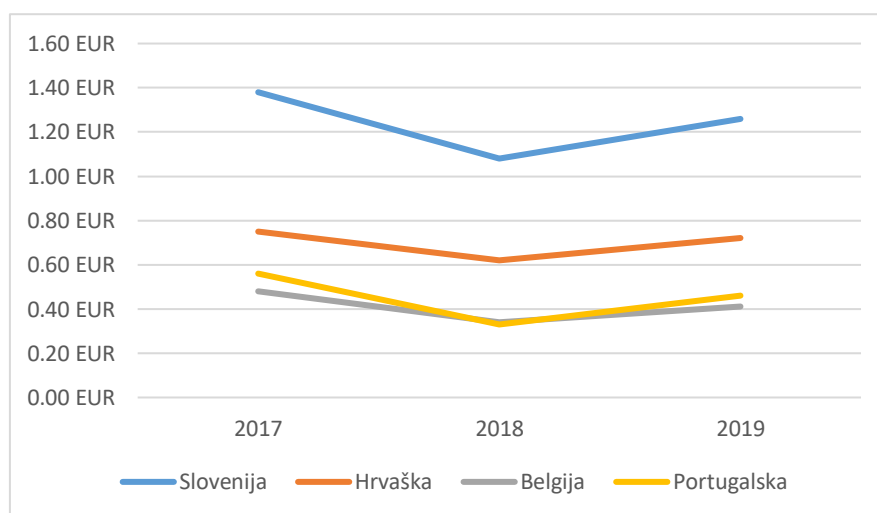
	Skupna vrednost programa	Vrednost programa per capita (v EUR)	Število vseh projektnih prijav	Število sprejetih projektov	Delež sprejetih projektov (v %)
2017	5.810.060	0,56	764	190	25
2018	3.370.432	0,33	549	108	20
2019	4.718.798	0,46	528	138	26

Vir: Evropska komisija (2018e), Evropska komisija (2019d), Evropska komisija (2020f) in lastno delo.

Primerjava analiziranih držav programa Erasmus+ Mladi v akciji

Program Erasmus+ in vrednosti celotnega programa so se v analiziranem obdobju med državami dokaj razlikovale enako kot pri ključnih ukrepih. Slika 15 kaže, da je Slovenija v celotnem obdobju dosegala najvišje vrednosti programa per capita. Leta 2017 je program v Sloveniji bil vreden 1,38 EUR per capita, na Hrvaškem 0,75 EUR per capita, v Belgiji 0,48 EUR in na Portugalskem 0,56 EUR per capita. V letu 2018 je razmerje med državami bilo podobno, s to razliko, da je program bil na Portugalskem manj vreden kot v Belgiji (Portugalska 0,33 EUR per capita in Belgija 0,34 EUR). Podobno kot v predhodnih letih je v letu 2019 program v Sloveniji dosegel vrednost 1,26 EUR per capita, na Hrvaškem pa 0,72 EUR per capita. Medtem ko je v Belgiji in Portugalski bila vrednost programa per capita 0,41 EUR oziroma 0,46 EUR.

Slika 15: Vrednost programa Erasmus+ Mladi v akciji v obdobju 2017–2019

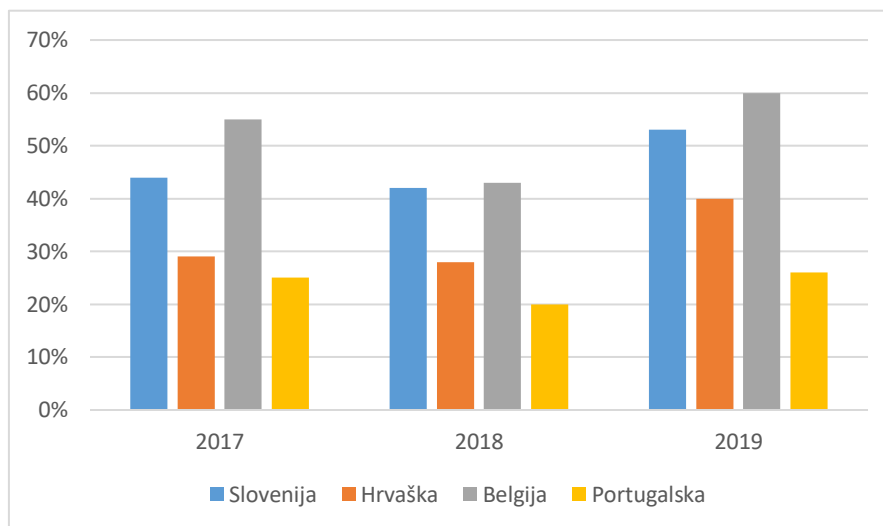

Vir: Lastno delo.

Glede intenzivnosti konkurence na prijavnih rokih je najbolj intenzivna konkurenca na programu Erasmus+ Mladi v akciji bila prisotna na Portugalskem. Delež uspešnosti projektov se je na Portugalskem gibal med 20 in 26 % v obdobju 2017–2019. Najmanjša konkurenca pa

je bila v Belgiji in Sloveniji. V Belgiji je leta 2017 bilo sprejetih 55 % vseh projektnih predlogov, v letu 2018 43 % in v letu 2019 60 %. Medtem ko je v Sloveniji v letu 2017 bilo sprejetih 44 % vseh projektnih predlogov, v letu 2018 je ta delež znašal 52 % in v letu 2019 53 %. Na Hrvaškem je konkurenca bila v celotnem obdobju dokaj ostra, saj je bilo leta 2017 oziroma 2018 sprejetih 29 % oziroma 28 % vseh projektnih predlogov. Leta 2019 pa se je ta delež povzpел na 40 % uspešnost projektnih predlogov.

Slika 16: Delež odobrenih projektov v programu Erasmus+ Mladi v akciji v obdobju 2017–2019

Vir: Lastno delo.

3.3 Rezultati strukturiranih intervjujev

V tem poglavju bodo predstavljeni rezultati strukturiranih intervjujev po posamezni državi, ki je sodelovala pri odgovarjanju na vprašanja. Na koncu poglavja pa bodo predstavljeni ključni izsledki primerjave med delovanjem nacionalnih agencij v različnih državah.

3.3.1 Slovenija

Z izvedbo programa na področju programa Erasmus+ Mladi v akciji je slovenska nacionalna agencija zelo zadovoljna, na kar kažejo tudi statistični podatki (dodelitev sredstev 100 %, poraba 90 % sredstev, več kot 240 sodelujočih slovenskih organizacij). Generalno gledano je po mnenju NA Slovenija zelo dobro implementirala program. Glede proračuna so na nacionalni agenciji bili delno zadovoljni s proračunom za obdobje 2014–2020, namreč prejeli so trikrat več projektnih predlogov, kot je bilo na voljo sredstev. Ob enem pa se sprašujejo glede kakovosti projektnih predlogov, saj niso vsi projektni predlogi dobri, oziroma niso isti tisti, ki so ocenjeni s 60 točkami, in tisti, ki so v fazi ocenjevanja prejeli 80 ali več točk. Po mnenju nacionalne agencije v Sloveniji bo sredstev v prihodnjem obdobju dovolj; proračun se namreč v prihodnjem obdobju večja za dvakrat.

Nacionalna agencija MOVIT ima glede Strategije EU za mlade 2019–2027 dobro mnenje, saj se program približuje Strategiji, medtem ko se je pretekla Strategija bolj križala s programom in je bila pripravljena na podlagi rezultatov programa. Strategijo vidijo kot osnovni steber z 11 prednostnimi nalogami, na katerega se navezujejo programi na področju mladih. Nacionalna agencija podpira način pripravljanja strategij in meni, da se naloge nadgrajujejo in so komplementarne med seboj, kar pomeni, da se sledijo določeni cilji na ravni EU – trenutno digitalizacija in zelena Evropa.

Na vprašanje, koliko je novih prijaviteljev, je nacionalna agencija, da tega ne spremljajo, ampak da je odstotek teh dokaj velik, o konkretnih številkah pa nimajo podatka. Skozi delo nacionalne agencije se trudijo program približati organizacijam, ki so nove in jih spodbujajo k prijavi projektov. Pri spodbujanju poudarjajo tudi pozitivno diskriminacijo pri ocenjevanju novih prijaviteljev, kar ne pomeni, da če je projekt slab, bo sprejet za izvajanje.

Ocenjevanje je v Sloveniji v skladu z navodili programi, ki jih smatrajo za zelo jasno in natančno določene (število ocenjevalcev glede na stopnjo tveganja). V slovenski nacionalni agenciji so projekti ocenjevani s strani zunanjih ocenjevalcev. Od leta 2019 pa zaradi transparentnosti postopka ocenjevanja vsak posamezen projekt ocenjujeta dva zunanja ocenjevalca. Ocenjevalci se zbirajo na javnem pozivu za ocenjevalce. Za ocenjevalce obstaja izključujoče merilo, ki pravi, da ocenjevalec, ki ima navzkrižje interesov (član organizacije, ki prijavlja projekt), ne sme ocenjevati tistega projekta, kar je minimalno merilo, po navedbah nacionalne agencije, pa nekatere nacionalne agencije izključijo ocenjevalca iz celotnega roka ali ključnega ukrepa. Nacionalna agencija usposablja vsaj enkrat letno vse ocenjevalce, v zadnjih letih pa dvakrat (kakovost dela, usklajevanje med ocenjevalci, evalvacija). V naboru ima slovenska nacionalna agencija, ki jo nameravajo razširiti zaradi večjih potreb, 42 ocenjevalcev. Pri dodeljevanju ocenjevanja slovenska nacionalna agencija daje projekte, ki so zahtevnejši in večji po vrednosti bolj izkušenim ocenjevalcem, ki imajo več znanja. Na vprašanje glede subjektivnosti ocenjevalcev je nacionalna agencija odgovorila, da je subjektivnost vedno prisotna pri ocenjevanju, kar je temeljno izhodišče, v nacionalni agenciji pa se trudijo, da subjektivnost minimalizirajo. Minimaliziranje subjektivnosti dosegajo z znanjem in razumevanjem pravil glede ocenjevanja (usposabljanje in evalvacija) in poznavanje posameznih področij programa. V nacionalni agenciji vidijo kot največji izziv pri ocenjevanju in razlikami med ocenami to, da ocenjevalci nimajo istega izhodišča glede namena projekta, to pa odpravljajo s konsolidacijo ocen dveh ocenjevalcev.

Na vprašanje glede izvajanja projektov in ali so v skladu s projektnimi predlogi, nacionalna agencija potrjuje, da je velika večina (okoli 90 %) projektov izvedena v skladu s tem, kar je bilo zapisano v projektnem predlogu. Večina projektov je v po izvedbi ocenjena s podobnim številom točk ali bolje kot so bili ocenjeni projektni predlogi. Manj je tistih, ki so po izvedbi slabše ocenjeni. V primeru, da so projekti pomanjkljivo izvedeni in prejmejo manj kot 50% v evalvaciji se organizacije kaznujejo z določenim deležem odvzema oziroma neizplačilom sredstev. Na leto je takih primerov manj kot 5. Po mnenju nacionalne agencije je

najpomembnejše, da imajo projekti temelj v samem poslanstvu posamezne organizacije in izhajajo iz potreb organizacije in ljudi, ki s to organizacijo živijo in imajo organsko povezavo s to organizacijo. Vse to privede do dobrih učinkov in rezultatov. Ti projekti so po mnenju NA tudi najboljši.

Nacionalna agencija navaja, da je zelo veliko projektov prepisanih, kar je „javna skrivnost“. Na ravni EU so se srečevali tudi z zlorabami in fiktivnimi organizacijami, ki so prepisale projekte in pridobivale sredstva zanje, vendar so na ravni EU določene varovalke, ki odkrivajo goljufije. Največja slabost prepisanih projektov je, da ne izhajajo iz potreb posamezne organizacije, kar zmanjša kakovost projekta. NA potrjuje, da se veliko projektov prepíše iz prijav iz tujine. To so projekti, ki so že bili prijavljeni v tujini in posledično sofinancirani.

Na vprašanje glede razlik med izvajanjem projektov izkušenih in neizkušenih organizacij nacionalna agencija meni, da ni pravilo, da izkušeni projekte izvajajo bolje. Kljub temu pa imajo prednost pri izvajanju zaradi izkušenj, internih postopkov in organizacijske strukture, zaradi česa projekte izvedejo lažje kot neizkušene. Tudi pri sami pripravi projektov imajo izkušene organizacije prednost, saj je v večini v projektnem predlogu 60 % informacij, ki se ponavljajo (dejavnosti, finance), 40 % pa predstavlja vsebina, ki se spreminja, kar je prednost izkušenih organizacij. Določene organizacije so nove prijaviteljice, vendar imajo izkušen kader, ki zna pripraviti dober projektni predlog. Največ težav po mnenju NA imajo organizacije, ki so sestavljene iz prostovoljcev in ljudi, ki nimajo izkušenj s pripravljanjem projektov.

Na vprašanje, ali so določeni projekti bili dobri, vendar zaradi omejenosti proračuna niso bili financirani, NA meni, da zagotovo do tega prihaja, saj se soočajo tudi z veliko maso projektov na vseh ključnih ukrepih, ki zagotovo izključijo določene dobre projekte zaradi sistema ocenjevanja in količine prijavljenih predlogov.

Agencija se trudi spremljati učinke projektov na udeležence. Vendar podatki niso vedno dobri, saj udeleženci projektov niso vedno na voljo in so podatki v določeni meri okrnjeni. Kljub temu se vplivov projektov dolgoročno spremlja na ravni nacionalne agencije.

Razdelitev projektov na podlagi geografske razdeljenosti ni vključena v ocenjevanje projektov, kar pomeni, da ni pomembno, od kod prihaja določena organizacija, ki prijavlja projekt. Nacionalna agencija pa se trudi, da promovira program in informira regije, kjer ni organizacij, ki se prijavljajo na prijavne roke, to so sive lise, kjer ni razvitega mladinskega sektorja.

Na zadnje vprašanje glede najbolj uspešnih organizacij, ki so vplivale na mladinski sektor, je NA odgovorila, da so se nekatere organizacije razvile v veliki meri zaradi izvajanja programa Erasmus+ Mladi v akciji. Nekatere izmed njih so se razvile tudi v organizacije na nacionalni ravni. Mladinski sektor se je po mnenju NA bistveno razvil zaradi izvajanja programa Erasmus+ Mladi v akciji, ki je po proračunu veliko močnejša od nacionalne strukture Urada za mladino. Organizaciji, ki sta vplivni in sta gonilo mladinskega sektorja v Sloveniji, sta Zveza MaMa in

Mladinski svet, ki sta se v določeni meri razvila tudi zaradi izvajanja programa in konstantno izvajata projekte.

3.3.2 Hrvaška

Hrvaška nacionalna agencija je z izvedbo programa Erasmus+ Mladi v akciji v obdobju 2014–2020 zadovoljna, kot največji problem pa izpostavlja togost oziroma nefleksibilnost komisije v trenutkih, ko so se države začele spopadati z epidemijo COVID-19. Nacionalna agencija izpostavlja problem nefleksibilnosti Evropske komisije predvsem iz vidika proračuna in nezmožnosti virtualnega implementiranja projektov, s čimer bi organizacije lahko uporabile večino pogodbenih sredstev. V celotnem obdobju je nacionalna agencija dobro sodelovala z vsemi pomembnimi deležniki programa Erasmus+ Mladi v akciji. Glede samega proračuna agencija izpostavlja, da so bila sredstva zadostna, vendar da bi si želeli, da bi proračun linearno rasel, s čimer bi lahko odobrili linearno naraščajoče število projektnih predlogov v sedemletnem obdobju in bi na ta način lahko odobrili financiranje vsem dobrim projektom, ki so zaradi nelinearnosti proračuna ostali brez financiranja. V novem programu pa je po mnenju nacionalne agencije dovolj sredstev za projektne dejavnosti.

Glede Strategije EU za mlade hrvaška nacionalna agencija meni, da je zelo dobro zastavljena in so prednostne naloge kreirane v skladu s potrebami mladih na področju Evropske unije. Strategija EU za mlade od leta 2019 do 2027 je nastala s posvetovanji mladih, ki so jo sokreirali; iz tega razloga nacionalna agencija meni, da je Strategija dobro zastavljena, predvsem v splošnih in posebnih ciljih.

Nacionalna agencija na Hrvaškem letno oceni okoli 300 projektov, od česar je približno vsak peti projekt prijavljen s strani neizkušene organizacije, ki se še ni potegovala za financiranje projektov Erasmus+ Mladi v akciji. Po mnenju nacionalne agencije je deleže neizkušenih relativno visok, kar jih veseli, saj nakazuje na vse večjo prepoznavnost programa Erasmus+ Mladi v akciji.

Sklop ocenjevanja je na Hrvaškem organiziran na način, da najprej projekte pregledajo notranji ocenjevalci, ki so zaposleni na agenciji (pregled povzetka projekta, upravičenost in ali je prišlo do podvojene prijave), nato pa projektne predloge v celoti ocenijo zunanji ocenjevalci, ki so izbrani preko javnega razpisa in morajo biti nevtralni pri ocenjevanju vsakega projektne predloga. V primeru, da so zunanji ocenjevalci del organizacije, ki se prijavlja na določen prijavi rok, so izključeni iz ocenjevanja tistega ključnega ukrepa, še vedno pa lahko sodelujejo pri ocenjevanju drugih ključnih ukrepov znotraj prijavnega roka. Zunanji ocenjevalci se izbirajo na javnem pozivu. V obdobju od 2014 do 2020 je javni poziv bil razpisan trikrat. Vsako posamezno leto pa je nacionalna agencija ocenjevala delo zunanjih ocenjevalcev. Glede na število prebivalcev ima Hrvaška relativno okrnjeno bazo zunanjih ocenjevalcev. V bazi ocenjevalcev ima nacionalna agencija 20 zunanjih ocenjevalcev, od tega pa je aktivnih le 11 do 12 zunanjih ocenjevalcev. Glede Vodnika za ocenjevalce pri hrvaški nacionalni agenciji

menijo, da ni preohlapen, vendar da pušča več možnih poti interpretacije. Kar povzroča dodatno delo nacionalni agenciji, saj ocenjevalci prihajajo iz različnih sfer in imajo različna ozadja in potrebe, kar mnogokrat vodi do subjektivnosti pri ocenjevanju. Nacionalna agencija meni, da je subjektivnost treba čim bolj zmanjšati in poenotiti merila in jih narediti še jasnejša v izogib subjektivnosti, ki mnogokrat povzroča težave nacionalni agenciji pri delovanju in izvajanju programa Erasmus+ Mladi v akciji.

Projektni predlogi, ki so bili izbrani za financiranje na Hrvaškem, v veliki večini dosegajo cilje in rezultate, ki jih zastavijo v projektnem predlogu. V primeru, da pride do odstopanj med zastavljenim in izvedenim projektom, je to v večini primerov zaradi objektivnih razlogov, na katere organizacije nimajo vpliva. V večini primerov razlike med projektno prijavo in izvedbo niso tako značajne, da bi vplivale na sam potek izvedbe projektov. V hrvaški nacionalni agenciji je vsakemu projektu, ki je odobren, določen en uslužbenec nacionalne agencije, ki nudi oporo pri izvajanju projekta ter nadzoruje potek izvajanja. S tem se nacionalna agencija želi zavarovati, da ne prihaja do slabo izvedenih projektov. V primeru, da pride do slabe izvedbe zaradi malomarnosti upravičenca, je končno poročilo ocenjeno z nizkim številom točk. Kot kazen za malomarno izvedbo se upravičencu izplača manj sredstev, kot so mu bila odobrena, ali se upravičenca terja za sredstva, ki so mu bila izplačana. V primeru resnih kršitev med izvedbo projekta, pa se z upravičencem lahko prekine pogodba, s čimer izgubi vsa sredstva. Na nacionalni agenciji naredijo vse, da to tega ne pride, in sicer je razlog konstantne komunikacije z upravičenci prav v tem, da se na nepredvidljive situacije odreagira čim hitreje in se zadeva reši pred kaznijo. Za uspešno izveden projekt je po mnenju nacionalne agencije ključna dobra komunikacija med organizacijami, ki sodelujejo v projektu in dobra in iskrena komunikacija z nacionalno agencijo. Ključno za dobro izvedbo projekta je, da vse organizacije sodelujejo v celotnem procesu nastajanja in izvedbe projekta in da izhajajo iz potreb in ciljev organizacij, namreč na ta način je izvedba, vpliv in rezultati projekta veliko boljša in bolj razsežna kot v primeru okrnjene komunikacije. Primeri dobre prakse na Hrvaškem v sklopu mobilnosti mladih so projekti Udruge mladih Mladi u EU, projekt Youth workers build cohesive society in projekt The Social Entrepreneurial Youth worker, ki ga je izvedla s partnerji organizacija Inštitut za mobilnosti mladih.

V nacionalni agenciji na Hrvaškem opažajo, da prihaja do razlik pri uspešnosti projektov, ki jih izvajajo neizkušene organizacije. Od neizkušenih organizacij oziroma organizacij, ki projekte izvajajo prvič, se pričakuje, da se držijo vnaprej zastavljenih ciljev, izvedbe in rezultatov. Predvsem, da se držijo osnovnih zahtev nacionalne agencije. Nacionalna agencija pa jih spodbuja, da projekte naredijo kar se da zanimive za mlade in da uvajajo metode neformalnega učenja, ki so inovativne. Od izkušenih prijaviteljic in izvajalcev pa se pričakuje, da zraven osnovnih načel dobre izvedbe dodajo nekaj inovativnega in izvedbo projekta dvignejo na višji nivo. Predvsem preko inovativne in bolj razsežne diseminacije rezultatov (preko oprijemljivih in neoprijemljivih načinov diseminacije).

V večini se pri programu Erasmus pojavljajo ponovitve in določene variacije enih in istih projektov. Na Hrvaškem se s tem srečujejo redkeje oziroma ni tako izrazitih ponavljanj projektov, vendar kljub temu je ponavljanje projektov prisotno. Kot slabost sistema ponavljanja oziroma preventivo v nacionalni agenciji navajajo, da na ravni EU ni zadovoljivega instrumenta, ki bi omogočal komparacijo projektov in bi služil kot preprečitev pred prepisovanjem projektov.

Nacionalna agencija meni, da v veliki večini vse projekte, ki so dobri in vplivajo na mladinski sektor, podprejo skozi odobritev projektov, razen pri ključnem ukrepu 3, kjer je na voljo premalo sredstev, da bi lahko podprli vse dobre projekte. Nacionalna agencija lahko sredstva, ko je to možno, prestavi iz ene akcije na drugo in na ta način financira najboljše projekte.

Pri ključnem ukrepu 1 se projekt spremlja skozi življenjsko dobo projekta; po zaključku projekta se rezultati ne spremljajo oziroma se ne spremljajo po evalviranju zaključnega poročila. Pri ključnem ukrepu 2 pa morajo rezultati biti vidni in dostopni tudi več let po tem, ko je posamezen projekt zaključen. Pri projektih predlogih oziroma financiranju projektov se ne upošteva geografski dejavnik (pravična razdelitev po regijah), saj program tega ne določa. Kljub temu se v nacionalni agenciji na Hrvaškem trudijo, da promovirajo program in na ta način spodbudijo mladinske organizacije, da sodelujejo na prijavnih rokih.

Na zadnje vprašanje, ali obstaja določena organizacija, ki je izjemno pomembna za mladinski sektor na Hrvaškem, je nacionalna agencija poudarila določene organizacije, ki so imele velik vpliv na razvoj mladinskega sektorja. To so organizacija Croatian Youth Network, ki je pomembna za nacionalni mladinski program in pravice mladih ter promocijo mladine. Poleg te organizacije so pomembne še organizacije PRONI, DELTA in Info zona, ki so pomembne za lokalne mladinske programe in strategije na področju razvoja mladine.

3.3.3 Portugalska

Nacionalna agencija na Portugalskem meni, da je bil program od leta 2014 do 2020 dobro izveden, vendar da so se soočali s pomanjkanjem sredstev, saj je proračun relativno omejen in ni mogoče financirati vseh projektih predlogov, ki so dobri in bi dosegli dobre rezultate. Kljub temu pa so se izvajali projekti, ki so bili dobro izvedeni in imeli dobre rezultate za mladino in mladinske organizacije. Z organizacijami, komisijo in drugimi povezanimi inštitucijami nacionalna agencija dobro sodeluje, vendar izpostavljajo, da bi v določenih primerih lahko bila Komisija nekoliko bolj fleksibilna. Izpostavljajo pa tudi problematiko potovanja, povzročene s situacijo COVID-19, ki je okrnila možnosti potovanja s tem pa tudi okrnila izvedbo projektov mobilnosti v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji.

Novi program prinaša nove možnosti, predvsem pa NA na Portugalskem veseli, da bo v novem programu na voljo več sredstev. Namreč omejen proračun je bila največja težava programa do leta 2020. S količino sredstev v programu od leta 2014 do 2020 niso bili zadovoljni, saj so sredstva bila občutno prenizka glede na povpraševanje po financiranju projektov, financiranje

so lahko odobrili le 30 % vseh projektnih predlogov, zaradi česar veliko dobrih projektov ni bilo financiranih.

Strategija EU za mlade je po mnenju NA dobro zastavljena, saj izhaja iz potreb evropske mladine. NA izpostavlja, da je proces določanja nove strategije bil dobro zasnovan. Zaradi procesa nastajanja in posvetovanja z mladimi pa temelji na dejanskih potrebah evropske mladine, ki se od države do države nekoliko razlikuje. V strategiji pa je pokrita celotna EU in so izpostavljena tematska področja, ki so skupna evropski mladini.

Na vprašanje glede sodelovanja neizkušenih organizacij, ki prijavljajo različne projekte so na NA dejali, da skozi program spodbujajo sodelovanje novih organizacij, saj lahko na ta način zajamejo veliko število mladih iz različnih področij. Neizkušene organizacije so relativno dobro zastopane pri projektnih prijavih, nekatere izmed njih pa so med trajanjem programa dosegle tudi zelo visoke rezultate in kreirale zanimive in kakovostne dejavnosti za mladino.

Način ocenjevalnega procesa se na Portugalskem razlikuje v odvisnosti od ključnega ukrepa, vendar pri vsakem projektnem predlogu sodelujeta dva ocenjevalca. Pri projektnih predlogih ključnega ukrepa 1 in ključnega ukrepa 3 sodelujeta po dva notranja ocenjevalca. Pri projektnih predlogih ključnega ukrepa 2 pa sodeluje en notranji in zunanji ocenjevalec pri vsakem posameznem predlogu. V naboru imajo trenutno 32 ocenjevalcev. V primeru, da je ocenjevalec v navzkrižju interesov (da je del organizacije, ki sodeluje na prijavnem roku), se ga izključi iz ocenjevanja. Z ocenjevanjem znotraj nacionalne agencije so zmanjšali možnost za navzkrižje interesov, saj so projekti ključnega ukrepa 1 in ključnega ukrepa 3 ocenjevani z notranjimi ocenjevalci, ki so zaposleni pri NA.

Po mnenju nacionalne agencije na Portugalskem je Vodnik za ocenjevalce dobro zastavljen in ni preohlapen, vendar je pri ocenjevanju vedno prisotna določena stopnja subjektivnosti. Subjektivnost po mnenju NA izvira iz ozadja in osebnega okolja, iz katerega prihaja določeni ocenjevalec. V določeni meri pa je subjektivnost prisotna tudi zaradi projekta samega, in sicer načina, kako je pripravljen, in mnogih drugih dejavnikov, ki so prisotni pri ocenjevanju. Subjektivnost želijo zmanjšati z izvajanjem usposabljanj in notranjimi podpornimi instrumenti, ki služijo kot varovalka za bolj objektivno ocenjevanje. V primeru, da pride do velike točkovne razlike med dvema ocenjevalcema, to je več kot 20 točk, nacionalna agencija vključi v ocenjevanje tretjega ocenjevalca, ki se vključi v proces ocenjevanja projekta.

Na vprašanje, ali je večina projektov skladna s projektnim predlogom, so na NA na Portugalskem odgovorili, da je velika večina projektov skladna s projektnim predlogom in da se redko zgodi, da je projekt slabo izveden. V primeru, da do tega pride, pa se organizacija kaznuje z odvzemom sredstev oziroma s finančno kaznijo, odvisno za kako slabo izvedbo projekta gre. Na NA menijo, da je za dobro izpeljan projekt treba slediti ciljem in poslanstvu organizacije ter biti dobro organiziran. Namreč, prav kakovostno partnerstvo, dobra koordinacija in organizacijo so po njihovem mnenju najpomembnejši dejavnik za dobro

izvedbo projekta. Takšni projekti so po mnenju agencije najboljše izvedeni in dosegajo najboljše rezultate, posledično pa imajo velik vpliv na vse udeležence.

Nacionalna agencija je na vprašanje, ali izkušene organizacije bolje izvajajo projekte kot neizkušene, odgovorila, da to ni pravilo. Kljub temu pa imajo izkušene organizacije določeno prednost zaradi utečenosti in izkušenj pri izvajanju projektov.

Na vprašanje glede prepisovanja projektov je NA iz Portugalske odgovorila, da to tega prihaja, vendar ne v veliki meri. Do tega po mnenju NA ne prihaja tudi zaradi velike konkurence v ključnih ukrepih 1 in 3. Pri ključnem ukrepu pa je prepisovanje in ponavljanje projektov oteženo, saj so projekti inovacijsko naravnani, kar po mnenju NA onemogoča ponavljanje projektov. Vsekakor pa v določenih primerih prihaja do prepisovanja, vendar je zaradi konkurence težko ponavljati ene in iste projekte.

Nacionalna agencija na Portugalskem po zaključku projekta ne preverja rezultatov projekta, vendar se le ti naključno preverjajo z raziskavami omrežja RAY. Namreč projekti imajo določeno dobo trajanja in rezultatov ni smiselno preverjati po zaključku projekta, razen v raziskovalne namene; to velja za projekte ključnega ukrepa 1 in 3. Pri strateških partnerstvih pa nacionalna agencija v večini primerov spremlja rezultate tudi po zaključku izvajanja, saj so ti projekti bolj procesno naravnani.

Nacionalna agencija na Portugalskem ne upošteva dejavnika geografske razdeljenosti države, saj tega program ne predvideva. Kljub temu pa se trudijo program predstaviti tudi mladini in organizacijam, ki prihajajo iz regij, ki so slabo zastopane pri izvajanju programa, vendar pri ocenjevanju le ti projekti nimajo prednosti pred ostalimi projektnimi predlogi.

Nacionalna agencija ni želela izpostaviti določenih projektov ali organizacij, ki vplivajo na mladinski sektor, saj vsaka izmed organizacij, ki sodeluje pri programu prinese določeno izkušnjo udeležencem. Zaradi tega bi bilo po mnenju NA krivično izpostavljati določene organizacije.

3.3.4 Belgija

Na prvo vprašanje, kako so zadovoljni z izvedbo programa Erasmus+ Mladi v akciji so iz nacionalne agencije odgovorili, da so v glavnem zadovoljni, kako je program bil izveden. Vendar so se na začetku soočali s težavami, saj so se morali privaditi na vse novosti v programu in vse zahteve, ki jih je imela Komisija. Tudi med izvajanjem so imeli težave z roki, zamudami in tehničnim vidikom izpeljave. S komunikacijo z deležniki, kot so komisija, organizacije in drugi povezani subjekti, so imeli zadovoljivo komunikacijo. Kot glavni problem je nacionalna agencija izpostavila težave, ki jih je povzročila kriza COVID-19, saj so bili vsi projekti mobilnosti zaradi potovanj bili prestavljeni, le peščica se je izvajala virtualno. S samo vsebino programa so bili zelo zadovoljni.

Nacionalna agencija je zadovoljna z novim programom, saj bo v novem programu na voljo veliko več sredstev. V programu 2014 do 2020 so bili zadovoljni s količino sredstev za projekte mobilnosti mladih, vendar menijo, da je sredstev za ključni ukrep 2 in mobilnosti mladinskih delavcev bilo premalo, saj je povpraševanje bilo veliko višje, kot je bilo na voljo sredstev. Nacionalna agencija meni, da so naredili največ, kar so lahko v danem okviru. Kot drugo veliko slabost izpostavljajo projekte, v katere so vključene organizacije s partnerskimi državami, saj je omejeno financiranje teh projektov. Kot rešitev vidijo, da bi lahko izvajali dejavnosti v partnerskih državah, saj bi na ta način lahko organizacije vključile več udeležencev iz partnerskih držav. Vsako leto na Komisijo oddajo več zahtevkov za izjeme pri financiranju nad mejo 25 % celotnih sredstev za projekte, ki vključujejo partnerske države. V novem programu bo več sredstev, v čemer vidijo priložnost za razširjanje učinkov in vključevanje večjega števila mladih.

Po mnenju nacionalne agencije je Strategija EU za mlade dobro zastavljena in se zelo dobro dopolnjuje z Agendo za mladinsko delo. Kot največjo slabost izpostavljajo nizko targeriranost, ki je zaradi velikosti EU logična, vendar kljub temu lahko vsaka država najde v njej prostor za svoj mladinski sektor. Nacionalna agencija izpostavlja tudi vidik nadgrajevanja in upoštevanja vseh relevantnih faktorjev pri pripravi dokumentov na ravni EU in da se s pomočjo prednostnih nalog lahko države aktivno ukvarjajo s problematiko, ki je prisotna.

Na vprašanje, koliko je novih, neizkušenih organizacij, ki se prijavljajo na prijavnne roke, je le-teh 30 %, kar je relativno visoka številka. Kljub temu pa navajajo, da se morajo zelo truditi glede promoviranja programa, da dosežejo to številko, saj se organizacije težko odločajo za pripravo projektov.

Ocenjevanje je v belgijski NA urejeno na način, da vsak projektni predlog pregleda vsaj en zunanji ocenjevalec. Za projekte do 25.000 EUR uporabijo enega zunanjega ocenjevalca, za projekte nad to vrednostjo pa dva zunanja ocenjevalca. To velja za projekte ključnega ukrepa 1 in ključnega ukrepa 3. Projekte ključnega ukrepa 2 ocenjujeta dva ocenjevalca, in sicer en zunanji ocenjevalec in en notranji ocenjevalec. Kombinacijo zunanjega in notranjega ocenjevalca so dodali pred kratkim, saj na tak način imajo večji nadzor nad ocenjevanjem projektov KU2. Drugi razlog za to je, da zunanji ocenjevalec projekte pregleda tehnično, notranji pa tudi ali dejansko vplivajo na razvoj programa. Pri vseh ukrepih nacionalna agencija notranje ocenjuje finančni vidik projektov, tega dela ne ocenjujejo zunanji izvajalci. Za takšno ureditev so se odločili, zaradi kompleksnosti finančnih pravil. Nacionalna agencija navaja, da so zelo striktni pri konfliktu interesom, ki ga preverjajo pri vsakem roku, na način, da pošljejo seznam projektov in v primeru, da je katere izmed ocenjevalcev del katere organizacije prijaviteljice, je izločen iz ocenjevanja celotnega ključnega ukrepa v tistem roku, lahko pa sodeluje pri ocenjevanju drugih ključnih ukrepov, saj so proračuni za vsak ukrep ločeni. Trenutno imajo v naboru 40 ocenjevalcev, ves čas imajo odprt javni poziv za nove ocenjevalce, ki jih redno usposabljujejo. Nabor se ves čas spreminja, saj je prisotna velika fluktuacija ocenjevalcev.

Na vprašanje glede prisotnosti subjektivnosti pri ocenjevanju so na NA menijo, da le-ta ni prisotna in da je pomembno, da ocenjevalec pozna potrebe in izhodiščno točko vsake projektne prijave. Subjektivnost po njihovem mnenju pri ocenjevanju ni prisotna. Pomembno pa je, da ocenjevalec pozna, kdo so ciljne skupine in kaj je smisel projekta, saj na ta način ni možnosti, da bi bila prisotna subjektivnost. Vodnik za ocenjevalce pa je po mnenju NA dobro zastavljen. Kot problematično področje navajajo, da se ocenjevalci nemalokrat soočajo s slabo kakovostjo napisanih projektov. Predvsem v primerih, ko le-te pripravljajo prostovoljci.

Večina projektov, ki so financirani v sklopu programa Erasmus+ Mladi v akciji je izvedenih v skladu s projektno prijavo. Nacionalna agencija v Belgiji navaja, da so v agenciji bolj naklonjeni uspešni izpeljavi projektov in k temu, kako so projekti procesno izvedeni, kot pa k samim rezultatom, ki jih je včasih težko določiti. Statistično gledano je v 99 % primerih projekt izveden dobro in v skladu s projektno prijavo. Procesna orientiranost je za NA pomembnejša kot sami rezultati, tudi v primeru, da pride do nepredvidenih situacij, je pomembno, da se proces izpeljave temu prilagodi in s tem naredi projekt dober. V primeru, da pride do razhajanj med izvedbo in prijavo se le te odpravijo v komunikaciji z nacionalno agencijo, z namenom, da se prijavitelja vodi skozi celotno izvedbo projekta. V zadnjih 15 letih se je samo enkrat zgodilo, da je agencija morala kaznovati organizacijo, ki ni izvedla projekta v skladu s pravili. Zelo pomembno za kakovostno izvedbo je, da NA konstantno komunicira z izvajalci. Težave pri izvedbi povzroča tudi situacija s COVID-19, vendar organizacije nadomeščajo izvedbo z virtualnimi izvedbami aktivnosti, to je primer pri ključnem ukrepu 2, kjer so takšne spremembe metod smiselne, da ob tem še vedno ostanejo isti končni rezultati.

Kot najbolj pomemben element za uspešno izvedbo projektov NA izpostavlja skrbno in dobro izbrano partnerstvo. Partnerstvo je ključni element in zagotovilo, da bo projekt izveden dobro, veliko pa pripomore tudi, da so organizacije med seboj v konstanti komunikaciji in da sodelujejo tudi pri samem nastajanju projekta, saj na ta način poskrbijo, da cilji izhajajo iz potreb organizacij.

Na vprašanje glede tega, ali izkušene organizacije bolje izvajajo projekte, v nacionalni agenciji menijo, da to ne drži. V nekaterih primerih je obratno, saj neizkušene organizacije bolje izvedejo zaradi izziva, ki jim ga projekt predstavlja. Izkušene organizacije včasih padejo v rutino izvajanja in projekte izvedejo nekoliko manj kakovostno. Nacionalna agencija se, če pride do tega, z organizacijo dogovori, da se projekt izvede dobro in jih spodbudijo, da na določen način gredo iz rutine izvajanja.

Na vprašanje glede prepisovanja in ponavljanja projektov NA potrjuje, da je kopiranje zelo prisotno in da bi glede odkrivanja le-teh potrebovali več pomoči s strani Komisije, saj sami na tem področju ne morejo narediti prav veliko. NA v večini nima negativnega mnenja glede prepisovanja, v primeru, da so projekti nadgrajeni, saj so včasih dobre prakse, ki jih je smiselno ponavljati. Pojavljajo pa se projekti, ki so prepisani in za katere organizacija niti ne ve, kaj

projekt sploh predstavlja. Ti projekti so problematični in za preprečevanje tega bi NA potrebovala pomoč Komisije.

Glede omejenosti proračuna in nesprejetja dobrih projektov v program so v NA mnenja, da takšni projekti vsekakor obstajajo. To je prisotno predvsem v ključnem ukrepu 2 in pri mobilnosti mladinskih delavcev. Pri teh ukrepih prisotna največja omejenost sredstev, ki so na razpolago.

Na vprašanje, ali preverjajo vpliv projektov po zaključku, so na NA odgovorili, da tega ne počnejo v uradni obliki, vendar da preko intervjujev preverjajo zadovoljnost udeležencev in organizacij s projektom. Z organizacijami, ki izvajajo projekte, ostanejo v stiku, vendar uradno širšega vpliva ne preverjajo.

Nacionalna agencija vsako leto preverja, kako so geografsko razdelili sredstva znotraj države, vendar pri ocenjevanju ne jemljejo v zakup, od kod prihaja organizacija, ki prijavlja projekt. Pri geografski razdeljenosti obstajajo določene fluktuacije v različnih letih.

Na zadnje vprašanje, kateri so projekti in organizacije, ki so močno vplivale na mladinski sektor, so iz NA težko odgovorili, saj obstaja veliko projektov, ki so imeli velik vpliv na sektor in udeležence. Izpostavljajo tudi, da vrednost projekta ni ključna pri vplivu na udeležence in sektor in da včasih so projekti, ki so manj vredni imajo večji vpliv kot nekateri večji projekti. Projekti, ki jih izpostavljajo, so iz področja mladinskih storitev, veliki projekti iz ključnega ukrepa 2, prenašanje dobrih praks, projekti s področja pravic žensk in razni drugi manjši projekti mobilnosti, kjer je poudarjen medkulturni vpliv.

3.3.5 Ključni izsledki primerjave strukturiranih intervjujev

Delo nacionalnih agencij se od države do države nekoliko razlikuje. V analizo v tej magistrski nalogi so bile vključene nacionalne agencije, ki delujejo v Kraljevini Belgiji oziroma največji belgijski regiji Flandriji, Sloveniji, Hrvaški in Portugalski. Vsaka izmed držav ima določene značilnosti, ki se razlikujejo od drugih držav. Nekatere značajke delovanja nacionalnih agencij so določene na ravni Evropske unije.

Z izvedbo programa Erasmus+ Mladi v akciji in sodelovanjem z vsemi relevantnimi deležniki so vse v analizo vključene nacionalne agencije zadovoljne s sodelovanjem. Vendar vse nacionalne agencije so poudarile, da je bil proračun programa premajhen, da bi podprli vse dobre projekte, ki bi imeli vpliv na udeležence. Zaradi omejenosti proračuna so nekateri projekti, ki bi sicer imeli velik vpliv, ostali brez financiranja. Ta težava se bo v novem programu Erasmus+ odpravila, saj je proračun skoraj dvakrat večji, kot je bil v obdobju 2014 do 2020. Nacionalne agencije to veseli, saj bodo z večjim proračunom lahko podprli več projektov in vključili več udeležencev v izvajanje programa. Vse nacionalne agencije so bile zadovoljne s sodelovanjem z Evropsko komisijo, vendar je hrvaška nacionalna agencija izpostavila, da je Evropska komisija nefleksibilna pri proračunu in se ni znala pravilno odzvati na situacijo s

COVID-19. Komisija namreč ni dopuščala virtualnega izvajanja projektov, s čimer bi se porabila dogovorjena sredstva. Podobnega mnenja kot hrvaška NA je tudi agencija na Portugalskem, ki izpostavlja nefleksibilnost Evropske komisije zaradi situacije s COVID-19.

Vse nacionalne agencije menijo, da je Strategija EU za mlade 2019–2027 dobro zastavljena, saj se je pri kreiranju strategije upoštevalo mnenje mladih in mladinskih delavcev iz različnih okolij in držav. Kot določeno omejitev pa izpostavljajo, da je Evropska unija po površini prevelika, da bi lahko odgovorila na vse potrebe evropske mladine, ki se med seboj zelo razlikujejo. Kljub temu pa je z izpostavljenimi prednostnimi nalogami strategija odgovorila na splošne in skupne potrebe mladih na evropskem prostoru. Delo nacionalnih vlad pa je, da nacionalna strategija na področju mladine odgovori na specifične potrebe mladinskega sektorja na ravni države.

Vse v analizo vključene nacionalne agencije se trudijo, da zainteresirajo čim večje število novih neizkušenih prijaviteljic. Nekaterim to uspeva bolje nekaterim slabše. V Sloveniji je delež novih prijaviteljic relativno velik, pri ocenjevanju včasih spodbujajo pozitivno diskriminacijo novih prijaviteljev. Na Hrvaškem je vsak peti projekt delo novih organizacij prijaviteljic. Na Portugalskem so nove organizacije dobro zastopane pri prijavih, poudarjajo tudi, da velika večina novih organizacij kreira zelo zanimive projekte, ki imajo velik vpliv na udeležence. V Flandriji je delež novih prijaviteljic dokaj visok; v zadnjem obdobju je ta delež 30 %. Skozi promoviranje se zelo trudijo, da privabijo nove prijaviteljice, ki se sicer težka odločajo za prijavo projekta, zaradi obsežnosti same prijave.

Načini ocenjevanja se od države do države ne razlikujejo pretirano, saj so določeni na ravni Evropske unije, vendar dopuščajo določene variacije, ki so prisotne pri organizaciji sistema ocenjevanja v analiziranih državah. V vseh državah so pri ocenjevanju izključeni ocenjevalci, ki so del katere izmed organizacij prijaviteljic. Izključeni so iz ocenjevanja tistega ključnega ukrepa, torej vseh projektov tistega ključnega ukrepa. Prav tako vse nacionalne agencije vsaj enkrat na leto usposablja svoje ocenjevalce skozi razne seminarje in dejavnosti. Večina članic za ocenjevanje uporablja zunanje in notranje ocenjevalce, z razliko v številu ocenjevalcev. Slovenska nacionalna agencija uporablja za vsak projekt dva zunanja ocenjevalca, na Hrvaškem najprej projekte pregledajo notranji ocenjevalci, nato pa jih ocenijo zunanji ocenjevalci, eden do dva odvisno od vrednosti projekta. Na Portugalskem vsak projektni predlog ocenjujeta po dva ocenjevalca: KU1 in KU3 ocenjujeta po dva notranja ocenjevalca, pri KU2 pa sodelujeta po en notranji in zunanji ocenjevalec. Sistem ocenjevanja je malo drugače zastavljen v Belgiji, kjer za projekte do 25.000 EUR uporabijo enega zunanjega ocenjevalca, za projekte nad to vrednostjo pa dva zunanja ocenjevalca. S to razliko, da finančni del vedno ocenjujejo notranji in nikoli zunanji ocenjevalci. Pri KU2 pa sodelujeta po en notranji in en zunanji ocenjevalec. Belgija ima trenutno v naboru 40 ocenjevalcev, Portugalska 32, Hrvaška 20 (od tega aktivnih 11 ali 12) in Slovenija 42.

Tri izmed štirih nacionalnih agencij meni, da je pri ocenjevanju prisotna subjektivnost, vendar se vsaka agencija na določen način trudi, da se subjektivnost minimalizira. V Sloveniji to dosega s tem, da morajo ocenjevalci razumeti objektivna pravila ocenjevanja. Po mnenju nacionalnih agencij subjektivnost izhaja iz potreb in okolij, iz katerih prihajajo ocenjevalci. Hrvaška NA je mnenja, da bi se merila morala poenotiti in postati jasnejši, saj subjektivnost velikokrat povzroča težave pri izvedbi programa. Drugačnega mnenja je sicer belgijska nacionalna agencija, ki trdi, da pri ocenjevanju ni prisotna subjektivnost.

Vse nacionalne agencije potrjujejo, da so projekti v veliki večini izvedeni v skladu s projektno prijavo in dosega rezultate, ki so si jih zastavili v projektnem predlogu. Kršitev oziroma neustreznih izvedb je zelo malo in nimajo vpliva na izvedbo programa. V primeru, da pride do kršitev, pa so organizacije finančno kaznovane v skladu s pogodbo.

Nacionalne agencije so v večini skupnega mnenja, da neizkušena organizacija ne vpliva na uspešno izvedbo projekta. Vendar v določenih primerih je izkušenim lažje organizirati projekt ter ga lažje tudi izpolniti (v prednosti so že pri projektnih prijavih, saj se velik del prijave ponavlja). V flandrijski nacionalni agenciji so izpostavili, da je včasih potrebno izkušene organizacije spodbuditi, v primeru, da se znajdejo v določeni rutini. Podobno poudarjajo na Hrvaškem, kjer menijo, da je uspešnost izvedbe odvisna od izkušenosti organizacije, sami poudarjajo, da morajo neizkušene organizacije izpolniti osnovne cilje in rezultate, od izkušenih pa se pričakuje nekoliko več. V portugalski nacionalni agenciji celo menijo, da je v velikih primerih ravno obratno in da so izkušene organizacije slabše pri izvedbah projektov.

Eden izmed problemov je tudi kopiranje projektov, ki ga potrjujejo vse vključene nacionalne agencije razen Portugalske, kjer so mnenja, da do tega ne prihaja, saj je pri njih zelo intenzivna konkurenca ter do tega posledično ne more prihajati. Druge nacionalne agencije pa to potrjujejo in menijo, da bi se sistem prepoznavanja prepisovanja moral izboljšati na ravni Evropske unije.

Učinkov projektov nacionalne agencije ne preverjajo po končanem projektu, saj ima vsak projekt določeno življenjsko dobo in se po koncu tudi konča, tako, da formalno le-tega ne preverjajo. Drugače je sicer pri KU2, kjer se učinki preverjajo tudi po zaključku projekta.

Vse nacionalne agencije se trudijo pri promociji programa v delih države oziroma regijah, kjer program ni izvajan oziroma je slabo zastopan. Vendar pri ocenjevanju praviloma ne upoštevajo geografske razdeljenosti države in le-to, od kod prihaja organizacija, nima vpliva na oceno.

Nacionalne agencije so mnenja, da je program v veliki meri pripomogel k razvoju neformalnih tehnik učenja in k razvoju samega mladinskega sektorja.

Delo nacionalnih agencij se sicer nekoliko razlikuje od države do države, vendar v osnovi se vse nacionalne agencije trudijo, da je program prepoznaven in da daje tisto, kar je namen programa, to je neformalno učenje in mednarodno izkušnjo.

4 ZAKLJUČKI IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE

V začetku magistrskega dela sem si zastavil tri hipoteze, ki sem jih želel ovreči oziroma potrditi skozi analizo delovanja programa Erasmus+ Mladi v akciji in delovanja nacionalnih agencij. V nadaljevanju bom ovrigel ali potrdil vsako posamezno hipotezo ter podal predloge za izboljšave delovanja nacionalnih agencij in programa Erasmus+ Mladi v akciji.

Potrjevanje hipotez:

H1: Starejše in bolj uspešne članice in organizacije prejemnice sredstev so bolj uspešne pri doseganju v projektu zastavljenih ciljev.

Hipoteza je **ovržena**, saj po navedbah vseh v analizo vključenih nacionalnih agencij organizacije v večini primerov dosegajo vnaprej zastavljene cilje. Prav tako ni razlike med izkušenimi in neizkušenimi organizacijami, ki izvajajo projekte programa Erasmus+ Mladi v akciji. Namreč, vse organizacije ne glede na izkušnost korektno in v skladu s projektnim predlogom izpolnjuje vse cilje in rezultate, ki si jih zadajo.

H2: Nacionalne agencije poskrbijo z načinom ocenjevanja (številom ocenjevalcev) minimaliziranje subjektivnosti pri ocenjevanju projektnih predlogov z dvema ali več neodvisnimi ocenjevalci v fazi ocenjevanja.

Hipoteza je **potrjena**. Vsaka nacionalna agencija ima sicer svoj način ocenjevanja, vendar večina analiziranih nacionalnih agencij zaradi večje objektivnosti uporablja dva ocenjevalca pri projektnih predlogih, notranja ali zunanja. Belgijska nacionalna agencija na primer notranje ocenjuje vse finančne značajke projekta, kar zmanjša subjektivnost vsakega posameznega ocenjevalca, saj nima neposrednega vpliva na odločanja o dodelitvi projekta.

H3: Nacionalne agencije v starejših članicah so bolj uspešne pri pridobivanju sredstev v okviru Erasmus+ Mladi v akciji.

Hipoteza je **ovržena**. Trditev ne drži, saj je bila vrednost programa per capita v obdobju med 2017 in 2019 v Sloveniji in Hrvaški v vseh ključnih ukrepih višja kot v starejših članicah, Belgiji in Portugalski.

Priporočila in predlogi za izboljšave

Program Erasmus+ ima velik vpliv na izobraževanje in mladino v celotni Evropski uniji. Med raziskovanjem te teme sem prišel do nekaterih zelo zanimivih spoznanj, ki jih morda kot posameznik ne bi pričakoval. Program Erasmus+ Mladi v akciji je v Sloveniji zelo razširjen in zelo dobro zastopan, namreč skozi celotno vrednostno analizo je Slovenija dosegala najboljše rezultate. Morda razlog za to tiči v tem, da so vse druge nacionalne agencije v javni lasti, slovenska nacionalna agencija pa je v zasebni. Moj predlog bi bil, da se statusi nacionalnih agencij dodelijo zasebnim entitetam, saj je zasebni sektor hkrati tudi kolokvialno rečeno realni

sektor, kjer poteka bitka med različnimi poslovnimi subjekti. Sam menim, da so morda v veliki večini primerov določene javne strukture uspavane in premalo pragmatične v svojem delovanju in zaradi tega menim, da bi reforma in dodelitev statusa nacionalnih agencij zasebnim entitetam spodbujala višje vrednosti in večjo uspešnost programa.

Ena izmed priporočil je tudi jasnejše in natančnejše merilo ocenjevanja, kjer se zagotovi popolna objektivnost ocenjevanja vsakega posameznega projekta. Namreč subjektivnost velikokrat vodi do napačnega ocenjevanja in napačnega dojemanja materije, kar je pri materiji, kjer so prisotna sredstva, lahko stvar interesov med strankami, ki so povezane. Zaradi menim, da bi vsak projekt moral imeti popolnoma mehanska merila ocenjevanja, ki bi omejila vpliv ocenjevalca, ki je vsekakor pri ocenjevanju projektov Erasmus+ Mladi v akciji prisoten, kar potrjujejo tudi nacionalne agencije. Način ocenjevanja bi se na ta način prevalil na notranje delovanje nacionalnih agencij in ne bi več bil na zunanjih ocenjevalcih, ki so morda včasih lahko dovzetni do subjektivnega ocenjevanja.

Tretja zadeva, ki bi jo bilo po mojem mnenju treba v sistemu Erasmus+ spremeniti, je, da bi se projekti, s tem pa napredek organizacij morali spremljati vsaj 3 leta po zaključku projektov vseh ključnih ukrepov – kar pomeni, da bi organizacija morala oddajati poročila nacionalnim agencijam o svojih dejavnostih po zaključenem projektu. S tem bi se lažje sledil razvoj organizacij.

SKLEP

V sklepnem delu bom predstavil ključne ugotovitve, do katerih sem prišel skozi pisanje magistrskega dela na temo uspešnosti programa Erasmus+ Mladi v akciji. Uspešnost programa se razlikuje od države do države članice, v analizo so bile vključene štiri nacionalne agencije in države, v katerih se uspešnost izvajanja razlikuje že pri samem deležu sprejetih projektnih predlogov v financiranje in tudi v vrednosti programa per capita. Prav tako se od države do države razlikujejo vrednosti števila udeleženih oseb na 1000 prebivalcev, s tem da višje vrednosti v vseh kategorijah dosegajo novejša članice, Slovenija in Hrvaška kot pa Belgija in Portugalska, ki so starejše članice.

Proračun programa Erasmus+ kot tudi vseh drugih izdatkov Evropske unije se določa v večletni finančni perspektivi; v preteklem obdobju je bila vrednost programa Erasmus+ dvakrat manjša, kot bo v večletni finančni perspektivi med letoma 2021 in 2027. Program Erasmus+ Mladi v akciji temelji na neformalnih oblikah izobraževanja, ki mladim in udeležencem dajejo velike priložnosti za medkulturno izkušnjo in pridobitev certifikatov, ki jim bodo pomagali na karierni poti.

Cilj magistrskega dela je bil preučiti delovanje programa Erasmus+ Mladi v akciji in delovanje nacionalnih agencij v posamezni državi članici. V prvem delu magistrskega dela so bili

predstavljani relevantni teoretični nastavki in dejstva, ki se tičejo večletne finančne perspektive, proračuna EU in izvrševanja le-tega. Nato je bil predstavljen program Erasmus+ kot celota, izvajanje, pravna podlaga in drugi relevantni podatki na področju delovanja programa. Nato sem teoretično predstavil delovanje programa Erasmus+ Mladi v akciji, ki je bil tudi glavni predmet analize tega magistrskega dela. Zadnji del pa predstavlja empirični del magistrskega dela, kjer so bili predstavljeni statistični podatki uspešnosti programa ter izračunane nekatere vrednosti, ki so bile temelj za primerjavo uspešnosti države po posameznem ključnem ukrepu v programu Erasmus+ Mladi v akciji v večletni finančni perspektivi 2014–2020. Nato so bili v empiričnem delu predstavljeni še izsledki izvedenih intervjujev, narejenih z nacionalnimi agencijami v Belgiji, Portugalski, Sloveniji in Hrvaški. Na koncu empiričnega dela sem potrdil oziroma ovrgel hipoteze, ki sem si jih zastavil na začetku empiričnega dela. Zastavil sem si tri hipoteze: dve sem ovrgel, eno pa potrdil. Na koncu sem podal še svoja priporočila in videnje delovanja programa Erasmus+ Mladi v akciji.

Glede na dobljene rezultate sem cilj magistrskega dela dosegel. Namreč z izvedbo analize in strukturiranih intervjujev sem si odgovoril na mnoga vprašanja na temo uspešnosti programa Erasmus+ Mladi v akciji v večletni finančni perspektivi in kako uspešna je Slovenija v izvajanju programa v primerjavi z drugim državam članicam, ki so starejše oziroma mlajše članice od nje.

Program Erasmus+ je prisoten tudi v naslednji večletni finančni perspektivi, in sicer bo na voljo več sredstev, ki bodo lahko pokrila intenzivno povpraševanje po financiranju projektov. Na ta način pa tudi podprla večje število projektov, ki bodo ponudili mladim in mladinskim delavcem več priložnosti za nove medkulturne izkušnje in priložnosti za neformalno izobraževanje.

LITERATURA IN VIRI

1. AEBR, AGEG & ARFE. (brez datuma). *MFF 2021–2027 and Recovery Fund 2020-2023*. Pridobljeno 23. novembra 2020 iz <https://www.aebr.eu/mff-2021-2027-and-recovery-fund-2020-2023/>
2. AMPEU. (brez datuma). *Istraživanja i analize o radu agencije*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/info-kutak/o-nama/istrazivanja-i-analize-o-radu-agencije/>
3. AN E+ JA. (brez datuma). *Quem Somos*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://www.juventude.pt/pt/pages/quem-somos>
4. Berg, G. L. (2009). *Qualitative Research Methods of Social Sciences* (7. izd.). Long Beach: California State University.
5. Delasnerie, A. (2020). *Večletni finančni okvir*. *Evropski parlament*. Pridobljeno 10. februarja 2021 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/29/vecletni-financni-okvir>
6. European Union. (brez datuma). *EU Youth Strategy*. Pridobljeno 23. novembra 2020 iz https://europa.eu/youth/strategy_en

7. Eurostat. (2020). *EU population in 2020: almost 448 million*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11081093/3-10072020-AP-EN.pdf/d2f799bf-4412-05cc-a357-7b49b93615f1#:~:text=On%201%20January%202020%2C%20the,States%20on%201%20January%202019>
8. Eurydice Slovenija. (2010). *Mladi in mobilnost: krepitev pomoči za mlade Evropejce*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://www.eurydice.si/novice/zadnje-novice/mladi-in-mobilnost-krepitev-pomoi-za-mlade-evropejce/>
9. Evropska komisija. (2010). *Proračun Evropske unije na kratko*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/glance/budget_glance_sl.pdf
10. Evropska komisija. (2017). *Bela knjiga o prihodnosti Evrope*. Pridobljeno 21. februarja 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/bela_knjiga_o_prihodnosti_evrope_sl.pdf
11. Evropska komisija. (2018a). *Sodoben proračun za Unijo, ki varuje, opolnomoča in ščiti, Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0321>
12. Evropska komisija. (2018b). *Revenue table 2017*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2017-revenue-table_2017_en.pdf
13. Evropska komisija. (2018c). *Expenditure table by Financial Framework heading – Payments*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2017-expenditure-table-by-heading-payments_2017_en.pdf
14. Evropska komisija. (2018d). *Erasmus+ annual report 2017*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-205269545>
15. Evropska komisija. (2018e). *Erasmus+ annual report 2017, Statistical annex*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/519aa03d-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1>
16. Evropska komisija. (2019a). *Revenue table 2018*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz Revenue table 2018. Najdeno 20. 11. 2020 na spletnem mestu: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2018-revenue-table_2018_en.pdf
17. Evropska komisija. (2019b). *Expenditure table by Financial Framework heading – Payments*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2018-expenditure-table-by-heading-payments_2018_en.pdf
18. Evropska komisija. (2019c). *Erasmus+ annual report 2018*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7985705e-41b7-11ea-9099-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-205269339>

19. Evropska komisija. (2019d). *Erasmus+ annual report 2018, Statistical annex*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ae35558f-41b8-11ea-9099-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-205269339>
20. Evropska komisija. (2020a). *Erasmus+ Programme Guide (Version 3)*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/erasmus_programme_guide_2020_v3_en.pdf
21. Evropska komisija. (2020b). *Revenue table 2018*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2019-revenue-table_2019_en.pdf.pdf
22. Evropska komisija. (2020c). *Expenditure table by Financial Framework heading – Payments*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/implementation-report-2019-expenditure-table-by-heading-payments_2019_en.pdf
23. Evropska komisija. (2020d). *2020 ERASMUS+ Guide for Experts on Quality Assessment*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz http://www.movit.si/fileadmin/movit/1MVA/Razpisna_dokumentacija/Guides/III.01a_E_Guide_for_experts_on_quality_assessment_2020.pdf
24. Evropska komisija. (2020e). *Erasmus+ annual report 2019*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/30af2b54-3f4d-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-205269184>
25. Evropska komisija (2020f). *Erasmus+ annual report 2019, Statistical annex*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/381dc9a5-3f4d-11eb-b27b-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-205269184>
26. Evropska komisija. (brez datuma a). *ERASMUS+ predecessor programmes*. Pridobljeno 23. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/lifelong-learning-programme-factsheet_en.pdf
27. Evropska komisija. (brez datuma b). *Education, Youth, Sport and Culture*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz https://ec.europa.eu/info/departments/education-youth-sport-and-culture_en
28. Evropski parlament (2018a, 21. februar). *Poročilo o reformi sistema virov lastnih sredstev Evropske unije (2017/2053(INI))*. Pridobljeno 21. februarja 2021 iz https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0041_SL.html
29. Evropski parlament. (2018b, 30. maj). *Resolucija Evropskega parlamenta z dne 30. maja 2018 o večletnem finančnem okviru 2021–2027 in lastnih sredstvih (2018/2714(RSP)) (2018)*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0226_SL.html?redirect
30. Gov.si. (2020). *Proračun EU*. Pridobljeno 10. julija 2020 iz <https://www.gov.si teme/proracun-eu/>
31. JINT. (brez datuma). *Wat doen we?* Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://www.jint.be/wat-doen-we>

32. Mally, I. (2012). GZS. *Večletni finančni okvir EU 2014-2020, Kaj je „na mizi“ in kaj pričakovati?*. Pridobljeno 20. novembra 2020 iz https://www.gzs.si/pripone/Igor%20Mally_12_1_2012.pdf
33. Miličević, V. (2020). *Odhodki unije*. Pridobljeno 23. decembra 2020 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/28/odhodki-unije>
34. MOVIT. (brez datuma a). *Ključni ukrep 2 – Strateška partnerstva*. Pridobljeno 23. novembra 2020 iz <http://www.movit.si/erasmus-mladi-v-akciji/projekti-sodelovanja/>
35. MOVIT. (brez datuma b). *O zavodu*. Pridobljeno 21. februarja 2021 iz <http://www.movit.si/movit/o-zavodu/>
36. Urad za publikacije Evropske unije. (2009, 19. december). Resolucija Sveta z dne 27. novembra 2009 o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018), 2009/C 311/01 (2009). *Uradni list Evropske unije C 311/1*.
37. Urad za publikacije Evropske unije. (2012, 26. oktober). Prečiščena različica pogodbe o delovanju Evropske unije (2012). *Uradni list Evropske unije C236/47*.
38. Urad za publikacije Evropske unije. (2013a, 3. julij). Resolucija Evropskega parlamenta z dne 3. julija 2013 o političnem sporazumu o večletnem finančnem okviru 2014–2020 (2012/2799(RSP)) (2013). *Uradni list Evropske unije C 75/47*.
39. Urad za publikacije Evropske unije. (2013b, 2. december). UREDBA SVETA (EU, EURATOM) št. 1311/2013 z dne 2. decembra 2013 o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 (2013). *Uradni list Evropske unije L 347/884*.
40. Urad za publikacije Evropske unije. (2013c, 11. december). UREDBA (EU) št. 1288/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 11. decembra 2013 o uvedbi programa „Erasmus+“, program Unije za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport, ter o razveljavitvi sklepov št. 1719/2006/ES, 1720/2006/ES in 1298/2008/ES. *Uradni list Evropske unije L 347/50*.
41. Urad za publikacije Evropske unije. (2017, 20. junij). UREDBA SVETA (EU, Euratom) 2017/1123 z dne 20. junija 2017 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 1311/2013 o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 (2017). *Uradni list Evropske unije L 163/1*.
42. Urad za publikacije Evropske unije. (2018, 18. julij). UREDBA (EU, Euratom) 2018/1046 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (2018). *Uradni list Evropske unije L193/1*.
43. Urad za publikacije Evropske unije. (2019, 5. junij). Resolucija Sveta in predstavnikov držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o določitvi smernic za upravljanje dialoga EU z mladimi Strategija Evropske unije za mlade 2019–2027 (2019). *Uradni list Evropske unije C 189/1*.
44. Urad za publikacije Evropske unije. (2020, 17. april). UREDBA SVETA (EU, Euratom) 2020/538 z dne 17. aprila 2020 o spremembi Uredbe (EU, Euratom) št. 1311/2013 o

- večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 glede področja uporabe skupne razlike v okviru obveznosti (2020). *Uradni list Evropske unije L 119 I/1*.
45. Publications Office of the European Union. (2000, 29. september). Council Decision of 29 September 2000 on the system of the European Communities' own resources (2000/597/EC, Euratom) (2000). *Official Journal of the European Communities L 253/43*.
  46. Schulz, S. (2021). *Izvrševanje proračuna*. Pridobljeno 21. februarja 2021 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/30/izvrsevanje-proracuna>
  47. Schwarz, A. (2021). *Prihodki unije*. Pridobljeno 21. februarja 2021 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/27/prihodki-unije>
  48. Sjøberg, G. & Nett, R. (1968). *Methodology for Social Reseach*. New York: Harper & Row.
  49. Svet EU in Evropski svet. (2020). *Infografika – Večletni finančni okvir 2021–2027 in Next Generation EU*. Pridobljeno 21. novembra 2020 iz <https://www.consilium.europa.eu/sl/infographics/mff2021-2027-ngeu-final/>
  50. Svet EU in Evropski svet. (brez datuma a). *Long-term EU budget 2014-2020*. Pridobljeno 11. november 2020 iz <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2014-2020/>
  51. Svet EU in Evropski svet. (brez datuma b). *Pogajanja o dolgoročnem proračunu EU*. Pridobljeno 10. februarja 2021 iz <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/the-eu-budget/negotiating-the-long-term-eu-budget/>
  52. Svet EU in Evropski svet. (brez datuma c). *Dolgoročni proračun EU za obdobje 2021–2027 in sveženj za okrevanje*. Pridobljeno 21. novembra 2021 iz <https://www.consilium.europa.eu/sl/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/>
  53. Đurđević, Z. (2004). Proračun Evropske unije. *Financijska teorija i praksa*, 28(2), 181–202.

PRILOGE

Priloga 1: Vprašanja strukturiranega intervjuja v slovenščini

1. Kako poteka izvajanje programa Erasmus+ Mladi v akciji, ali ste zadovoljni z izvajanjem in sodelovanjem z organizacijami, komisijo in drugimi povezanimi subjekti, ali se pri izvajanju soočate s kakšnimi težavami?
2. Kako bi ocenili preteklo obdobje večletnega finančnega okvira 2014-2020, ali ste zadovoljni z delovanjem programa in samo izvedbo? Ali bi kaj spremenili oziroma pričakujete kakšne novosti v izvajanju programa v novi perspektivi 2021–2027? Menite, da je bilo na razpolago dovolj sredstev?
3. Ali vam se strategije EU za mlade zdi dobro zastavljena? Ali prednostne naloge in cilji dejansko odgovarjajo na stanje mladih v EU in vaši državi?
4. Koliko projektov letno ocenite v okviru različnih ukrepov? Ali se pojavljajo kakšne nove (neizkušene) organizacije, ki participirajo za pridobitev projektov, kakšen je ta procent?
5. Kako je organizirano ocenjevanje projektnih predlogov, ali pri ocenjevanju določenega predloga sodeluje več ocenjevalcev ali ga praviloma ocenjuje en ocenjevalec?
6. Ali projekte ocenjujete vi ali zunanji ocenjevalci? Če jih ocenjujejo zunanji izvajalci ali morajo dosegati kakšne vnaprej določene kriterije oziroma obstajajo kriteriji, ki jih lahko izključijo, recimo da so del organizacije, ki prijavlja projekte?
7. Koliko ocenjevalcev imate v naboru, ali se baza ocenjevalcev dopolnjuje ali se zanašate na bolj izkušene ocenjevalce?
8. Ali menite, da je v nekaterih delih vodnik za ocenjevalce preohlapen in pušča relativno širok prostor za subjektivnost ocenjevalca, je subjektivnost sploh prisotna pri ocenjevanju?
9. Ali je večina projektov izvedenih v skladu s predlogom in na koncu doseže rezultate in cilje zastavljene v predlogu? Ali so kakšni projekti v popolnosti neustrezno izvedeni? Kaj se v tem primeru zgodi, če je projekt izveden površno?
10. Kaj menite, da je ključno, da je projekt izveden dobro in da doseže v naprej zastavljene cilje in rezultate? Kaj so za vas najboljši projekti?
11. Ali se razlikuje izvedba projekta in doseganje ciljev in rezultatov med projekti, ki jih izvajajo izkušene organizacije in tistimi, ki jih izvajajo nove dobitnice projektov?
12. Ali prihaja do ponavljanja istih projektov, ki so recimo že bili financirani v tujini in jih organizacije samo prilagodijo za svoje okolje?
13. Ali se kdaj zgodi, da je recimo projekt res dober in bi vplival na mladinski sektor in kompetence, vendar zaradi omejitve sredstev ni bil financiran?

14. Ali vpliv projektov preverjate tudi po zaključku projekta?
15. Ali se pri ocenjevanju upošteva geografska razdeljenost države, torej, da se recimo projekti ne izvajajo recimo samo v eni regiji, ampak so enakomerno razdeljeni po celotni državi?
16. Ali bi izpostavili kakšen projekt ali organizacijo, ki je zelo vplivala na krepitev kompetenc mladih in na splošno na področje mladinskih politik v vaši državi? Kateri so tisti projekti, ki so pustili največji pečat v preteklem obdobju?

Priloga 2: Vprašanja strukturiranega intervjuja v angleščini

1. How would you describe the Erasmus+ Youth in action programme and its implementation? Are you satisfied with the implementation and cooperation with various organisations, the Commission and other related entities? Are you facing any problems at implementation of projects?
2. How would you rate the previous multiannual financial framework 2014-2020 perspective, are you satisfied with the operative side of the programme and implementation itself? Would you change anything? Do you expect any new innovations in the implementation of the programme in the new multiannual financial framework 2021–2027? Do you think there were enough funds available in MFF 2014-2020?
3. Do you think the EU's youth strategy is well laid out? Do the priorities and objectives really correspond to the situation of young people in the European Union and in your country?
4. How many projects do you evaluate annually under the different measures? Are there any new (inexperienced) organizations participating to obtain projects, what is its percentage?
5. How is the evaluation of different project proposals organized? Are there several experts involved in the evaluation of a particular proposal, or is it generally evaluated by a single expert?
6. Are projects evaluated by your agency staff or external experts? If they are evaluated by external experts, do they have to follow some pre-determined criteria or is there any criteria that they can exclude - for example: They are part of the organization that applies for projects?
7. How many experts do you have on the roster? Is the assessment base being updated annually or do you rely on more experienced experts?
8. Do you think that in some parts of the guide for experts the criteria are too loose and leaves a relatively wide space for the subjectivity of the evaluator? Is subjectivity even present in the assessment?
9. Are most of the projects carried out in accordance with the proposal and do they ultimately achieve the results and objectives set out in the proposal? Are any projects completely inadequately implemented? What happens in this case if the project is carried out negligently?
10. What do you think is crucial for the project to be well implemented and to achieve the set goals and results? What are the best projects that your NA funded?

11. Is the implementation of the project and the achievement of objectives and results different between projects implemented by experienced organizations and those implemented by the new organisations?
12. Are there any repetitions of the same projects that, for example, have already been funded abroad and are only adapted by organizations for their environment?
13. Does it ever happen that a project is good and would affect the youth sector and competencies, but was not funded due to limited funding?
14. Does the National agency check the impact of projects after the project is completed?
15. Does the evaluation consider the geographical distribution of the country? For example: projects are not implemented in only one region, but are evenly divided throughout the country?
16. Would you highlight any project or organization that has had a major impact on strengthening the competencies of young people and in the field of youth policy in general in your country? What are those projects that have left the biggest mark in the past?